

Rövidtávú munkaerő-piaci prognózis – 2018

Budapest, 2017. november

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet olyan nonprofit kutatóműhely, amely elsősorban alkalmazott közgazdasági kutatásokat folytat. Célja, hogy elméletileg és empirikusan megalapozott ismereteket és elemzéseket nyújtson a magyar gazdaság és a magyar vállalkozások helyzetét és kilátásait befolyásoló gazdasági és társadalmi folyamatokról.

MKIK GVI Institute for Economic and Enterprise Research
Hungarian Chamber of Commerce and Industry

A tanulmány alapjául szolgáló adatfelvételre a Nemzetgazdasági Minisztérium és a Gazdaság és Vállalkozáskutató Intézet együttműködésében került sor. A kutatás finanszírozását az MKIK GVI és az MKIK között 2017. április 19-én kötött szerződés biztosította, amely a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara, valamint a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal között NFA-KA-NGM-1/2016 számon megkötött szerződés 4.1./X. pontja teljesítéséhez kapcsolódik.

A tanulmányt írták:

Benkő Zsuzsanna (gyakornok, GVI)
Fölsz Hanna (gyakornok, GVI)
Hajdu Miklós (elemző, GVI)
Makó Ágnes (elemző, GVI)
Nábelek Fruzsina (elemző, GVI)

A kutatás terepmunkáját és az adatok feldolgozását irányította:
Hajdu Miklós (elemző, GVI)

Kutatásvezető:

Tóth István János (tudományos főmunkatárs, MTA KRTK KTI,
ügyvezető, MKIK GVI)
e-mail: toth.istvanjanos@krtk.mta.hu

MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet
Budapest

A kézirat lezárva: 2017. november 23.

Cím: MKIK GVI
1034 Budapest, Bécsi út 120.
Tel: 235-05-84
e-mail: gvi@gvi.hu
internet: <http://www.gvi.hu/>

Tartalom

Tartalom	3
Ábrák, táblák jegyzéke	5
Összefoglaló	10
Bevezetés	17
1. Makrogazdasági helyzet	18
1.1. Kilátások és kockázatok	18
1.2. Nemzetközi kitekintés.....	29
1.3. Makrogazdasági trendek Magyarországon	34
2. Vállalkozások üzleti helyzete és várakozásai	47
2.1 Az elmúlt években tapasztalt folyamatok	47
2.2 Az optimista várakozásokkal bíró vállalatok jellemzői.....	53
2.3. Területi egyenlőtlenségek	55
3. 2018-ban várható munkaerő-kereslet	56
3.1. Létszámvárakozások a foglalkoztatási egyenlegmutató alapján	57
3.2. Létszámvárakozások 2018-ra.....	62
4. A foglalkoztatás jellemzői	68
4.1. Nem teljes munkaidős foglalkoztatás	69
4.2. Határozott idejű foglalkoztatás.....	72
4.3. Külföldiek foglalkoztatása	75
4.4. Pályakezdők foglalkoztatása	77
4.5. Egyszerűsített foglalkoztatás.....	79
4.6. Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatása.....	82
5. Toborzási nehézségek	85
5.1. Az elmúlt években tapasztalt folyamatok	85
5.2. A toborzási nehézség elemi összetevői	87
1. Melléklet: Az előrejelzés módszertana	89
M1.1. A kérdőíves vállalati létszám-előrejelzésekkel kapcsolatos dilemmák	89
M1.2. A modell ismertetése	91
2. Melléklet: Vállalkozások üzleti helyzete és kilátásai – elemi eloszlások	109
M2.1. Elemi összefüggések: Üzleti helyzet, tárgyév	109

M2.2. Elemi összefüggések: Üzleti helyzet, következő év.....	114
M2.3. Elemi összefüggések: Rendelésállomány.....	119
M2.4. Elemi összefüggések: Beruházási volumen.....	124
M2.5. Elemi összefüggések: Termelési volumen.....	129
3. Melléklet: Regressziós modellek együtthatói.....	134
4. Melléklet: A minta alapvető eloszlásai.....	137
5. Melléklet: A kutatás kérdőíve.....	139

Ábrák, táblák jegyzéke

V1. ábra: A GDP változása a válság kezdetéhez képest a válság kezdete óta eltelt negyedévekben.....	11
V2. ábra: A GDP és a GVI Konjunktúra Mutató alakulása, 1998-2017	12
V3. ábra: A jelenlegi és jövőbeli általános üzleti helyzet szubjektív megítélése	13
V4. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexe (előző év azonos időszaka:100%) és a foglalkoztatottak száma a 15-64 éves népességben (ezer fő), 2003 – 2017. II. negyedév ...	14
V5. ábra: Az alkalmazásban állók létszámának változása, 2008-2017, százalék (az előző év azonos időszaka: 100,0).....	15
V6. ábra: Az üzleti helyzetet és foglalkoztatást leíró vállalati egyenlegmutatók alakulása15	
V7. ábra: A foglalkoztatás várható változása 2018-ban	16
1.1.1. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) negyedéves volumenindexei az Amerikai Egyesült Államokban, százalék, 2000 – 2017. II. negyedév	20
1.1.2. ábra: Az Amerikai Egyesült Államok ipari termelésének volumenindexei, szezonálisan kiigazított negyedéves adatok, százalék (előző negyedév=100%), 2000 – 2017. II. negyedév	21
1.1.3. ábra: A Philadelphia Fed-index és a New York Fed-index alakulása, 2001. július – 2017. október.....	22
1.1.4. tábla: A fejezetben olvasható gazdasági előrejelzések	23
1.1.5. ábra: A GDP és a GVI Konjunktúramutató alakulása, 1998-2017	27
1.1.6. ábra: A GKI konjunktúraindexe és összetevői (fogyasztói bizalmi index és üzleti bizalmi index), 1996 – 2017. szeptember	28
1.2.1. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) negyedéves volumenindexei Németországban, Franciaországban és az EU-28 tagállamokban, százalék (előző év azonos időszaka=100%),1996-2017. II. negyedév.....	30
1.2.2. ábra: Németország, Franciaország és az EU-28 tagállamok ipari termelésének volumenindexei, szezonálisan kiigazított negyedéves adatok, 2000-2017. II. negyedév (2010=100%).....	32
1.2.3. ábra: Az üzleti bizalom megítélése Németországban* és Franciaországban**, 2001–2017. szeptember.....	34
1.3.1. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexe (előző év azonos időszaka:100%) és a foglalkoztatottak száma (ezer fő), 2003 – 2017. II. negyedév	36
1.3.2. ábra: Az alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresetének változása a versenyszférában és a költségvetésben (előző év = 100%), 2001-2016	38
1.3.3. ábra: Az alkalmazásban állók létszámának változása, 2008–2017. II. negyedév, százalék (az előző év azonos időszaka= 100,0).....	39

1.3.4. ábra: A versenyszférában alkalmazásban állók létszámának változása gazdasági ágak szerint, 2008-2017. II. negyedév, százalék (az előző év azonos időszaka = 100,0).....	40
1.3.5. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexei, szezonálisan és naptári hatással kiigazított, kiegyensúlyozott adatok, százalék (előző év azonos időszaka = 100%) 1996-2017. II. negyedév	42
1.3.6. ábra: A GDP változása a válság kezdetéhez képest (2008 első negyedév=100%), 2008-2017.....	43
1.3.7. ábra: A beruházások és a feldolgozóipari beruházások volumenindexe (az előző év azonos időszaka = 100%), 2003 – 2017 II. negyedév.....	44
1.3.8. ábra: Az ipari termelés és értékesítés volumenindexei (az előző év azonos időszaka=100%), 2003–2017. augusztus.....	45
1.3.9. ábra: A külkereskedelmi termékforgalom volumenindexei (az előző év azonos időszaka=100%), 2007–2017. II. negyedév	46
2.1.1. ábra: Az üzleti helyzetet leíró mutatók (tárgyév, következő év)	48
2.1.2. ábra: Üzleti helyzet megítélése és várakozások teljesülése	49
2.1.3. ábra: A jelenlegi és jövőbeli általános üzleti helyzet szubjektív megítélése	50
2.1.4. ábra: Az üzleti klíma megítélése gazdasági áganként.....	52
2.2.1. ábra: Az optimista várakozások összetevői – gazdasági tevékenység szerint	54
2.3.1. ábra: A jelenlegi és jövőbeli üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutatók értékei – megyei bontásban.....	55
3.1. tábla: A foglalkoztatás várható alakulását kifejező mérőszámok.....	56
3.1.1. ábra: A tárgyévre és a következő évre vonatkozó egyenlegmutató	58
3.1.2. tábla: Foglalkoztatási várakozások 2018 – vállalati egyenlegmutató	59
3.1.3. ábra: A létszám-növekedési várakozások összetevői	60
3.1.4. ábra: Munkaerő-kereslet foglalkoztatási csoportonként 2017-2018.....	62
3.2.1. tábla: Vállalati létszám-várakozások, tények és becslések éves bontásban	63
3.2.1. ábra: Vállalati létszám-várakozások, tények és becslések 2011-2016	65
3.2.2. tábla: Vállalati létszám-várakozások, tények és becslések éves bontásban	65
3.2.2. ábra: A foglalkoztatás várható változása 2018-ban	66
3.2.3. tábla: A foglalkoztatás várható változása 2018-ban – gazdasági ágak szerint	67
3.2.4. tábla: A foglalkoztatás várható változása 2018-ban – exporttevékenység szerint.....	67
4.1.1. ábra: A nem teljes foglalkoztatást leíró mutatók	70
4.1.2. táblázat: A jövőbeli nem teljes munkaidős foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban.....	71
4.2.1. ábra: A határozott idejű foglalkoztatást leíró mutatók	73

4.2.2. táblázat: A jövőbeli határozott idejű foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban.....	74
4.3.1. ábra Külföldiek foglalkoztatását leíró mutatók.....	75
4.3.2. táblázat: A külföldiek jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban.....	76
4.4.1. ábra Pályakezdők foglalkoztatását leíró mutatók.....	77
4.4.2. ábra: Pályakezdők jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban.....	78
4.5.1. ábra Az egyszerűsített foglalkoztatását leíró mutatók.....	80
4.5.2. ábra: A jövőbeli egyszerűsített foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban.....	81
4.6.1. ábra Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatását leíró mutatók.....	83
4.6.2. ábra: Kölcsönvett munkaerő jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban.....	84
5.1.1. ábra Toborzási nehézséget érzékelő cégek arányának alakulása	85
5.1.2. ábra Munkaerőhiányt / szakember-hiányt érzékelő cégek arányának alakulása a GVI Féléves Konjunktúra felvételének eredményei szerint	86
5.1.3. ábra Toborzási nehézségeket érzékelő cégek aránya munkaköri csoportok szerint .	87
5.2.1. ábra A toborzási nehézség elemi összetevői	88
M1.1.1. tábla: Vállalati létszám-várakozások, tények és becslések éves bontásban	89
M1.2.1. tábla: A minta részletezése	91
M1.2.2. ábra: A modell kimeneti változójának eloszlása.....	92
M1.2.3. ábra: A modell kimeneti változójának eloszlása évenként.....	93
M1.2.4. tábla: A modell bemeneti változói	95
M1.2.5. tábla: A modell illeszkedésének néhány alapvető mérőszáma	96
M1.2.6. tábla: A modell együtthatói.....	97
M1.2.7. ábra: Vállalati létszám-várakozások, tények és becslések 2011-2016	107
M1.2.8. tábla: Vállalati létszám-várakozások, tények és becslések éves bontásban	108
M2.1.1. tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása vállalatméret szerint, 2010-2017 (%).....	109
M2.1.2. tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása a cégek tulajdoni háttere szerint, 2010-2017 (%)	110
M2.1.3. tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása gazdasági ágak szerint, 2010-2017 (%)	111
M2.1.4. tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésnek alakulása export tevékenység szerint, 2010-2017 (%)	112

M2.1.5 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása régió szerint, 2010-2017 (%)	113
M2.2.1 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása vállalatméret szerint 2010-2017 (%)	114
M2.2.2 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása tulajdonforma szerint 2010-2017 (%)	115
M2.2.3 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása gazdasági ágak szerint 2010-2017 (%)	116
M2.2.4 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása export tevékenység szerint 2010-2017 (%)	117
M2.2.5 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása régiók szerint 2010-2017 (%)	118
M2.3.1 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása vállalatméret szerint, 2010-2017 (%)	119
M2.3.2 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása tulajdonforma szerint, 2010-2017 (%)	120
M2.3.3 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása gazdasági ágak szerint, 2010-2017 (%)	121
M2.3.4 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása export tevékenység szerint, 2010-2017 (%)	122
M2.3.5 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása régiók szerint, 2010-2017 (%)	123
M2.4.1 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása vállalatméret szerint, 2010-2017 (%)	124
M2.4.2 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása tulajdonforma szerint, 2010-2017 (%)	125
M2.4.3 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása gazdasági ágak szerint, 2010-2017 (%)	126
M2.4.4 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása export tevékenység szerint, 2010-2017 (%)	127
M2.4.5 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása régiók szerint, 2010-2017 (%)	128
M2.5.1 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása vállalatméret szerint, 2010-2017 (%)	129
M2.5.2 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása tulajdonforma szerint, 2010-2017 (%)	130
M2.5.3 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása gazdasági ágak szerint, 2010-2017 (%)	131
M2.5.4 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása export tevékenység szerint, 2010-2017 (%)	132

M2.5.5 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása régiók szerint, 2010-2017 (%)	133
M3.1. tábla: Optimista üzleti várakozásokat leíró regressziós modell	134
M3.2. tábla: Létszámbővítő várakozásokat leíró regressziós modell.....	135
M3.3. tábla: A toborzási nehézségeket jelző vállalatokat leíró regressziós modell.....	136
M4.1 tábla: A súlyozatlan minta eloszlása tulajdoni háttér szerint, 2017	137
M4.2. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása gazdasági ág szerint, 2017	137
M4.3. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása az export aránya szerint, 2017.....	138
M4.4. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása vállalatméret szerint, 2017	138
M4.5. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása régió szerint, 2017	138

Összefoglaló

Az adatfelvétel

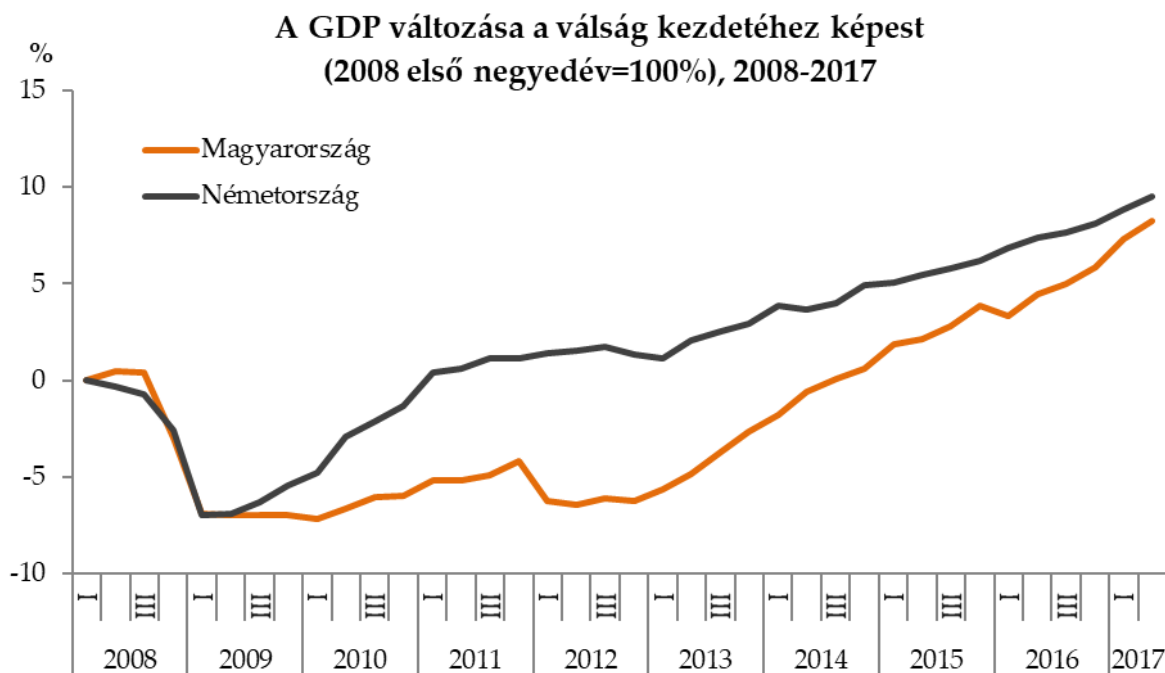
2017 szeptember-október során került sor a Nemzetgazdasági Minisztérium és az MKIK Gazdaság és Vállalkozáskutató Nonprofit kft. „Rövidtávú munkaerő-piaci prognózis” kutatásának 2017. évi adatfelvételére, amelynek során a megyei kormányhivatalok és az MKIK GVI munkatársai 6832 cég vezetőjét kérdezték meg a munkaerő iránti jelenlegi és várható keresletükről. Az eredmények reprezentatívnak tekinthetők a vállalatok földrajzi elhelyezkedése és gazdasági águk együttes eloszlása és ezen belül létszámuk szerint. Az alábbiakban e kutatás eredményeit ismertetjük úgy, hogy azokat összevetjük más adatforrások, becslések idevágó adataival.

Üzleti helyzet

2016-ban kismértékben gyengült a GDP növekedés üteme az előző évi növekedési ütemhez viszonyítva: 2016-ban 1,9 százalékkal haladta meg a hazai össztermék az előző évi bővülést. Ezután 2017 első két negyedévében lendületet vett a magyar GDP növekedése: a GDP az első negyedévben 3,8 százalékkal, a másodikban 3,5 százalékkal haladta meg az előző év azonos időszakát.

A gazdasági válság hatását a legszemléletesebben úgy ábrázolhatjuk, ha a GDP negyedéves változását a válság kezdetének időpontjához képest figyeljük meg. A V1. ábra a válság magyar, illetve német gazdaságra gyakorolt hatását hasonlítja össze egymással a fenti módon. Az ábrán jól megfigyelhető, hogy a válságból való kilábalás sokkal lassabb volt a magyar gazdaság esetében, mint a magyar gazdaság első számú exportpiacát jelentő német gazdaságban. Egyrészt a magyar válság mélyebb volt, mint a német, másrészt a kilábalás is később kezdődött meg, mint Németországban. Miközben a visszaesés szinte teljes egészében ugyanolyan sebességgel és mértékkel érintette a két gazdaságot, addig a fordulópont után, 2009 első negyedévében a német gazdaság jóval gyorsabban és nagyobb mértékben kapott erőre, mint a magyar. 2010 második félévétől kezdve egyre inkább elszakadt egymástól a két gazdaságban a válság előtti szintre való visszakapaszkodás üteme. A német gazdaság 2011 elején már visszatért a válság előtti szintre és azóta szinte töretlenül növekszik tovább, a magyar gazdaság azonban elhúzódó recesszióba került és csak 2014 harmadik negyedévében érte el a válság előtti szintet. Bár a magyar ipari növekedés motorja továbbra is az ipari export és ezen belül a Németországba irányuló export, a magyar cégek nem tudták teljes egészében kiaknázni a német fellendülést, a kereslet, és ezen belül az importkereslet növekedését. De az ábráról az is látható, hogy 2013 után fokozatosan csökkent az olló a magyar gazdaság növekedési üteme és a német gazdaságé között, ha a válság előtti szintet tekintjük 100%-nak.

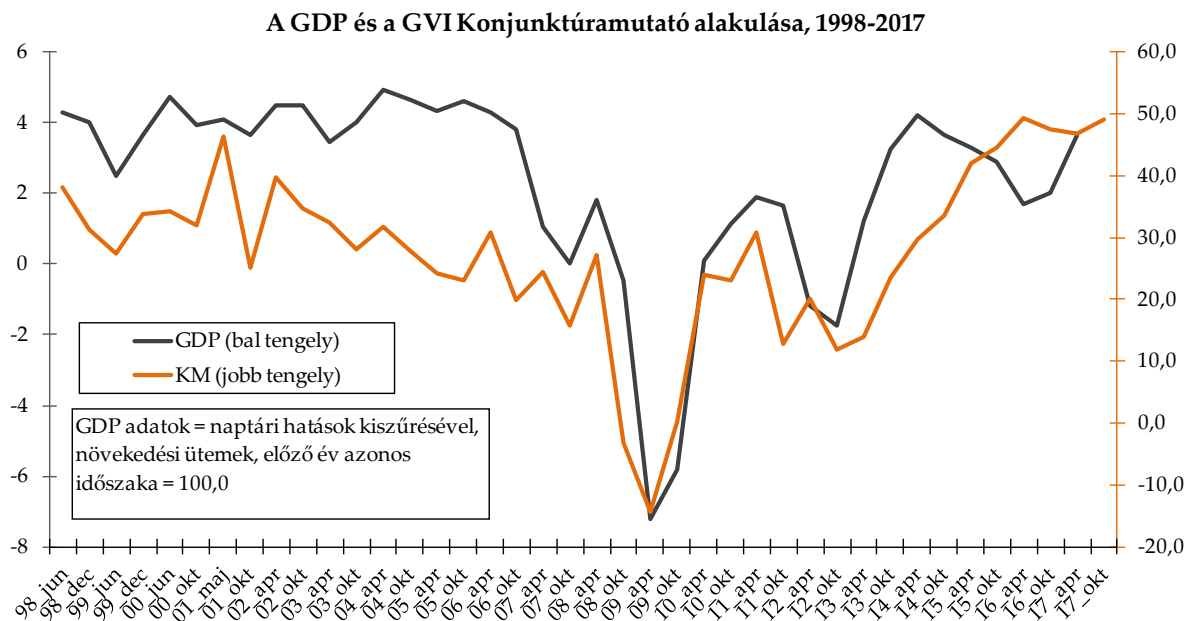
V1. ábra: A GDP változása a válság kezdetéhez képest a válság kezdete óta eltelt negyedévekben

Forrás: KSH, Destatis

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) legfrissebb, 2017. októberi vállalati konjunktúravizsgálata 3.064 vállalkozás vezetőjének válaszain alapul. Az adatfelvétel eredményei szerint a konjunktúramutató értéke 49,0 ponton áll. Ennél az értéknél az adatfelvétel kezdete (1998 tele) óta csak egy alkalommal, 2016 áprilisában volt magasabb (49,3 pont) a konjunktúramutató értéke (lásd a V2. ábrát). ráadásul a 2016 októbere óta tartó, enyhén romló tendencia is megtört. Ez annak köszönhető, hogy októberben a várható üzleti helyzetre vonatkozó vélemények jelentősen optimistábbakká váltak. A bizonytalansági mutató értéke két ponttal csökkent az áprilisi értékhez képest, jelenleg 42 ponton áll. Ez arra utal, hogy a magyar vállalkozások helyzetértékelése egyöntetűbbé vált a legutóbbi adatfelvételhez képest.

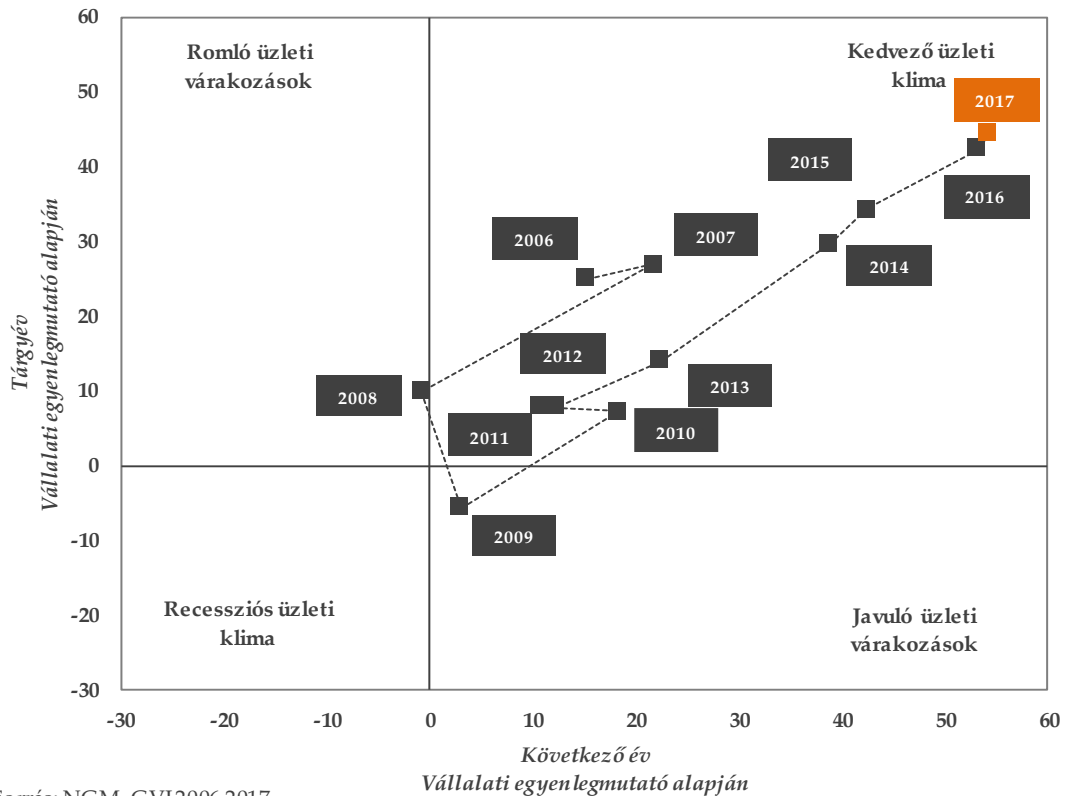
V2. ábra: A GDP és a GVI Konjunktúra Mutató alakulása, 1998-2017

Forrás: GVI

A 2018-ra vonatkozó rövidtávú munkaerő-piaci előrejelzés szerint a vállalatok szubjektív üzletihelyzet-értékezése a tavaly bekövetkezett pozitív elmozdulást követően tovább javult. Az általános üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutató értéke 45 pont – azaz 45 százalékpontos többségben vannak azok a vállalatok, akik inkább kedvezően ítélik meg üzleti helyzetüket, azokkal szemben, akik kedvezőtlenül. A 2018-ra vonatkozó üzleti várakozások optimistábbak, mint az elmúlt években bármikor. 2016-ban jelentős pozitív elmozdulás következett be ezen a téren, és ezt követően idén is hasonló üzleti várakozásokat fogalmaztak meg a vállalatok. Ebben az évben is 54 pont a jövőbeli üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutató értéke – azaz 54 százalékpontos többségben vannak azok a vállalatok, akik bíznak üzleti helyzetük javulásban 2018 első félévében, mint azok, akik az üzleti helyzet romlását várják.

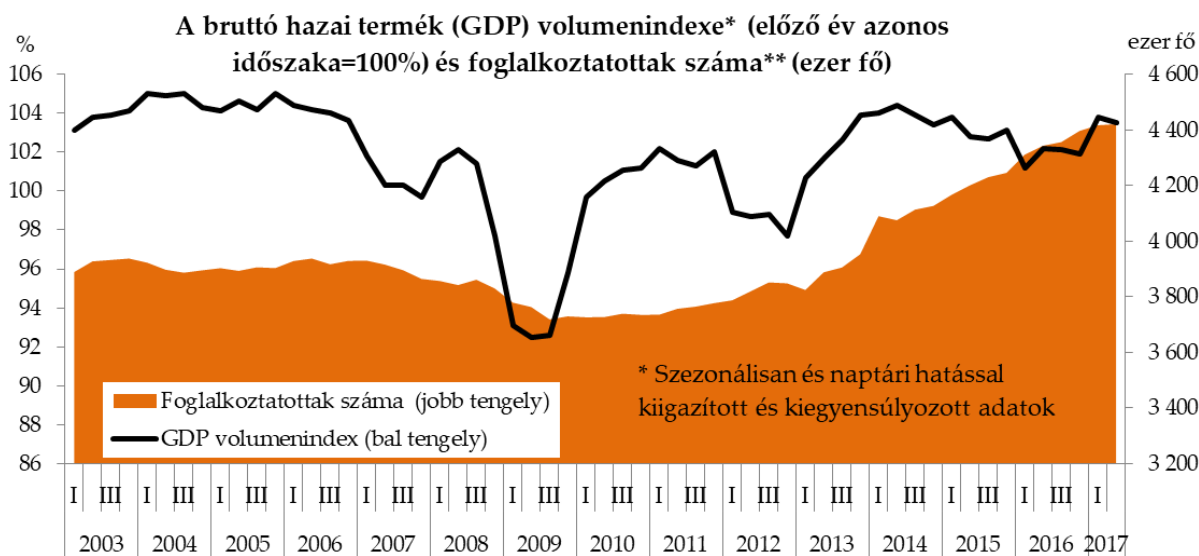
V3. ábra: A jelenlegi és jövőbeli általános üzleti helyzet szubjektív megítélése

Létszámváltozások a versenyszférában

Magyarországon 2013 második negyedétől fogva a foglalkoztatás – részben a közfoglalkoztatottak számának emelkedése miatt – erőteljesebben nőtt mint korábban (lásd V4 ábra). A tendencia folytatása 2014-ben és 2015-ben is jól megfigyelhető. 2016 első két negyedében a GDP növekedési üteme lelassult, a foglalkoztatottak száma pedig továbbra is folyamatosan emelkedett. 2017 első két negyedében a GDP növekedési üteme tovább gyorsult, a foglalkoztatottak száma pedig továbbra is folyamatosan emelkedik.

V4. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexe (előző év azonos időszaka:100%) és a foglalkoztatottak száma a 15-64 éves népességben (ezer fő), 2003 – 2017. II. negyedév

Forrás: KSH

A versenyszférában alkalmazásban állók létszáma a 2008-as enyhe növekedés után 2009 folyamán a gazdasági válság hatására jelentős, közel 9 százalékos visszaesést mutatott. 2010-ben a csökkenés üteme lassulni kezdett, majd az év második felében már 3 százalék körüli növekedést tapasztaltunk, így az év egészében stagnált a versenyszféra alkalmazottainak létszáma. 2011-ben a növekedési ütem gyengült, az év egészében 1,2 százalékos bővülést mutattak az adatok. 2012-ben 2,6 százalékos volt a versenyszférában alkalmazásban állók számának visszaesése, 2013-ban ez 0,3 százalékra mérséklődött. 2014-ben 2,4 százalékkal emelkedett az alkalmazásban állók száma, 2015-ben 2,9 százalékos volt a bővülés, 2016-ban pedig 3,4 százalékos bővüléssel folytatódott ez a tendencia. 2017 első negyedévében 3,6 százalékos, a második negyedévben – némileg lassuló – 3 százalékos növekedés jellemezte a versenyszférában alkalmazásban állók létszámát.

Az idei Rövidtávú Munkaerő-piaci Előrejelzés szerint 2017-ben 24 százalékponttal több vállalat bővítette létszámát, mint amennyi csökkentette – ugyanez az arány 2016-ban 21 százalékpont volt. Ez önmagában a munkaerőkereslet erősödésére utal.

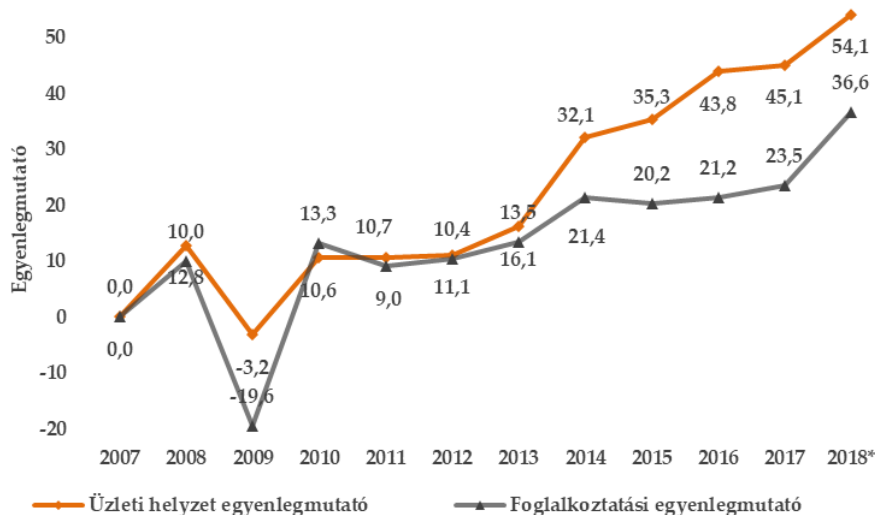
**V5. ábra: Az alkalmazásban állók létszámának változása, 2008-2017, százalék
(az előző év azonos időszaka: 100,0)**

Forrás: KSH

A 2018-as évre a vállalati egyenlegmutató 37 pontos értéket vesz fel – 37 százalékpontos többségen vannak létszám bővítést tervező vállalatok a létszámleépítőkhöz szemben (lásd a V6. ábrát). Ez arra utal, hogy 2018-ban a munkaerőkereslet tovább fog erősödni. Hozzá kell tennünk ehhez, hogy a foglalkoztatásra vonatkozó javuló tendenciák kevésbé bizonyulnak erősnek, mint ami az üzleti helyzet javulásánál megfigyelhető.

V6. ábra: Az üzleti helyzetet és foglalkoztatást leíró vállalati egyenlegmutatók alakulása

Egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

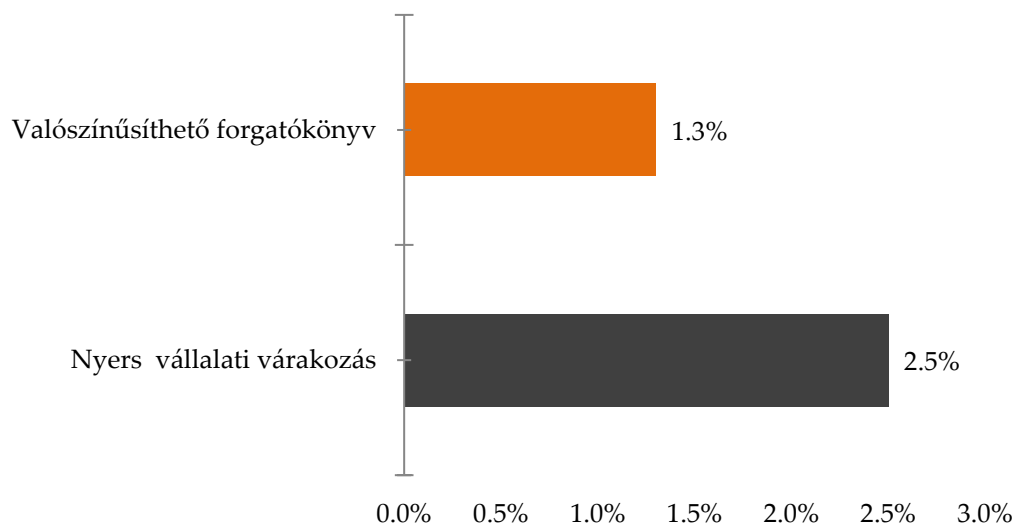
*a 2018. évi értékek a vállalati várakozásokon alapulnak

Forrás: NGM, GVI 2007-2017

A prognózis adatfelvétel nyers adatai szerint az általában túlzott optimizmust kifejező vállalatok válasza alapján 2,5 százalékpontos növekedés várható a foglalkoztatásban, míg a GVI korrekciójával végzett becslés szerint valamelyest visszafogottabb, 1,3 százalékpontos bővülés valószínűsíthető. A korrigált becslés szerint a gazdasági szolgáltatás területén 1,9 százalékponttal, a mezőgazdaságban pedig 3 százalékponttal csökkenhet az alkalmazásban állók száma. Ezzel szemben a kereskedelem területén 0,5 százalékpontos, az iparvállalatok körében 1,6 százalékpontos, az építőipari cégek esetében pedig 4,9 százalékpontos növekedést prognosztizálunk. Fontosnak tartjuk kiemelni, hogy az ipar terén a legkedvezőbbek a nyers vállalati várakozások, továbbá azt is, hogy a nyers vállalati várakozások minden ágazatban létszámbővítésre utalnak. A korrigált előrejelzésünk szerint a döntően exportra dolgozó vállalati körben 3,4 százalékpontos növekedést valószínűsítünk 2018-ban.

V7. ábra: A foglalkoztatás várható változása 2018-ban

Forrás: NGM GVI (n=2313)

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok

Bevezetés

A tanulmány a hazai munkaerő-piac legnagyobb reprezentatív felmérés-sorozatának legújabb eredményeit tartalmazza, amelyben 6832 cég vezetőjének a foglalkoztatásra, a cég üzleti helyzetére, valamint a cég jövőre vonatkozó kilátásaira vonatkozó válaszait rögzítettük és elemezzük. Az eredmények reprezentatívnak tekinthetők földrajzi elhelyezkedés és gazdasági ág együttes eloszlása és ezen belül létszám szerint. A kutatás megvalósulása több száz szakértő munkájának gyümölcse, akik az adatfelvétel előkészítésében, az adatfelvétel terepmunkájában, az adatok rögzítésében, feldolgozásában és elemzésében vettek részt, illetve készítették az adatfelvételt támogató számítástechnikai fejlesztéseket.

A munkaerő-piac rövid távon várható folyamatainak felmérésére irányuló vizsgálsorozat története a rendszerváltást követő évekre nyúlik vissza, amely változó tartalommal és kutatási, adatfelvételi koncepcióval ugyan, de már a '90-es évek elejétől a munkaerő-piac helyzetére és várható folyamataira vonatkozó elemzések meghatározó adatforrásának számított és számít. E vizsgálsorozat újabb állomásaként 2017. szeptember 7-e és október 26-a között kilencedik alkalommal került sor a Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) és az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) együttműködésében a versenyszektor rövid távú gazdasági kilátásait előrejelző, és munkaerő-piaci döntéseit felmérő vállalati empirikus vizsgálatra.

1. Makrogazdasági helyzet

A fejezet a nemzetközi és a magyar gazdasági helyzet legfontosabb jellemzőit vázolja fel, különös tekintettel a 2008-2009-es gazdasági válság hosszabb távú hatásaira, az európai gazdaságok 2012-es recessziójára és az azóta eltelt időszak folyamataira, valamint a közeljövő várható tendenciáira. Ezt azért tartjuk fontosnak, mert a mindenkori európai gazdasági helyzet közvetlen és erős hatást gyakorol a magyar munkaerőpiacra, így annak folyamatait tágabb gazdasági kontextusba helyezve érthetjük meg igazán.

A „Kilátások és kockázatok” című alfejezetben a világgazdaság várható közeljövőbeli folyamatait vázoljuk fel a legfrissebb, az EU-ra és Magyarországra vonatkozó előrejelzések eredményeinek segítségével, valamint hazai vállalati felmérések eredményeit ismertetjük, mely által a magyar versenyszféra üzleti helyzetéről és várható kilátásairól is képet kapunk. A „Nemzetközi kitekintés” című alfejezetben az EU, valamint Németország és Franciaország gazdaságának helyzetébe nyerünk betekintést makrogazdasági mutatókon és a legjelentősebb európai gazdaságkutató intézetek vállalati felméréseiből származó adatokon keresztül. A „Makrogazdasági trendek Magyarországon” című alfejezet a magyar gazdaság elmúlt évekbeli tendenciáit foglalja össze a legfontosabb makrogazdasági mutatók bemutatásával.

1.1. Kilátások és kockázatok

Az alábbi alfejezetben azt vázoljuk fel, hogy a legfrissebb előrejelzések szerint milyen gazdasági tendenciákra számíthatunk a következő évben. A világgazdaság közeljövőben várható folyamatainak vizsgálatakor kikerülhetetlen az USA gazdasági helyzetének rövid áttekintése a globális gazdaságra gyakorolt jelentős hatása miatt. Emellett összefoglaljuk az Európai Bizottság és egyes vezető gazdaságkutató szervezetek, valamint hitelminősítő intézetek előrejelzéseit mind az EU és az euróövezet, mind pedig Magyarország gazdaságára vonatkozóan. Ezután két hazai vállalati felmérés legfrissebb eredményeit is ismertetjük, mely a magyar versenyszféra jelenlegi üzleti helyzetéről és várható kilátásairól ad képet.

Főbb megállapítások

Az Európai Bizottság prognózisa szerint az Európai Unió és az euróövezet gazdasága 2017-ben a korábban vártnál sokkal jobban teljesít. Ennek fő mozgatórugói a lakossági fogyasztás erősödése, a világgazdaság gyorsuló növekedési üteme és a csökkenő munkanélküliség. Az előrejelzés szerint a GDP az egész Unióban 2017-ben 2,3 százalékkal fog nőni, mely jóval magasabb, mint a legutóbbi, tavaszi előrejelzésben szereplő várakozás (1,9 százalék). Az euróövezet az utóbbi évtized leggyorsabb növekedési ütemét produkálja 2017-ben: a szakértők 2,2 százalékos bővülést jeleznek. Az Európai Bizottság arra számít, hogy a gazdasági fellendülés mind az EU-ban, mind az euróövezetben azonos mértékben fog folytatódni: 2018-ra 2,1 százalékos, 2019-re 1,9 százalékos növekedést jósolnak.

Az Európai Bizottság előrejelzése szerint a magyar gazdaság 2017-ben jelentős ütemben növekszik, melynek fő hajtóereje a lakossági fogyasztás és az élénkítő beruházási tevékenység. A 2017-es GDP-adatot 3,7 százalékosra, a 2018-asat 3,6 százalékosra becsülik. Az OECD előrejelzése szerint a magyar gazdasági növekedés 2017-ben 3,8 százalékosra gyorsulhat, melyhez nagyban hozzájárulnak az EU strukturális alapok új ciklusának folyósítása által élénkített kormányzati beruházások. A Kopint-Tárki konjunktúrajelentése szerint a magyar gazdaság 2017-ben 3,9 százalékkal, 2018-ban pedig 4,0 százalékkal bővíthet. A Pénzügykutató Zrt. prognózisa szerint a magyar gazdaság növekedési üteme gyorsul, melyet a kedvező világgazdasági konjunktúra, az uniós pénzforrások gyorsított felhasználása, valamint a gazdaságélénkítő monetáris politika is támogat. A kutatók arra is felhívják a figyelmet, hogy a magyar gazdaság belső hajtóerőinek erősödése mellett továbbra is jelentős az uniós forrásoktól való függőség.

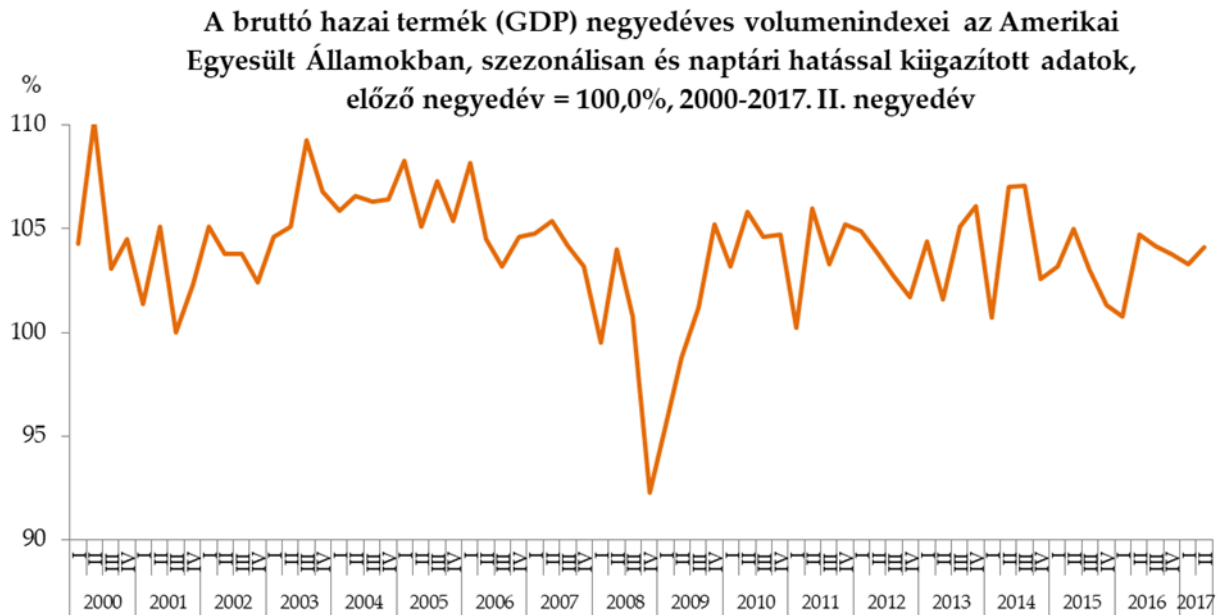
A GVI konjunktúramutatójának 2017-es értékei azt jelzik, hogy a hazai vállalkozások továbbra is nagyon kedvezőnek ítélik meg az üzleti klímát, ráadásul a 2016 októbere óta tartó, enyhén romló tendencia is megtört. Ez annak köszönhető, hogy a várható üzleti helyzetre vonatkozó vélemények jelentősen optimistábbakká váltak.

Az Egyesült Államok gazdasági helyzetének főbb jellemzői

A világgazdasági válság az Egyesült Államokból indult ki, így először ott érezte hatását. 2008 utolsó negyedében az USA bruttó hazai terméke (GDP) jelentős, 7,7 százalékos csökkenést mutatott, mely azelőtt utoljára az 1980-as években fordult elő. A visszaesés 2009 első felében fokozatosan mérséklődött, a harmadik negyedévben pedig már 1,2 százalékos növekedést mutattak az adatok. Ez a negyedik negyedévben 5,2 százalékosra gyorsult, így az év egészében csak 2,0 százalékos visszaesést tapasztaltunk. 2010 első negyedében 3,2 százalékosra lassult a növekedési ütem, az év további részében azonban 4 százalék felett volt a bővülés, az egész évben 3,8 százalékot érve el. 2011-ben az Egyesült Államok gazdasága továbbra is tartotta ezt a bővülési ütemet (3,7 százalék), majd 2012-ben 4,1 százalékosra gyorsult az éves GDP-növekedés, amit 2013-ban lassulás követett (3,3 százalék). 2014-ben újra 4 százalék felett volt az éves GDP-bővülés (4,4 százalék), 2015-ben azonban csak 4 százalékot ért el. 2016-ban tovább lassult a növekedési ütem (2,8 százalék), de az idei év első negyedében 3,3 százalékos, a második negyedévben pedig 4,1 százalékos fellendülést figyelhettünk meg (lásd az 1.1.1. ábrát).¹

¹Forrás: <http://www.bea.gov/national/index.htm#gdp>

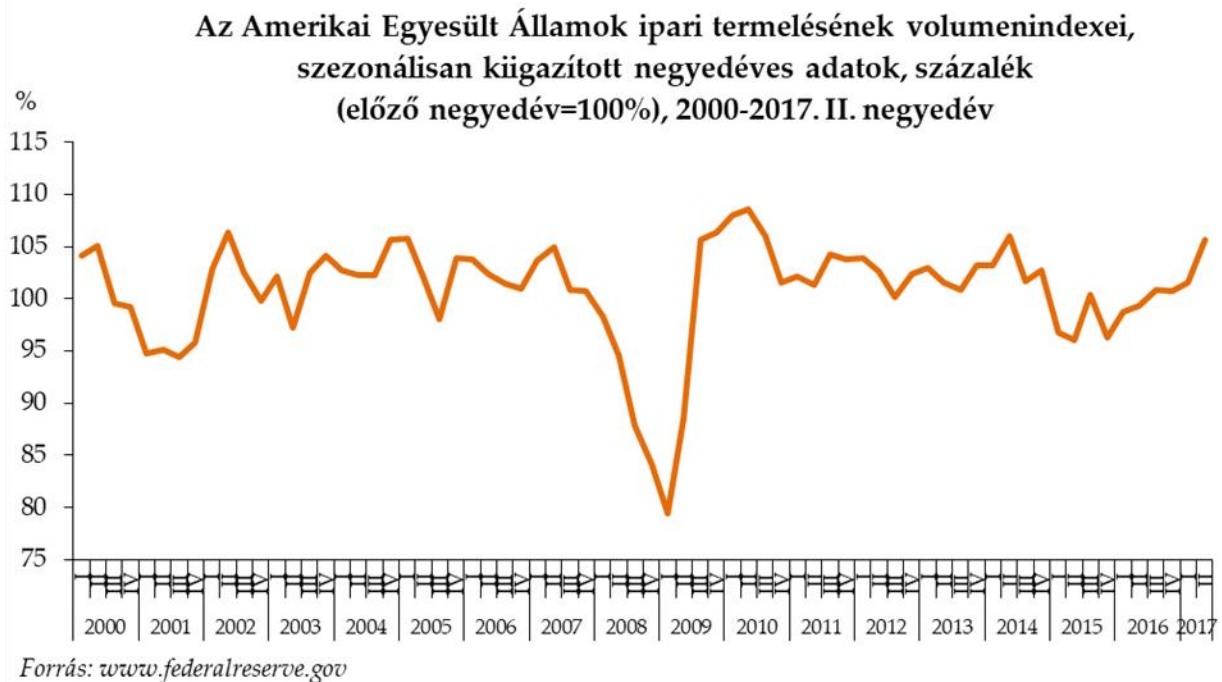
1.1.1. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) negyedéves volumenindexei az Amerikai Egyesült Államokban, százalék, 2000 – 2017. II. negyedév

Forrás: www.bea.gov

Az USA ipari termelése a válság során 11,5 százalékos visszaesést szenvedett el 2009-ben, de ezután 2014-ig folyamatos növekedést mutatott. 2013-ban az éves ipari termelési volumen 2 százalékkal haladta meg az előző évi eredményt, 2014-ben pedig 3,1 százalékkal. 2015-ben 2009 óta először ismét csökkent az ipari termelési volumen 0,7 százalékkal. 2016-ban folytatódott a csökkenő tendencia, 1,2 százalékos visszaeséssel zárult az év. Az idei első negyedéves mérsékelt növekedést (1,5 százalék) azonban a második negyedévben jelentős, 5,7 százalékos emelkedés követte (lásd az 1.1.2. ábrát).

1.1.2. ábra: Az Amerikai Egyesült Államok ipari termelésének volumenindexei, szezonálisan kiigazított negyedéves adatok, százalék (előző negyedév=100%), 2000 – 2017. II. negyedév

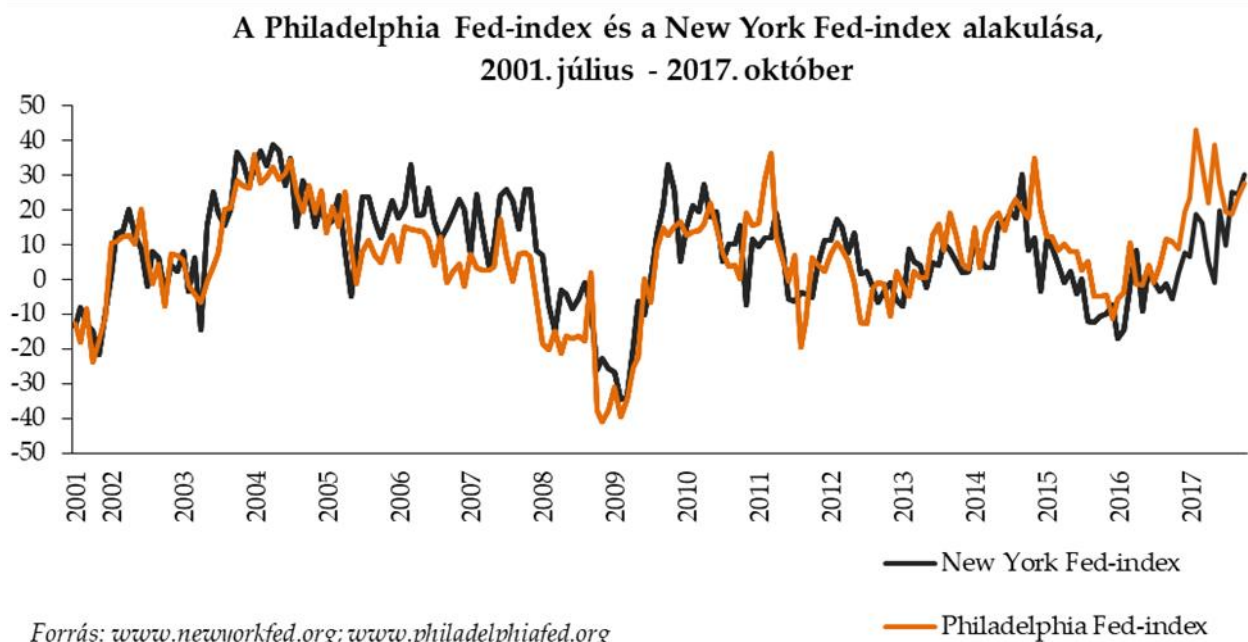

A Philadelphia Fed-index, mely az amerikai feldolgozóipari vállalatok üzleti kilátásairól ad képet, 2008 novemberében érte el sokéves mélypontját. A feldolgozóipari aktivitás indexe ekkor -40,9 pontra zuhant – ilyen alacsony értékre 1990 óta nem volt példa. 2009 folyamán jelentős mértékben javult az index értéke, augusztustól pedig már tartósan a pozitív értéktartományban maradt. 2010-ben és 2011-ben jelentős mértékben emelkedett az index értéke, csúcspontját 2011 márciusában érte el (36,5 pont), de ezután ismét meredeken zuhanni kezdett és 2011 júniusában újfent negatív értéket vett fel, augusztusban pedig -19,4 pontos mélypontra esett vissza. 2011 végén és 2012 első három hónapjában emelkedést mutattak az adatok, 2012 májusától 2013 februárjáig azonban újfent a negatív tartományba került a mutató. A növekedés 2014-ben is folytatódott és az év végére 20,3 pontot ért el. 2015 folyamán csökkenést mutatott a Philadelphia Fed-index értéke és szeptemberben a negatív tartományba került. 2016-ban enyhe javulásnak lehettünk tanúi, de a tartósan pozitív tartományt csak augusztusban érte el az index. Az idei évben stabilan magas értéket figyelhetünk meg. A februárban tapasztalható kiemelkedő (43,3 pont) fellendülést nem haladta meg az elmúlt hónapokban, de az év további részében sem csökkent az augusztusi 18,9 pont alá (lásd az 1.1.3. ábrát).

A New York-i Fed-index, mely szintén a feldolgozóipari folyamatok állapotát írja le, már 2008 februárjában (még a válság kirobbanása előtt) visszaesést jelzett és a negatív tartományba került. A válság hatása 2008 októberében érződött először a mutatón, amikor is egyetlen hónap alatt 25,7 pontot zuhant az értéke. A mélypontot (-34,3 pont) 2009 februárjában érte el, ezután viszonylag gyors növekedésnek indult, és 2009 augusztusában már pozitív értéket (12,8 pont) vett fel. 2009-ben folytatódott a növekvő

tendencia, és 2010 elején további növekedést mutatott az index, de novemberben ismét visszaesést tapasztaltunk. 2011 első felében emelkedett az index értéke, de ezt hat hónapos csökkenés követte, így az index átkerült a negatív tartományba. 2012 első felében újra számottevő emelkedést mutattak az adatok, de a második félévben ismét jelentős visszaesésnek lehettünk tanúi, így az index újra a negatív értéktartományba került. 2013-ban az index szinte minden hónapban a pozitív tartományban maradt, de év végére jelentősen csökkent az értéke. A 2014-es év szinte egészében magas értéket mutattak az adatok, az index szeptemberben 30,2 pontot ért el, amire 2009 októbere óta nem volt példa, azonban decemberben átkerült a negatív tartományba (-3,4 pont). 2015-ben, a kezdeti fellendülést követően visszaesett a mutató értéke, és az év második felében a negatív tartományba került. 2016 elején -16,8 pontos mélypontra érkezett az indexérték, az év további hónapjaiban pedig ingadozást mutatott, de a negatív tartományt végül csak az év végén hagyta el tartósan. Az idei év első hónapjaiban jól teljesített a New-York-i Fed-index, azonban májusban -1 pontra zuhant az értéke. Az év második felében újra fellendült és októberben kiemelkedően magas, 30,2 pontot ért el (lásd az 1.1.3. ábrát).

1.1.3. ábra: A Philadelphia Fed-index és a New York Fed-index alakulása, 2001. július – 2017. október

Az Európai Unió gazdasági helyzetére vonatkozó előrejelzések

A magyar gazdaságra jelentős mértékben hat az Európai Unió többi országának gazdasága, mivel Magyarország külkereskedelmi kapcsolatait tekintve ezen országok jelentik a legfontosabb partnereket. Ezért a magyar gazdaságra vonatkozó előrejelzéseket mindenképpen az Unióra vonatkozó prognózisok áttekintésével érdemes kezdeni. Az alábbiakban az Európai Bizottság és különböző gazdaságkutató intézetek európai gazdaságra vonatkozó előrejelzését foglaljuk össze, majd a következő alfejezetben áttérünk a Magyarország gazdaságáról megjelent elemzésekre. Az 1.1.4. táblázatban a felhasznált gazdasági előrejelzések adatait foglaljuk össze.

1.1.4. tábla: A fejezetben olvasható gazdasági előrejelzések

Előrejelző szervezet	Földrajzi térség	Indikátorok
Európai Bizottság	EU-28, eurózóna, Magyarország	GDP, foglalkoztatottság, munkanélküliség, infláció, államháztartási hiány
OECD	eurózóna, Magyarország	GDP
IMF	eurózóna, Magyarország	GDP
Conference Board	eurózóna, Magyarország	GDP
JP Morgan	eurózóna	GDP
Kopint-Tárki	EU-28, eurózóna, Magyarország	GDP, beruházások, külkereskedelmi mérleg, költségvetési hiány, államadósság
GKI	Magyarország	GDP, ipari termelés, beruházások, üzleti bizalmi index
Pénzügykutató Zrt.	Magyarország	GDP
GVI	Magyarország	üzleti bizalmi index

Az Európai Bizottság 2017. őszi gazdasági előrejelzése² szerint az Európai Unió és az euróövezet gazdasága 2017-ben a korábban vártnál sokkal jobban teljesít. Ennek fő mozgatórugói a lakossági fogyasztás erősödése, a világgazdaság gyorsuló növekedési üteme és a csökkenő munkanélküliség. A beruházások szintén növekedtek a kedvező finanszírozási feltételeknek és a csökkenő bizonytalanság nyomán derülátóbbá váló üzleti bizalomnak köszönhetően. A szakértők úgy látják, hogy 2017-ben minden EU-tagállam gazdasága bővül, és a munkaerőpiaci helyzet is javul, de a bérek csak lassú emelkedést mutatnak.

Az Európai Bizottság előrejelzése szerint a GDP az egész Unióban 2017-ben 2,3 százalékkal fog nőni, mely jóval magasabb, mint a tavaszi előrejelzésben szereplő várakozás (1,9 százalék). Az euróövezet az utóbbi évtized leggyorsabb növekedési ütemét produkálja 2017-ben: a szakértők 2,2 százalékos bővülést jeleznek (2017

² Forrás: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-forecasts/autumn-2017-economic-forecast_en

tavasznán még csak 1,7 százalékra számítottak). Az Európai Bizottság arra számít, hogy a gazdasági fellendülés mind az EU-ban, mind az euróövezetben azonos mértékben fog folytatódni: 2018-ra 2,1 százalékos, 2019-re 1,9 százalékos növekedést jósolnak.

A lakossági fogyasztáson alapuló gazdasági növekedés, az enyhe béremelkedés és az egyes tagállamokban bevezetett strukturális reformok tovább javították az uniós tagállamok munkaerőpiaci helyzetét. A munkanélküliség várhatóan átlagosan 9,1 százalék lesz az euróövezetben, mely a 2009 óta mért legalacsonyabb szint, a foglalkoztatási ráta pedig rekordmagasságba emelkedett. A munkanélküliségi ráta az egész EU-ban várhatóan tovább csökken, a 2016-os 8,5 százalékról 7,8 százalékra 2017-ben, 7,3 százalékra 2018-ban és 7,0 százalékra 2019-ben. Az euróövezetre vonatkozó várakozások szerint a munkanélküliség a tavalyi 10 százalékról 9,1 százalékra csökken idén, jövőre 8,5 százalékra, 2019-ben pedig 7,9 százalékra. A munkahelyteremtés üteme várhatóan lassulni fog, egyes tagállamokban az ideiglenes pénzügyi ösztönzők kivezetése, máshol pedig a képzett munkaerő hiánya miatt.

Az év első kilenc hónapjában a fogyasztói árak erősen ingadoztak az energiaárak változása miatt. A maginfláció, mely nem tartalmazza az energiaárakat és a feldolgozatlan élelmiszerek árát, növekedett, de így is alacsony szinten maradt a hosszú, alacsony inflációval jellemezhető időszak és az alacsony bérnövekedés miatt. Az előrejelzés az eurózónában 1,5 százalékos inflációra számít idén, 1,4 százalékra 2018-ra és 1,6 százalékra 2019-re.

Az előrejelzés szerint az államháztartási hiány csökkenése az euróövezet majdnem minden tagállamában a vártnál gyorsabb ütemben folytatódik a gazdasági növekedésnek köszönhetően. Az előrejelzés szerint az államháztartási hiány az euróövezetben a GDP 1,1 százaléka lesz 2017-ben, 0,9 százalék 2018-ban és 0,8 százalék 2019-ben. A GDP-arányos államadósság várhatóan 89,3 százalékra csökken 2017-ben, 87,2 százalék lesz 2018-ban és 85,2 százalék 2019-ben.

Az OECD is felfelé módosította az euróövezet növekedésére vonatkozó előrejelzését. 2017 nyarán³ még 1,8 százalékos növekedést prognosztizáltak 2017-re és 2018-ra is. Az őszi előrejelzés⁴ már 2,1 százalékos (2017), illetve 1,9 százalékos (2018) növekedést vár az euróövezet gazdaságára, valamint kiemeli a beruházások, a foglalkoztatottság és a kereskedelem fellendülésének pozitív hatásait. A jelentés azonban a gazdasági növekedés fenntarthatóságának kétségeire, valamint a lassú béremelkedés és az alacsony szintű infláció kockázataira is felhívja a figyelmet.

³ Forrás: <http://www.oecd.org/eco/outlook/economic-forecast-summary-euro-area-oecd-economic-outlook-june-2017.pdf>

⁴ Forrás: <http://www.oecd.org/eco/outlook/Short-term-momentum-will-it-be-sustained-press-handout-summary-of-projections-oecd-economic-outlook-September-2017.pdf>

A Nemzetközi Valutaalap (IMF) a 2017-re és 2018-ra vonatkozó júliusi előrejelzését enyhén felfelé módosította, így az idei évre 2,1 százalékos, jövőre pedig 1,9 százalékos növekedést várnak az eurózónában.⁵

A Conference Board előrejelzése szerint⁶ az euróövezet 2017-ben 1,25 százalékos, 2018-ban pedig 1,5 százalékos növekedést ér el.

A JP Morgan londoni elemzőcég szakértői 2017-re vonatkozóan 1,5 százalékos, 2018-ra pedig 1,25 százalékos GDP-növekedést várnak az eurózónában.⁷

A Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet Zrt. 2017. őszi konjunktúrajelentése⁸ szerint az euróövezetben a konjunkturális élénkülés egyre erőteljesebbé válik. A növekedés fő forrásai a beruházási tevékenység és a magánfogyasztás élénkülése. A jelenlegi információk alapján az intézet felfelé módosította GDP-előrejelzését, az idei évre 2,2 százalékra, 2018-ra pedig 1,9 százalékra számítanak az euróövezetben. Az EU-28 esetében 2017-re 2,2 százalékos, 2018-ra pedig 1,9 százalékos GDP-növekedést prognosztizálnak.

Magyarország gazdasági helyzetére vonatkozó előrejelzések

Az Európai Bizottság 2017. őszi gazdasági előrejelzése⁹ szerint a magyar gazdaság 2017-ben jelentős ütemben növekszik, melynek fő hajtóereje a lakossági fogyasztás és az élénkülő beruházási tevékenység. A 2017-es GDP-adatot 3,7 százalékosra, a 2018-asat 3,6 százalékosra becsülik. A prognózis a munkanélküliség további csökkenésére (4,2 százalék) és növekvő inflációra (2017-ben 2,3 százalék, 2018-ban 2,6) számít. Az Európai Bizottság a költségvetési hiány növekedésére számít: 2017-re 3,2 százalékosra becsülik, 2018-ra pedig 3,6 százalékosra.

Az OECD előrejelzése¹⁰ szerint a magyar gazdasági növekedés 2017-ben 3,8 százalékosra gyorsulhat, melyhez nagyban hozzájárulnak az EU strukturális alapok új ciklusának folyósítása által élénkített kormányzati beruházások. Emellett a növekedés fontos forrása a bővülő lakossági fogyasztás is, melyet a rekord-alacsony munkanélküliség és az emelkedő reálbérek tesznek lehetővé. Az OECD 2018-ra 3,4 százalékos GDP-bővülést vár.

⁵ Forrás: <https://www.vg.hu/gazdasag/imf-iden-36-szazalekos-globalis-gazdasagi-novekedes-varhato-643187/>

⁶ Forrás: <https://www.conference-board.org/data/globaloutlook/>

⁷ Forrás: <https://am.jpmorgan.com/gi/getdoc/1383498280832>

⁸ Forrás: http://www.kopint-tarki.hu/wp-content/uploads/2017/10/sajtoanyag_03_2017.10-18.pdf

⁹ Forrás: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ecfin_forecast_autumn_091117_hu_en.pdf

¹⁰ Forrás: <http://www.oecd.org/eco/outlook/economic-forecast-summary-hungary-oecd-economic-outlook-june-2017.pdf>

Az IMF előrejelzése¹¹ szerint Magyarországon 2017-ben 3,2 százalékkal nő a GDP, 2018-ra pedig 3,5 százalékos bővülésre számítanak. Ez magasabb a tavaszi prognózisnál (2,9 százalék 2017-re), de még így is elmarad a többi előrejelzéstől.

A Conference Board előrejelzése szerint¹² a magyar GDP növekedése 2017-ben 3,6, 2018-ban pedig 3,0 százalékos lesz.

A Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet Zrt. 2017. őszi konjunktúrajelentése¹³ szerint a magyar gazdaság 2017-ben 3,9 százalékkal, 2018-ban pedig 4,0 százalékkal bővíthet. Az előrejelzés szerint az ipar növekedő tendenciája 2017-ben is megmaradt, melynek fő hajtóereje a javuló német ipari konjunktúra. Az építőipar a tavalyi visszaesés után 2017 első hét hónapjában jelentősen, 26 százalékkal bővült. A nemzetgazdasági beruházások 2016-os 15 százalékos esése után 2017-ben 20 százalék feletti növekedésre számítanak a kutatók. A bruttó keresetek jelentősen nőnek az idén, az intézet éves átlagban 12 százalék körüli növekedést prognosztizál. A Kopint-Tárki 2017-re 2,3 százalékos inflációt vár. A foglalkoztatottak számának emelkedése 2017-ben lassulni fog, a munkanélküliségi ráta pedig tovább mérséklődik. A várakozások szerint a munkaerőpiaci tendenciák lassabb ütemben fognak javulni 2017-ben, mint 2016-ban.

A GKI Gazdaságkutató Zrt. előrejelzése¹⁴ szerint a magyar GDP 2017-ben és 2018-ban is 3,8 százalékkal fog bővülni. Az ipari termelést tekintve idén és jövőre is 5,5 százalékos növekedést várnak. A prognózis szerint a beruházások 2017-ben 20 százalékkal nőnek, jövőre pedig 9 százalékos bővülés várható.

A Pénzügykutató Zrt. prognózisa¹⁵ szerint a magyar gazdaság növekedési üteme gyorsul, melyet a kedvező világgazdasági konjunktúra, az uniós pénzforrások gyorsított felhasználása, valamint a gazdaságélénkítő monetáris politika is támogat. 2017-ben jelentősen (26 százalékkal) bővülnek a beruházások, emellett a fogyasztás is élénkül az emelkedő reálkeresetek és a növekvő foglalkoztatás következtében. Az előrejelzés szerint így 2017-ben és 2018-ban is 3,8 százalékkal bővíthet a hazai GDP. Mindemellett a kutatók arra is felhívják a figyelmet, hogy a magyar gazdaság belső hajtóerőinek erősödése mellett továbbra is jelentős az uniós forrásoktól való függőség.

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) legfrissebb, 2017. októberi vállalati konjunktúravizsgálata 3.064 vállalkozás vezetőjének válaszain alapul. Az adatfelvétel eredményei szerint a konjunktúramutató értéke 49,0 ponton áll. Ennél az értéknél az adatfelvétel kezdete, 1998 óta csak egy alkalommal, 2016 áprilisában volt magasabb (49,3 pont) a konjunktúramutató értéke (lásd az 1.1.5. ábrát). Tehát a vállalkozások továbbra is nagyon kedvezőnek ítélik meg az üzleti klímát, ráadásul a

¹¹ Forrás: <http://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2017/09/19/world-economic-outlook-october-2017>

¹² Forrás: <https://www.conference-board.org/data/globaloutlook/>

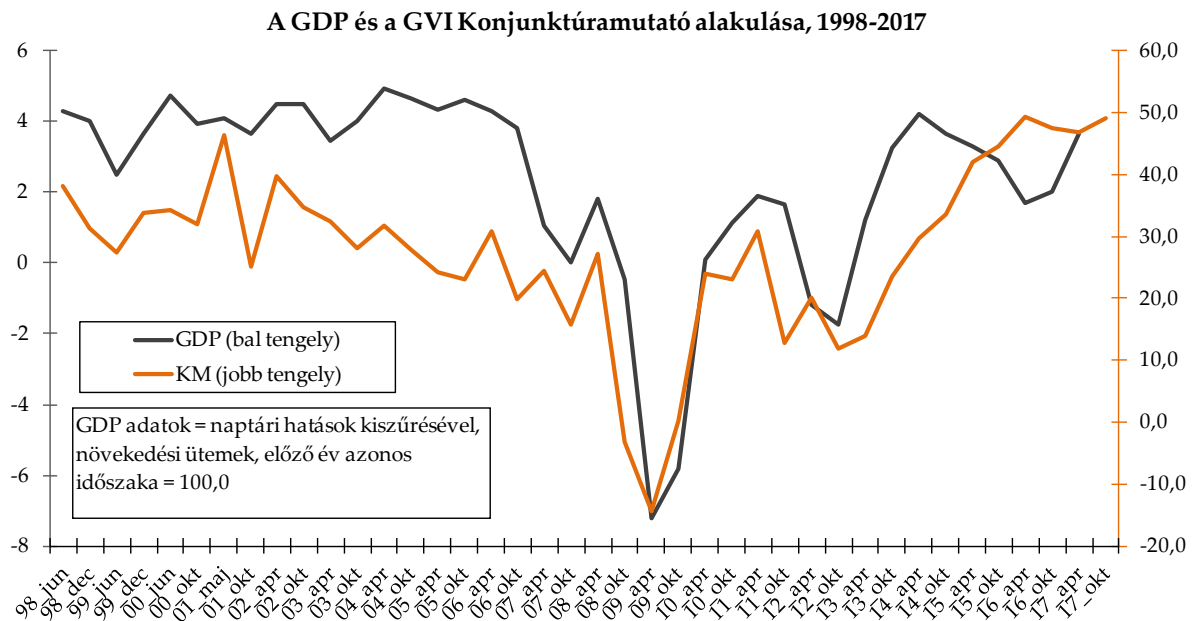
¹³ Forrás: http://www.kopint-tarki.hu/wp-content/uploads/2017/10/sajtoanyag_03_2017.10-18.pdf

¹⁴ Forrás: http://www.gki.hu/wp-content/uploads/2017/10/GKI_prog_1710.pdf

¹⁵ Forrás: http://penzuzgykutato.hu/sites/default/files/PUK_Prognozis_2017%20okt_Sajtotajekoztato.pdf

2016 októbere óta tartó, enyhén romló tendencia is megtört. Ez annak köszönhető, hogy a várható üzleti helyzetre vonatkozó vélemények jelentősen optimistábbakká váltak. A bizonytalansági mutató értéke két ponttal csökkent az áprilisi értékhez képest, jelenleg 42 ponton áll. Ez arra utal, hogy a magyar vállalkozások helyzetértékelése egyöntetűbbé vált a legutóbbi adatfelvételhez képest.¹⁶

1.1.5. ábra: A GDP és a GVI Konjunktúramutató alakulása, 1998-2017

Forrás: GVI

A GKI Gazdaságkutató Zrt. legfrissebb, 2017. októberi felmérése szerint¹⁷ 2017. szeptemberi történelmi csúcsához képest kissé csökkent a GKI konjunktúraindex értéke az üzleti várakozások romlásának következményeképpen. Az építőipari cégek optimizmusa rekordmagasságba került, az ipari bizalmi index értéke mérséklődött, a kereskedelmi bizalmi index stagnált, a szolgáltatói bizalmi index értéke pedig romlott.

A foglalkoztatási várakozások az építőiparban erősödtek, az iparban nem változtak, a kereskedelemben és a szolgáltató cégeknél romlottak. A lakosság munkanélküliségtől való félelme kissé erősödött, holott a termelés növelésének fő akadálya minden ágazatban a munkaerőhiány. A GKI fogyasztói bizalmi index értéke októberben kis mértékben erősödött.

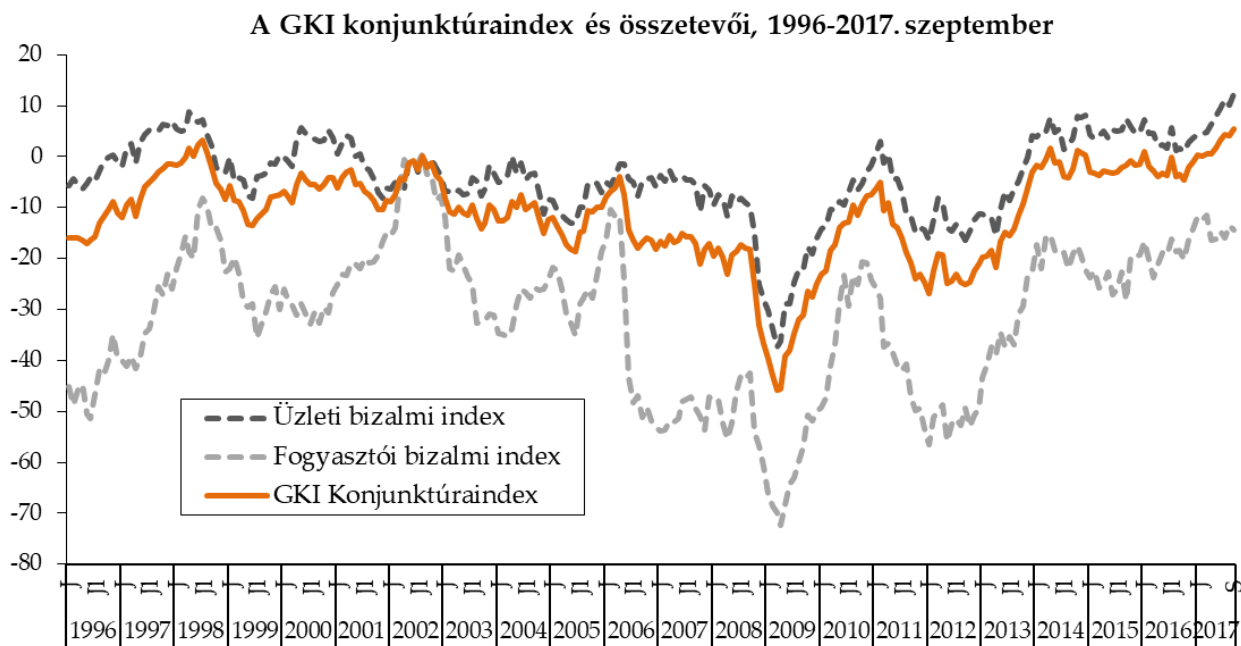
Az 1.1.6. ábrán a GKI konjunktúraindexe látható, amely a fogyasztói bizalmi index és az üzleti bizalmi index súlyozott átlaga.

¹⁶ Forrás:

http://gvi.hu/kutatas/528/kedvezo_uzleti_helyzet_javulo_varakozasok_az_mkik_gvi_2017_oktoberi_vallalati_konjunktura_felvetelenek_eredmenyei

¹⁷ Forrás: http://www.gki.hu/wp-content/uploads/2017/10/GKI_konj_1710.pdf

1.1.6. ábra: A GKI konjunktúraindexe és összetevői (fogyasztói bizalmi index és üzleti bizalmi index), 1996 – 2017. szeptember

Forrás: www.gki.hu

1.2. Nemzetközi kitekintés

Az alábbi alfejezetben Németország, Franciaország és az EU-tagállamok gazdaságára vonatkozó előrejelzéseket tekintjük át egyrészt makrogazdasági mutatók (GDP, ipari termelés), másrészt a legnagyobb nyugat-európai gazdaságkutató intézetek (Ifo, INSEE) vállalati felméréseiből származó üzleti bizalmi indexek segítségével.

Főbb megállapítások

Az üzleti várakozásokat felmérő vállalati konjunktúramutatók, valamint a makrogazdasági mutatók tanúsága szerint a német és a francia gazdaság 2008 második felében a válság következtében óriási visszaesést szenvedett el. Bár 2009-ben és 2010-ben végbement a válságból való kilábalás és elkezdődött a válság utáni gazdasági fellendülés, 2011-ben az euróövezet válsága újfent visszavetette a nyugat-európai gazdaságok fejlődését. 2012-ben a kedvezőtlen tendencia folytatódott és az EU újra recesszióba sodródott. 2013-ban mérsékelt ütemű pozitív folyamatok kezdődtek el a nyugat-európai gazdaságokban. 2014-ben és 2015-ben az EU gazdasága gyorsuló ütemű fellendülést mutatott. 2016-ban a növekedés tovább folytatódott és az idei évben sem változott a pozitív tendencia. Az Ifo és az INSEE konjunktúraindexei, valamint a legtöbb (GDP-re és ipari termelésre vonatkozó) makrogazdasági mutató azt jelzi előre, hogy a következő évben tovább folytatódik a mérsékelt ütemű fellendülés.

A fejlett EU-tagállamok konjunkturális helyzetéből következtethetünk arra, hogy a közeljövőben milyen kereslet várható a magyar exporttermékek iránt. Magyarország legfőbb exportpiaca az Európai Unió, ezen belül is Németország (2016-ban a magyar export 27,5 százaléka irányult Németországba, az importnak pedig 27,0 százaléka származott onnan).¹⁸ Az alábbiakban a legfontosabb német és francia makromutatókon keresztül mutatjuk be az utóbbi évek gazdasági folyamatait, valamint a müncheni Ifo gazdaságkutató intézet és a francia statisztikai hivatal (INSEE) legfrissebb elemzési eredményeit is ismertetjük.

Bruttó hazai termék (GDP)

A német bruttó hazai termék (GDP) a válság után gyors ütemű fellendülést mutatott és 2010-ben már 4 százalékos feletti éves növekedést produkált. A 2012-es recessziót 2013-ban enyhe pozitív növekedés (0,5 százalékos) követte, majd 2014-ben 1,9 százalékkal bővült a német GDP. 2015-ben újabb gyorsulásnak lehettünk tanúi: 1,7 százalékos növekedést produkált a német gazdaság, 2016-ban pedig 1,9 százalékos fellendülés következett.¹⁹ 2017 első negyedében 1,9 százalékos volt a bővülés, a második negyedében pedig 2,1 százalékos (lásd az 1.2.1. ábrát).

¹⁸ http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qkt009b.html

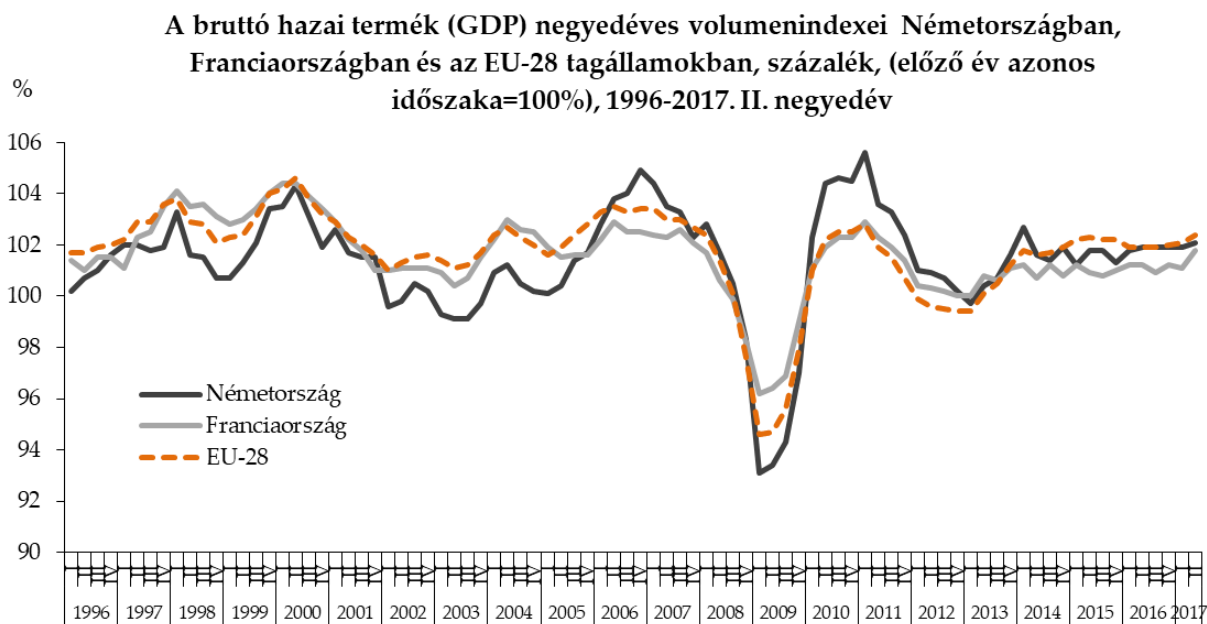
¹⁹

<https://www.destatis.de/EN/FactsFigures/NationalEconomyEnvironment/NationalAccounts/DomesticProduct/Tables/ImportantEconomicIndicators.html>

A francia GDP már 2008-ban csaknem stagnált (0,2 százalékkal nőtt), majd 2009-ben 2,9 százalékkal esett vissza. A német adatokhoz hasonlóan Franciaország esetében is 2010-től tapasztaljuk a fellendülést: az év egészében 2 százalékkal növekedett a bruttó hazai termék volumene az előző évhez képest. 2011-ben a bővülés folytatódott, az év egészében 2,1 százalékos növekedést tapasztaltunk, 2012-ben azonban 0,2 százalékosra esett vissza a francia GDP növekedése. 2013-ban 0,6 százalék volt az éves növekedés, 2014-ben pedig mindössze 0,9 százalék. 2015-ben 1,1 százalékkal gyorsult a francia gazdaság, 2016-ban pedig 1,2 százalékkal növekedett a GDP. 2017 első negyedében 1,1, a második negyedévben pedig 1,8 százalékkal haladta meg az előző év azonos időszakának növekedését (lásd az 1.2.1. ábrát).

Ha az Európai Unió összes tagállamának átlagos bruttó hazai termékét vizsgáljuk, akkor 2013-ban enyhe, 0,3 százalékos emelkedést láthattunk. 2014-ben már 1,8 százalékos volt a növekedés, 2015-ben pedig 2,3 százalékra gyorsult fel a bővülési ütem. 2016-ban lassult a növekedés (1,9 százalék), míg 2017 első (2,1) és második negyedében (2,4) az EU gazdasági növekedése enyhén gyorsulni látszik (lásd az 1.2.1. ábrát).

1.2.1. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) negyedéves volumenindexei Németországban, Franciaországban és az EU-28 tagállamokban, százalék (előző év azonos időszaka=100%),1996-2017. II. negyedév

Forrás: Eurostat

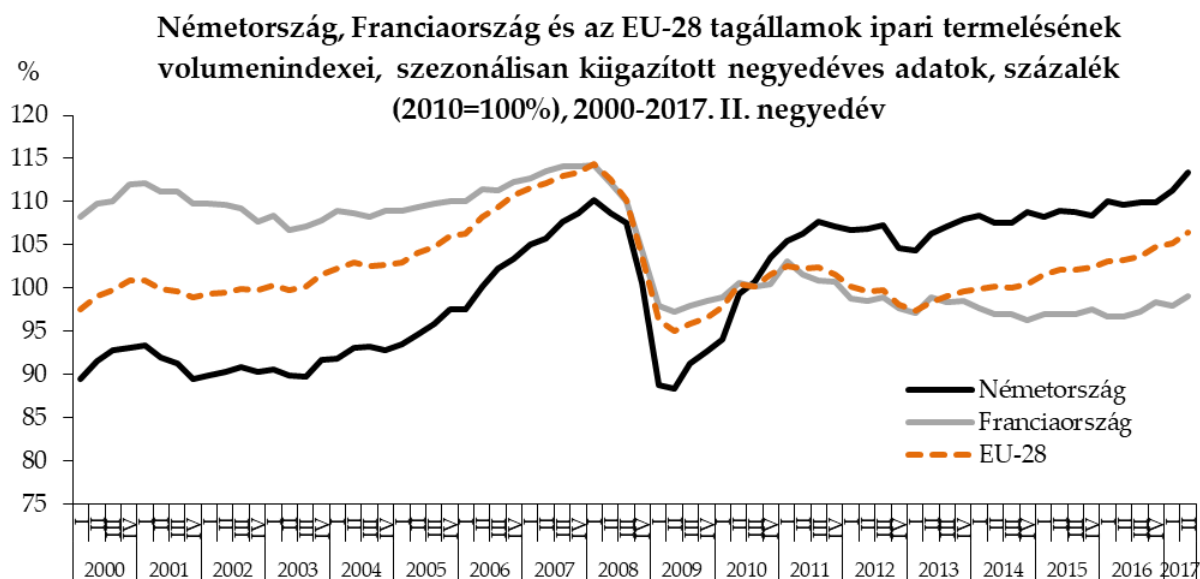
Ipari termelés

Németország ipari termelése mélyrepülésbe kezdett a gazdasági válság hatására: a 2008-ban tapasztalt stagnálás (0 százalékos éves növekedés) után 2009-ben jelentős, 15,5 százalékos visszaesés következett be 2008-hoz képest. Ezt 2010-ben nagymértékű, 10 százalékos meghaladó fellendülés követte, mely 2011-re 7,1 százalékosra mérséklődött. A növekedés 2011 második negyedéve óta folyamatosan veszített lendületéből, így 2012-ben éves szinten 0,3 százalékos csökkenés következett be. 2013-ban enyhe, 0,1 százalékos emelkedést mutattak a német adatok, ami 2014-re 1,6 százalékra gyorsult, 2015-ben pedig 0,5 százalékra mérséklődött. A 2010-es értéket véve alapul 2012 és 2013 között 6,4 százalékkal nőtt az ipari termelés, 2014-ben 8,1 százalékkal, 2015-ben 8,6 százalékkal, 2016-ban pedig 9,8 százalékos volt a növekedés. Idén felgyorsult az ipari termelés volumene: az első negyedévben 11,3százalékkal, a második negyedévben 13,4 százalékkal nőtt (lásd az 1.2.2. ábrát).

A franciaországi ipari termelés már 2008-ban jelentős, 2,9 százalékos visszaesést szenvedett el a megelőző évhez képest, mely 2009-ben 11,1 százalékosra fokozódott. 2010-ben enyhe, 2,1 százalékos fellendülés következett be, mely 2011-re lelassult (1,4 százalék). 2012-ben a lassulás negatív trendbe fordult: az év egészében 3,1 százalékkal esett az ipari termelés volumene a megelőző évhez képest. 2013-ban folytatódott, de enyhült a csökkenés, ugyanis 0,2 százalékos visszaesést mutattak az adatok. 2014-ben halványan erősödött a lassulás (1,2 százalék), 2015-ben 0,1 százalékos volt a csökkenés, 2016-ban pedig stagnált az ipari termelés volumene. 2010-hez képest 2011-ben enyhe, 1,4 százalékos növekedést mutatott a francia ipar, 2012 és 2016 között azonban minden évben 2-3 százalékkal csökkent. 2017 első negyedévében 2 százalékos, a második negyedévben valamivel csökkent, 0,9 százalékos volt a visszaesés (lásd az 1.2.2. ábrát).

A válság miatt az Európai Unió tagállamaiban drasztikus zuhanást mutatott az ipari termelés, 2008-ban az év egészében 2,1 százalékos csökkenés következett be 2007-hez képest, 2009-ben pedig 12,8 százalékos volt a visszaesés. 2010-ben a válság utáni fellendülés viszonylag jelentős, 4,5 százalékos növekedésben jelentkezett, mely 2011-ben 2,3 százalékosra lassult. 2012-ben éves szinten már 2,8 százalékkal csökkent az EU-tagállamok iparának kibocsátása. 2013-ban enyhült a visszaesés, mely 0,7 százalékos volt. 2014-ben és 2015-ben 1,3 százalékos, 2016-ban pedig 1,6 százalékos növekedést mutattak az adatok. 2010-hez képest 2011-ben 2,3 százalékos volt a növekedés. A 2012-es és 2013-as évet 0,6, illetve 1,3 százalékos visszaesés, a 2014-es évet pedig stagnálás jellemezte. 2015-ben 1,3 százalékkal, 2016-ban 2,9 százalékkal bővült az ipar kibocsátása. Az ide évben folytatódik a gyorsulás, az első negyedévben 5,2 százalékkal, míg a második negyedévben 6,4 százalékkal nőtt a tagállamok ipari termelésének volumene (lásd az 1.2.2. ábrát).

1.2.2. ábra: Németország, Franciaország és az EU-28 tagállamok ipari termelésének volumenindexei, szezonálisan kiigazított negyedéves adatok, 2000-2017. II. negyedév (2010=100%)

Forrás: Eurostat

Üzleti bizalom

A müncheni Ifo gazdaságkutató intézet 1991 óta közli a havi vállalati konjunktúra-felméréséből származó adatokat. Az 1.2.3. ábrán látható, hogy a gyengülő európai gazdasági helyzet miatt az Ifo üzleti bizalmi indexe már 2007 második felében elkezdett csökkenni. A gazdasági válság következtében a negatív tendencia 2008 második felében zuhanórepüléssé fokozódott, a mutató 2009 elején elért mélypontján a felmérés történetének legalacsonyabb értékét vette fel. A 2009 áprilisától 2010 végéig a bizalmi index értéke folyamatosan emelkedett, 2010 decemberében addigi történetének legmagasabb értékét vette fel, az év végére azonban szinte folyamatos csökkentést mutatott. 2012 első felében növekvő tendenciát jelzett az Ifo indexe, az év második felében azonban újra negatív tendenciát láthattunk. 2013-ban – némi enyhe hullámzástól eltekintve – dinamikusan nőtt az index értéke, melyet 2014 áprilisától eleinte halvány, majd erősödő csökkenés jellemezett. 2015-ben stabil növekvő tendenciát láthattunk, ami 2016-ban is folytatódott. Az Ifo legfrissebb vállalati konjunktúra-felmérése szerint²⁰ a német iparra és kereskedelemre vonatkozó bizalmi index 2017 júliusában fölvette eddigi csúcserékét. Augusztusban és szeptemberben ugyan kis mértékben csökkent az index értéke, de még mindig nagyon erős bizalmi környezetre utal. A megkérdezett cégek elégedettebbek voltak a jelenlegi üzleti helyzetükkel, mint a megelőző hónapban, és a következő fél évre vonatkozó

²⁰ Forrás: Ifo (<http://www.cesifo-group.de/ifoHome/facts/Survey-Results/Business-Climate/Geschaeftsklima-Archiv/2016/Geschaeftsklima-20161025.html>)

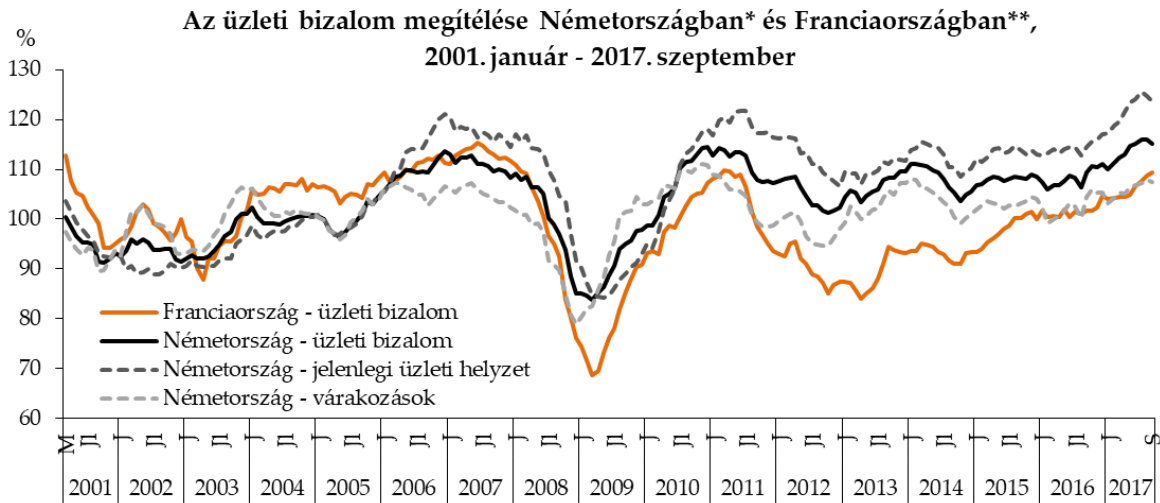

várakozásaik is jóval optimistábbakká váltak. Az Ifo szakértői úgy látják, a német gazdaságban érzékelhető fellendülés tovább fokozódik.

A francia statisztikai hivatal (INSEE) már 1976 óta közli az ipari vállalkozások körében havonta végzett konjunktúra-felméréseiből származó adatokat. Az 1.2.3. ábrán látható, hogy az INSEE konjunktúramutatója 2008 közepén, viszonylag magas szintről kezdett zuhanórepülésbe. A gazdasági válság következtében 8 hónapon keresztül mutatott igen jelentős visszaesést az index, és 2009 márciusában elérte mélypontját, mely a felmérés történetének legalacsonyabb értéke (a hosszú távú átlag 68,6 százaléka). A mélypont után szinte töretlen emelkedési szakasz következett, és az index 2010 júliusában haladta meg újra hosszú távú átlagos értékét. 2011 júniusáig tartani tudta a növekvő tendenciát. 2011 márciusától 2012 októberéig azonban szinte folyamatos csökkenést mutatott a konjunktúraindex, és 2011 szeptemberétől hosszú távú átlagos értéke alá került. 2013-ra hullámzó indexérték mellett enyhén növekvő tendencia volt jellemző, de mindvégig a hosszú távú átlagos érték alatt. 2014-ben az indexérték alig mutatott változást, szinte minden hónapban hosszú távú átlagos értéke közelében, illetve alatta volt. 2014 novemberében lassan emelkedő tendencia kezdődött meg, így az index 2015 augusztusára elérte hosszú távú átlagos értékét. 2016-ban az INSEE üzleti bizalmi indexe 1-2 ponttal stabilan hosszú távú átlagos értéke feletti értékeket mutatott, mely az év decemberére 4 pontra növekedett, az idei év első felében pedig változatlan szinten maradt. Az INSEE legfrissebb, szeptemberi felmérése²¹ azt mutatja, hogy a megkérdezett vállalatvezetők véleménye szerint a francia ipari konjunktúra helyzete javult és jóval átlagon felülinek mondható, az index értéke szeptemberben már 9 ponttal a hosszú távú átlag fölött állt. A gazdasági fordulópont mutatójának értéke április óta folyamatosan a pozitív tartományban van és növekszik, mely kedvező gazdasági kilátásokra utal. A vállalatvezetők egyéni üzletmenetre vonatkozó prognózisának egyenlegmutatója enyhén esett októberben, de továbbra is stabilan a hosszú távú átlaga fölött teljesít. Az általános kilátásokat jellemző index – mely a válaszadók ipari aktivitásra vonatkozó véleményét összegezve tükrözi – meglehetősen magas értékeket produkál az év közepe óta, októberben a hosszú távú átlagértéket 31 ponttal haladta meg, melyre 2000 óta nem volt példa.

²¹ Forrás: INSEE (<https://www.insee.fr/en/statistiques/3146814>)

1.2.3. ábra: Az üzleti bizalom megítélése Németországban* és Franciaországban**, 2001–2017. szeptember

Forrás: Ifo, INSEE

* Forrás: Ifo (<http://www.cesifo-group.de>), Ifo Business Climate Index for Trade and Industry in Germany, 2000=100%

** Forrás: INSEE (<http://www.insee.fr>), Indicateur synthétique du climat des affaires – industrie manufacturière, hosszú távú átlag=100%

Megjegyzés: Az ábrán vállalati felvételekből származó, a cég jelenlegi és várható helyzetét tartalmazó indikátor egyenlegének szezonálisan kiigazított értékei szerepelnek

1.3. Makrogazdasági trendek Magyarországon

Az alábbiakban a magyar gazdaság növekedésének elmúlt évekbeli tendenciáit foglaljuk össze, különös tekintettel a 2008-2009-es gazdasági válság hatására, az azt követő fellendülésre, valamint az azóta eltelt időszakra. Az alábbiakban a gazdasági helyzetet a legfontosabb makrogazdasági mutatókon keresztül vázoljuk fel, melynek során kitérünk a foglalkoztatottság, a bruttó hazai termék, az ipari termelés, a beruházás és a külkereskedelmi termékforgalom alakulására.

Főbb megállapítások

2009-ben rendkívül mély válságot élt meg a magyar gazdaság, a recesszió mélysége megközelítette a transzformációs visszaesés (1991-1995) során tapasztalt mértéket. A gazdasági teljesítmény 2009 folyamán zuhanásszerű visszaesést produkált. 2010 első felében lelassult a romló tendencia, majd növekedésbe fordult, az év második felében a gyorsulás üteme pedig már elérte a válság előtti szintet. Azonban a nemzetközi gazdasági környezet az euróövezet válságának kialakulásával 2011-ben újfent igen kedvezőtlené vált. A magyar gazdaság 2012-ben visszasüllyedt a recesszióba: a GDP 1,5 százalékos visszaesést produkált. 2013-ban a gazdaság kilábalta a recessziós időszakból és 2,2 százalékkal növekedett. A 2014-es év rég nem látott növekedést hozott a GDP-ben: 3,9 százalékos bővülés következett be a megelőző évhez képest.

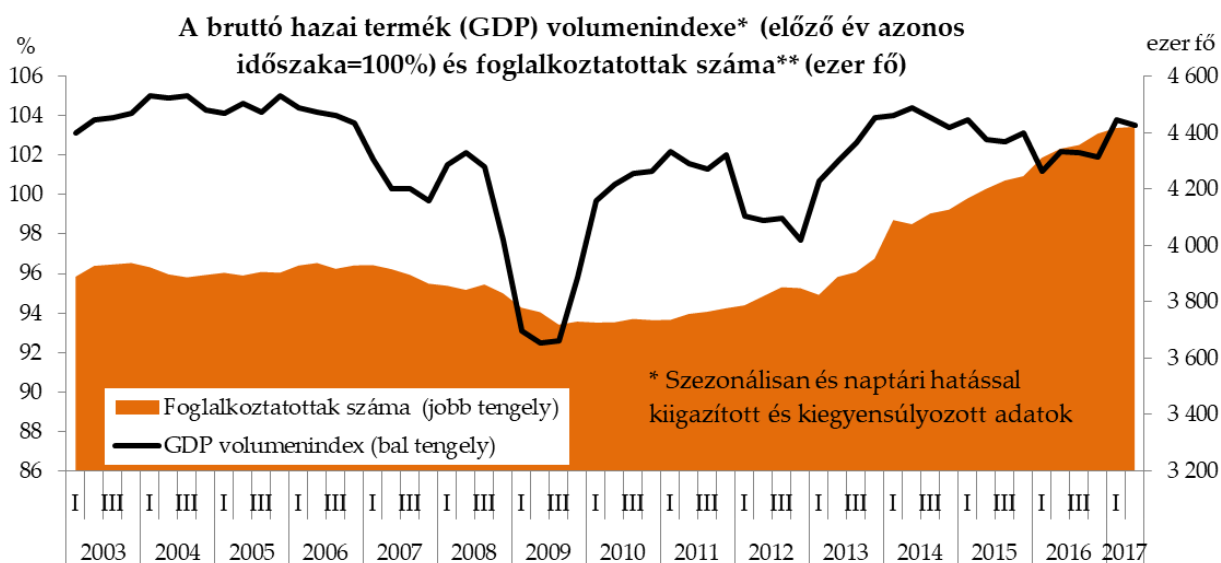
2015-ben továbbra is számottevő, 3,1 százalékos gyorsulást mutattak az adatok. 2016-ban azonban gyengült a növekedés üteme: 1,9 százalékkal haladta meg a hazai össztermék az előző évi bővülést. 2017 első két negyedében lendületet vett a magyar GDP növekedése: az első negyedévben 3,8 százalékkal, a másodikban 3,5 százalékkal haladta meg az előző év azonos időszakát.

A gazdasági válság tovagyrúzó hatása erőteljes negatív hatást gyakorolt a magyar munkaerőpiacra. 2009 folyamán a drámai mértékben romló GDP-t a foglalkoztatottság jelentős visszaesése követte. A gazdasági növekedés pozitív fordulópontját azonban csak késéssel követte a munkaerőpiac. 2012-ben a gazdaság visszasüllyedt a recesszióba, a GDP jelentősen visszaesett, a foglalkoztatottak száma pedig a közfoglalkoztatottak számának gyors növekedése következtében megugrott és visszatért a válság előtti szintre. 2013 első negyedétől fogva a GDP lassan emelkedett, a foglalkoztatás pedig – szintén a közfoglalkoztatottak számának emelkedése miatt – tovább nőtt. A tendencia folytatása 2014-ben, 2015-ben és 2016-ban is jól megfigyelhető. 2017 első két negyedében a GDP növekedési üteme tovább gyorsult, a foglalkoztatottak száma pedig továbbra is folyamatosan emelkedik.

Foglalkoztatottság és bruttó bérek

A bruttó hazai termék (GDP) növekedésének 2007-ben végbement erőteljes zuhanását 2008 elején követte a munkahelyek számának nagymértékű visszaesése (lásd az 1.3.1. ábrát). A 2008 első felében tapasztalt javulást szintén gyors foglalkoztatottság-növekedés kísérte. 2008 harmadik negyedében a gazdasági válság hatására újfent visszaesett a növekedés, a foglalkoztatottak száma pedig egy ideig még tovább nőtt, a negyedik negyedévben azonban jelentősen csökkent. A gazdasági válság tovagyrúzó hatása erőteljes negatív hatást gyakorolt a munkaerőpiacra: 2009 elején a drámai mértékben romló GDP-t a foglalkoztatottság zuhanása követte. A GDP csökkenése a 2009 közepén elért mélypont után lassulni kezdett, 2010 második negyedében pedig már stagnálást mutatott. 2010 egészében javult a bruttó hazai termék mutatója, az év végére elérve a válság előtti szintet, a foglalkoztatottak száma pedig enyhén növekedett. 2011-ben a GDP növekedése lassulni kezdett, a foglalkoztatottak száma pedig kis mértékben nőtt. 2012-ben a gazdaság visszasüllyedt a recesszióba, a GDP jelentősen visszaesett, a foglalkoztatottak száma pedig a közfoglalkoztatottak számának gyors növekedése következtében megugrott és visszatért a válság előtti szintre. 2013 második negyedétől fogva a GDP lassan emelkedett, a foglalkoztatás pedig – szintén a közfoglalkoztatottak számának emelkedése miatt – tovább nőtt. A tendencia folytatása 2014-ben, 2015-ben és 2016-ban is jól megfigyelhető. 2017 első két negyedében a GDP növekedési üteme tovább gyorsult, a foglalkoztatottak száma pedig továbbra is folyamatosan emelkedik (lásd az 1.3.1. ábrát).

1.3.1. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexe (előző év azonos időszaka:100%) és a foglalkoztatottak száma (ezer fő), 2003 – 2017. II. negyedév

Forrás: KSH

A havi bruttó átlagkeresetek a nemzetgazdaságban 2013-ban a teljes munkaidőben dolgozók átlagos bruttó keresete 230 700 forint volt. A vállalkozásoknál alkalmazásban állók átlagosan 242 200, míg a közszférában – a nem közfoglalkoztatás keretében – foglalkoztatottak 227 800 forintot kerestek. A közfoglalkoztatottak átlagkeresete 76 800 forint volt. Nemzetgazdasági szinten a bruttó keresetek 3,4 százalékkal haladták meg az előző év azonos időszakának adatait. Az átlagkeresetek a versenyszférában 3,6 százalékkal nőttek. A költségvetés területén a közfoglalkoztatottak nélkül átlagosan 3,6 százalékos volt a bruttó keresetek emelkedése.²² A 2014-es évben a teljes munkaidőben dolgozók átlagos bruttó keresete 237 700 forint volt. A nem közfoglalkoztatás keretében foglalkoztatottak a vállalkozásoknál átlagosan 252 700, míg a közszférában 241 200 forintot kerestek. A közfoglalkoztatottak átlagkeresete 78 100 forint volt. Nemzetgazdasági szinten a havi bruttó keresetek 3 százalékkal haladták meg az előző év azonos időszakának adatait.²³ 2015-ben a teljes munkaidőben alkalmazásban állók nemzetgazdasági szintű átlagos bruttó keresete – a legalább öt főt foglalkoztató vállalkozásoknál, a költségvetési intézményeknél és a megfigyelt nonprofit szervezeteknél – 247 800 forint volt. A közfoglalkoztatottak átlagkereseti adatait figyelmen kívül hagyva a nemzetgazdaságban 4,5, ezen belül a vállalkozásoknál 3,8, a költségvetés területén 6,3, a nonprofit szervezeteknél 3,2 százalékkal nőttek a keresetek.²⁴

2016-ban a bruttó átlagkeresetek 6,1 százalékkal nőttek az előző év azonos időszakához viszonyítva. A bruttó átlagkereset a teljes munkaidőben alkalmazásban állók körében, nemzetgazdasági szinten 263 200 forint volt. A közfoglalkoztatottak átlagkeresetét figyelmen kívül hagyva a nemzetgazdaságban összesen 6,5 százalékos

²² Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Létszám és kereset a nemzetgazdaságban, 2013. január–december

²³ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Keresetek, 2014. január–december

²⁴ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Keresetek, 2015. január–december

növekedés történt az előző évhez képest. Az átlagkeresetet a vállalkozásokon belül vizsgálva 5,4, a költségvetés területén 9,6, a nonprofit szervezetek esetében 5,7 százalékos növekedést figyelhetünk meg a 2015-ös adatokhoz képest.²⁵ Az idei év első nyolc hónapjában a bruttó keresetek 12,7 százalékkal nőttek az előző év azonos időszakához képest. Az átlagos bruttó kereset a nemzetgazdaságban 292 600 forint volt, ez 11,7 százalékos növekedést jelent a közfoglalkoztatottak bruttó keresetét (81 700 forint) figyelmen kívül hagyva. Ezen belül a legalább öt főt foglalkoztató vállalkozások 11,1, a költségvetés 13,8, a nonprofit szervezetek 9,7 százalékos növekedést produkáltak a bruttó keresetek terén.²⁶

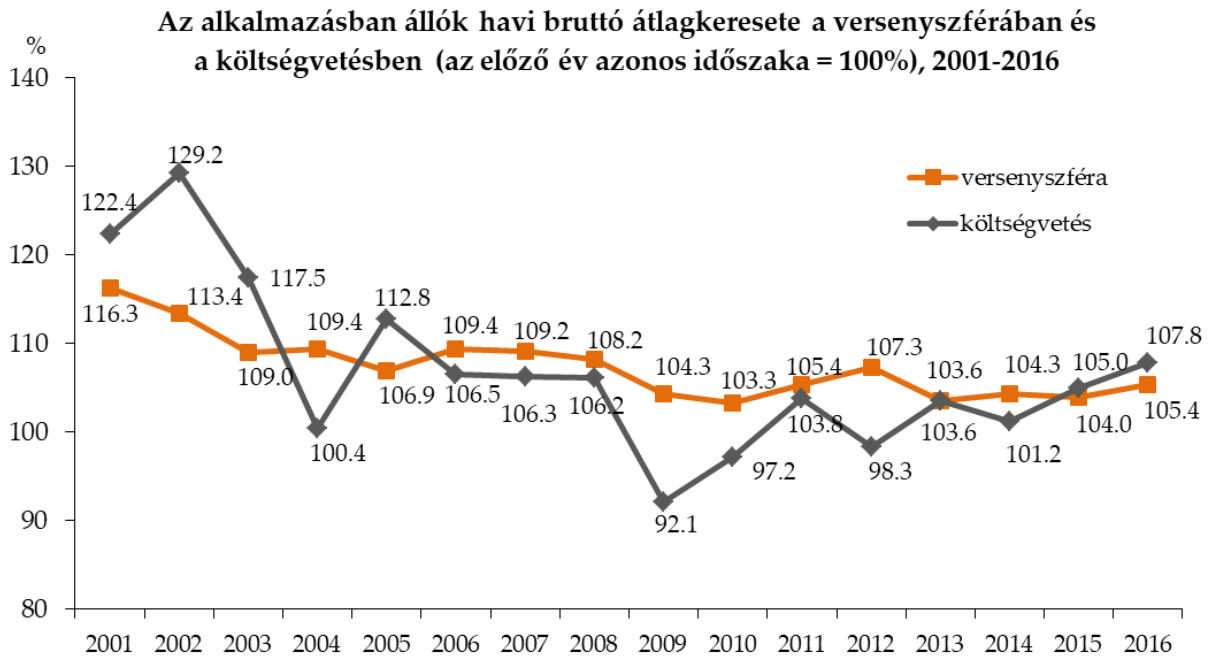
Az 1.3.2. ábrán látható, hogy a versenyszférában 2003 és 2008 között stabil 8-9 százalékos körüli bruttó béremelkedés történt, mely növekedés 2009-ben 4,3 százalékra, 2010-ben pedig 3,3 százalékra mérséklődött. 2011-ben kissé magasabb, 5,4 százalékos növekedést tapasztaltunk, mely 2012-ben tovább nőtt 7,3 százalékra. 2013-ban az emelkedés üteme 3,6 százalékosra csökkent, 2014-ben azonban ismét magasabb, 4,3 százalékos növekedés történt. 2015-ben 4 százalékkal emelkedtek a versenyszféra bruttó bérei, 2016-ban pedig 5,4 százalékkal.

A közszférában ennél jóval ingadozóbb a béremelkedés üteme: a 2001 és 2003 közötti időszak 20-30 százalékos körüli béremelését 2004-ben stagnálás követte. 2005-ben újra nagyobb mértékű, 12,8 százalékos emelés történt, 2006-ban, 2007-ben és 2008-ban pedig stabil, 6 százalékos körüli volt a közszféra bruttó béreinek növekedési üteme. 2009-ben a gazdasági válság hatására a kormány takarékosági intézkedéseket hajtott végre, melynek keretein belül megszüntették a 13. havi béreket, így a közszférára jellemző átlagos bruttó bérek 7,9 százalékkal csökkentek. 2010-ben tovább csökkentek a bérek a közszférában az előző év azonos időszakához képest az alacsony keresetű közfoglalkoztatottak számának emelkedése miatt, de a csökkenés üteme mérséklődött (2,8 százalék). 2011-ben 3,8 százalékos növekedésnek lehettünk tanúi, 2012-ben azonban – újfent a közfoglalkoztatás jelentőségének növekedése miatt – 1,7 százalékkal ismét visszaesett a közszférára jellemző bér. 2013-ban 3,6 százalékos béremelkedést tapasztaltunk a költségvetési szervezeteknél. 2014-ben a növekedés 1,2 százalékos volt, 2015-ben 5 százalékos, 2016-ban pedig 7,8 százalékos emelkedés történt.

²⁵ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Keresetek, 2016. január-december. 2017. február 20.
(<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/ker/ker1612.html>)

²⁶ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Keresetek, 2017. január-augusztus. 2017. október 19.
(<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/ker/ker1708.html>)

1.3.2. ábra: Az alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresetének változása a versenyszférában és a költségvetésben (előző év = 100%), 2001-2016

Forrás: KSH

Az 1.3.3. ábrából azt láthatjuk, hogy a versenyszférában alkalmazásban állók létszáma a 2008-as igen enyhe növekedés után 2009 folyamán a gazdasági válság hatására jelentős, közel 9 százalékos visszaesést mutatott. 2010-ben a csökkenés üteme lassulni kezdett, majd az év második felében már 3 százalék körüli növekedést tapasztaltunk, így az év egészében stagnált a versenyszféra alkalmazottainak létszáma. 2011-ben a növekedési ütem gyengült, az év egészében 1,2 százalékos bővülést mutattak az adatok. 2012-ben 2,6 százalékos volt a versenyszférában alkalmazásban állók számának visszaesése, 2013-ban ez 0,3 százalékra mérséklődött. 2014-ben 2,4 százalékkal emelkedett az alkalmazásban állók száma, 2015-ben 2,9 százalékos volt a bővülés, 2016-ban pedig 3,4 százalékos bővüléssel folytatódott ez a tendencia. 2017 első negyedévében 3,6 százalékos, a második negyedévben – némileg lassuló – 3 százalékos növekedés jellemezte a versenyszférában alkalmazásban állók létszámát.

A közsféra alkalmazotti létszáma 2008-ban gyengülő ütemű csökkenést mutatott. 2009-ben 2,5 százalékkal bővült a létszám, 2010-ben pedig 3,4 százalékos volt a növekedési ütem. 2011-ben jelentősen, 8,6 százalékkal csökkent a közsféra alkalmazottainak létszáma. 2012-ben jelentős, 6,3 százalékos növekedést tapasztaltunk, 2013-ban pedig 5,9 százalékkal bővült a közsféra alkalmazotti létszáma. A tendencia 2014-ben is folytatódott, az első negyedévben kiugró, 23,5 százalékos növekedés következett be, az év egészében pedig 11,4 százalékos, dinamikus emelkedést mutatnak az adatok. 2015-ben ezzel szemben mindössze 1,8, 2016-ban pedig 1 százalékkal nőtt a közsférában foglalkoztatottak létszáma. Az idei évben csökkenés következett be – az első negyedévben 1,6, a másodikban 4,6 százalékkal kevesebb foglalkoztatottat találunk a közsférában az előző év azonos időszakához képest.

1.3.3. ábra: Az alkalmazásban állók létszámának változása, 2008–2017. II. negyedév, százalék (az előző év azonos időszaka= 100,0)

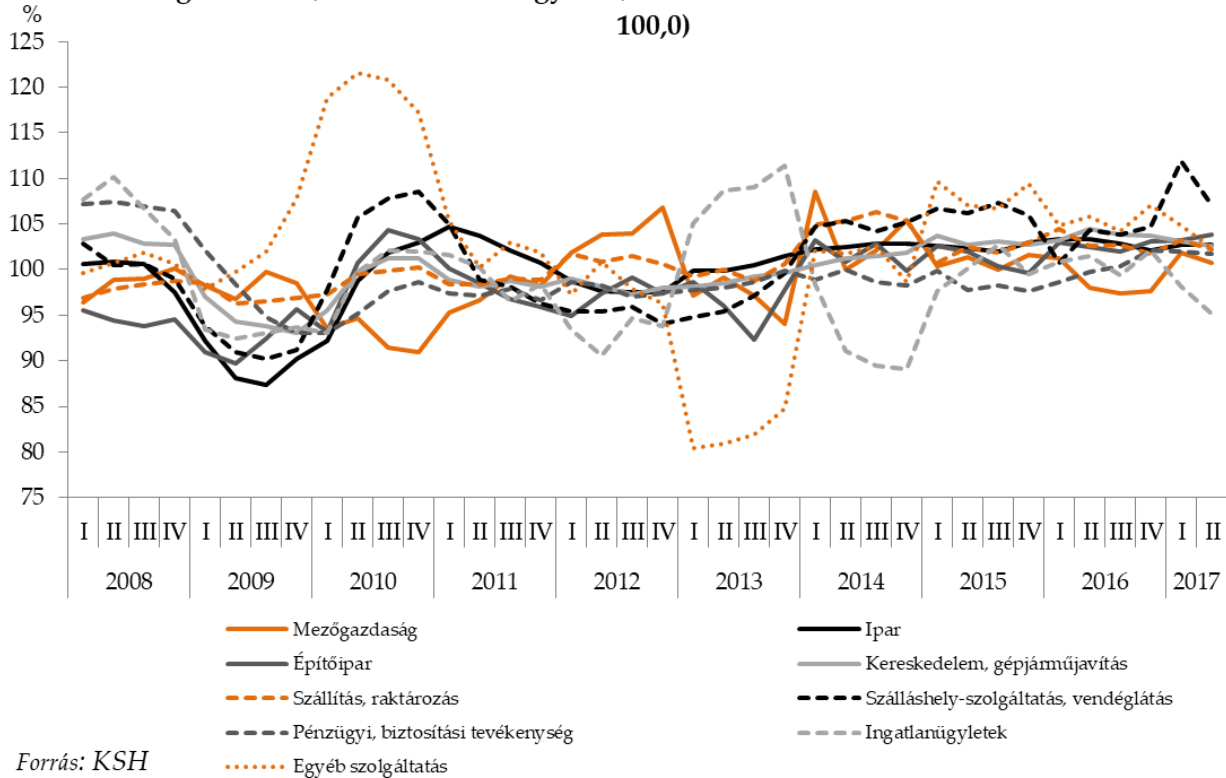
Forrás: KSH

A versenyszféra gazdasági ágak szerinti bontásából azt láthatjuk, hogy 2009-ben szinte mindegyik gazdasági ágban jelentős volt a visszaesés. 2010-ben az egyéb szolgáltatások területén volt a legdinamikusabb a foglalkoztatottak számának növekedése, és a vendéglátásban alkalmazottak létszáma is bővült. Ugyanekkor a pénzügyi szolgáltató cégek körében tovább esett a foglalkoztatás. 2011-ben ez utóbbi területen és a mezőgazdaságban további csökkenés figyelhető meg, ellenben az iparban és az egyéb szolgáltató cégeknél növekedést figyeltünk meg. 2012-ben a mezőgazdaság és a szállítás, raktározás területén bővült az alkalmazásban állók létszáma, a többi szektorban pedig enyhe visszaesés figyelhető meg. 2013-ban az ingatlanügyletekkel foglalkozó cégek körében jelentős bővülés volt tapasztalható, az egyéb szolgáltatás és az építőipar területén azonban nagymértékű csökkenés következett be. 2014 folyamán a pénzügyi, biztosítási tevékenységgel foglalkozó cégeket, valamint az ingatlanügyletekkel foglalkozó cégeket kivéve mindegyik kategóriában növekedés volt megfigyelhető. 2015-ben a pénzügyi, biztosítási tevékenységgel foglalkozó vállalatok kivételével minden ágazatban nőtt az alkalmazásban állók létszáma, legnagyobb mértékben a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás ágazatban (7,5 százalék). 2016-ban egyedül a mezőgazdaság területén tapasztalhattunk csökkenést, a pénzügyi, biztosítási tevékenységek stagnáltak, a többi ágazatban növekedés volt jellemző. 2017 első két negyedévében egyedül az ingatlanügyletek területén történt csökkenés az alkalmazottak létszámát tekintve, a

vendéglátásban azonban jelentős növekedést figyelhettünk meg az első (11,9 százalék) és a második (7,1 százalék) negyedévben egyaránt (lásd az 1.3.4. ábrát).

1.3.4. ábra: A versenyszférában alkalmazásban állók létszámának változása gazdasági ágak szerint, 2008-2017. II. negyedév, százalék (az előző év azonos időszaka = 100,0)

A versenyszférában alkalmazásban állók létszámának változása gazdasági ágak szerint, 2008-2017. II. negyedév, százalék (az előző év azonos időszaka = 100,0)

A Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet Zrt. 2017. őszi konjunktúrajelentése szerint tovább javul a munkaerőpiaci helyzet, de kisebb ütemben, mint az előző időszakban. A versenyszférában is nő a munkahelyek száma, miközben a munkanélküliség csökken. A foglalkoztatottak számában (közfoglalkoztatottakkal együtt) idén 1,5, 2018-ban pedig 1,0 százalékos növekedést várnak. A munkanélküliségi rátát az idei évre 4,3, jövőre 4,0 százalékra prognosztizálják.²⁷

A Pénzügykutató Zrt. előrejelzése²⁸ szerint 2017-ban éves átlagban a foglalkoztatottak száma 4,4 millió, a munkanélkülieké 200 ezer fő lehet, ami 4,4 százalékos munkanélküliségi rátát jelent. 2018-ban a prognózis szerint tovább bővül a foglalkoztatás, bár az üteme mérséklődhet, egyrészt azért, mert a fokozódó munkaerőhiány miatt a vállalkozások egyre nehezebben találnak megfelelő munkavállalót, másrészt pedig a közfoglalkoztatottak számának csökkentése következtében. A munkanélküliségi ráta 4,1 százalékra süllyedhet jövőre.

²⁷ Forrás: http://www.kopint-tarki.hu/wp-content/uploads/2017/10/sajtoanyag_03_2017.10-18.pdf

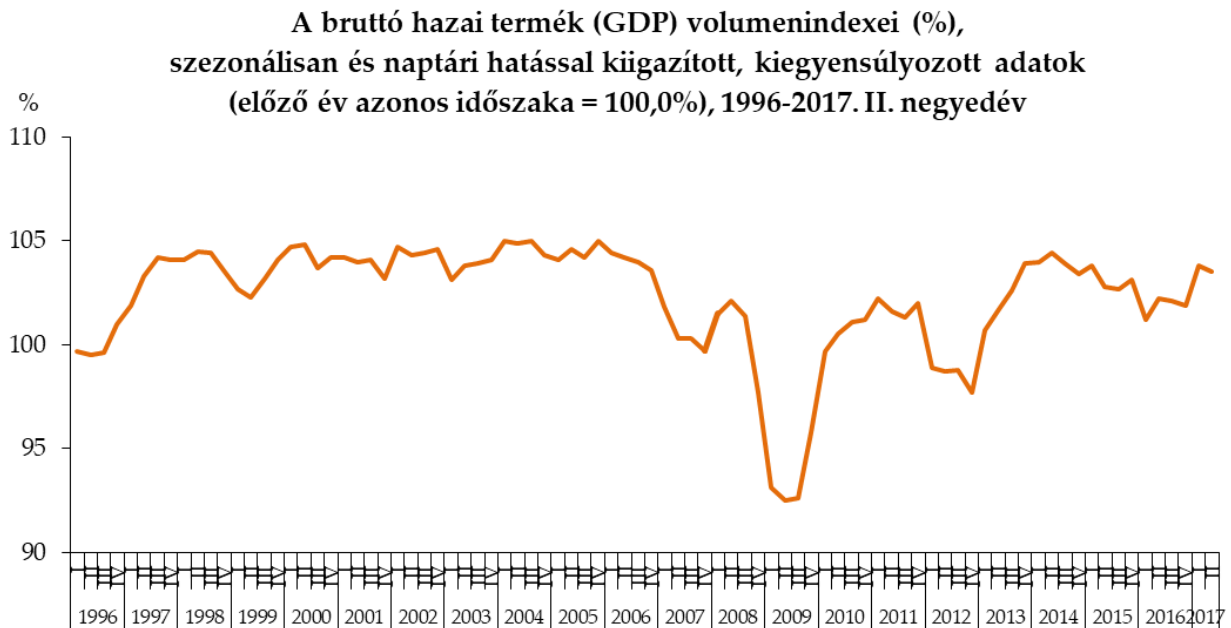
²⁸ Forrás: http://penzugyutato.hu/sites/default/files/PUK_Prognosis_2017%20okt_Sajtotajekoztato.pdf

Bruttó hazai termék (GDP)

A világgazdasági válság Magyarországot 2008 közepén érte el. A harmadik negyedévben már csak minimális mértékben nőtt a GDP, a negyedik negyedévben pedig 2,3 százalékkal csökkent a bruttó hazai termék volumene, így az év egészében mindössze 0,7 százalékos növekedést ért el a magyar gazdaság. 2009 közepén a recesszió elérte mélypontját, az év egészében 6,5 százalékos visszaesés következett be. 2010-ben 0,6 százalékos, enyhe növekedést produkált a magyar gazdaság. A gazdasági nehézségek azonban korántsem értek véget: a nyugat-európai gazdaságok növekedésének lassulása, a nemzetközi pénzügyi helyzet instabil volta és az euróválság hullámainak negatív hatása visszavetette a magyar gazdaságot is. 2011-ben még 1,8 százalékkal nőtt a bruttó hazai termék volumene, 2012-ben azonban a GDP 1,5 százalékkal esett vissza. 2013-ban a gazdaság kilábal a recessziós időszakból és 2,2 százalékkal növekedett. 2014-ben a pozitív tendencia felerősödött és 3,9 százalékos bővülés következett be a megelőző évhez képest. 2015-ben továbbra is számottevő, 3,1 százalékos gyorsulást mutattak az adatok. 2016-ban gyengült a növekedés üteme, a bruttó hazai termék volumenének bővülése 1,9 százalékos volt az előző évhez képest. 2017 első két negyedévében azonban fellendülést tapasztaltunk: az első negyedévben 3,8 százalékkal, a második negyedévben 3,5 százalékkal bővült a magyar GDP (lásd az 1.3.5. ábrát).

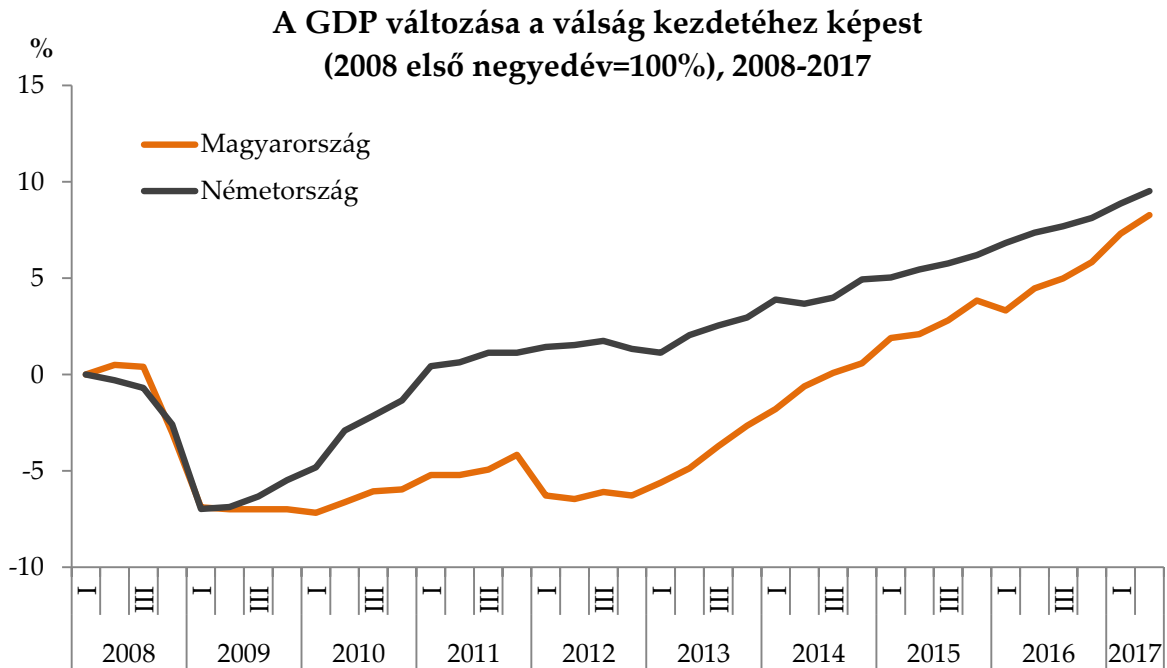
1.3.5. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexei, szezonálisan és naptári hatással kiigazított, kiegyensúlyozott adatok, százalék (előző év azonos időszaka = 100%) 1996-2017. II. negyedév

Forrás: KSH

A gazdasági válság hatását a legszemléletesebben úgy ábrázolhatjuk, ha a GDP negyedéves változását a válság kezdetének időpontjához képest figyeljük meg. Az 1.3.6. ábra a válság magyar, illetve német gazdaságra gyakorolt hatását hasonlítja össze egymással a fenti módon. Az ábrán jól megfigyelhető, hogy a válságból való kilábalás sokkal lassabb volt a magyar gazdaság esetében, mint a magyar gazdaság első számú exportpiacát jelentő német gazdaságban. Egyrészt a magyar válság mélyebb volt, mint a német, másrészt a kilábalás is később kezdődött meg, mint Németországban. Miközben a visszaesés szinte teljes egészében ugyanolyan sebességgel és mértékkel érintette a két gazdaságot, addig a fordulópont után, 2009 első negyedévében a német gazdaság jóval gyorsabban és nagyobb mértékben kapott erőre, mint a magyar. 2010 második félévétől kezdve egyre inkább elszakadt egymástól a két gazdaságban a válság előtti szintre való visszakapaszkodás üteme. A német gazdaság 2011 elején már visszatért a válság előtti szintre és azóta szinte töretlenül növekszik tovább, a magyar gazdaság azonban elhúzódó recesszióba került és csak 2014 harmadik negyedévében érte el a válság előtti szintet. Bár a magyar ipari növekedés motorja továbbra is az ipari export és ezen belül a Németországba irányuló export, a magyar cégek nem tudták teljes egészében kiaknázni a német fellendülést, a kereslet, és ezen belül az importkereslet növekedését.

1.3.6. ábra: A GDP változása a válság kezdetéhez képest (2008 első negyedév=100%),
2008-2017

Forrás: KSH, Destatis

Beruházások

A nemzetgazdasági beruházások volumenének 2007. évi stagnálását 2008-ban igen enyhe, 0,4 százalékos emelkedés követte. A 2009. évet a válság miatt erőteljes, 8,1 százalékos visszaesés jellemezte. Ezután enyhült a visszaesés üteme, 2010-ben az év egészében 5 százalékos csökkenést mutattak az adatok, 2011-ben pedig 4,6 százalékosat. 2012-ben a recessziós folyamatok újra visszavetették a beruházásokat, így 5,0 százalékos visszaesés következett be. 2013-ban már 5,9 százalékos növekedést tapasztaltunk a megelőző évhez képest, 2014-ben pedig 19,3 százalékosat. 2015-ben az emelkedés 6,5 százalékosra mérséklődött, 2016-ban pedig 4,9 százalékos csökkenés következett be. 2017 első felében újra lendületes emelkedést tapasztalhattunk a nemzetgazdasági beruházások terén: az első negyedévben 23,3, a második negyedévben pedig 26,8 százalékos növekedés történt az előző év azonos időszakához képest.

A feldolgozóipari beruházások volumene a 2007 első negyedéves kiemelkedő növekedés után folyamatos csökkenést mutatott, és 2008 első negyedévében érte el első mélypontját: ekkor 10 százalékpontos visszaesést produkált 2007 azonos időszakához képest – bár ezt részben a magas bázis okozta. 2008 folyamán enyhe csökkenés jellemezte a mutatót, majd 2009-ben már jelentős – a második negyedévben 17,8 százalékos, a harmadik és negyedik negyedévekben 16,8 százalékos – visszaesést tapasztaltunk. 2010 második negyedévtől kezdve gyorsuló növekedést mutattak az adatok, az utolsó negyedévre elérve a 24 százalékos ütemet. 2011-ben a pozitív

tendencia folytatódott. 2012-ben éves szinten 4,9 százalékos emelkedést tapasztaltunk. 2013-ban 3,1 százalékos volt a feldolgozóipari beruházások növekedése, 2014-ben pedig 9,6 százalékra gyorsult az emelkedés. 2015-ben 4,5 százalékos visszaesés következett be, míg 2016-ban 10,8 százalékos emelkedésbe fordult az index. Idén az első negyedévben 26,7 százalékkal emelkedett a feldolgozóipari beruházások volumenindexe, a második negyedévben pedig a növekedés 9,2 százalékra mérséklődött (lásd az 1.3.7. ábrát).

1.3.7. ábra: A beruházások és a feldolgozóipari beruházások volumenindexe (az előző év azonos időszaka = 100%), 2003 – 2017 II. negyedév

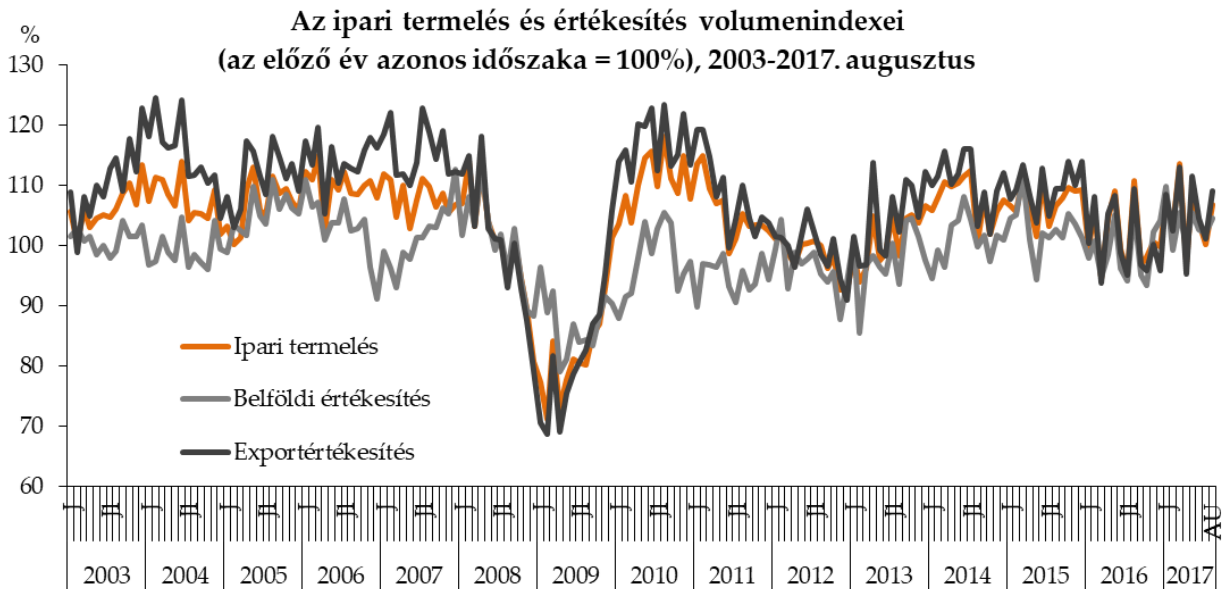
Forrás: KSH

Ipari termelés

2007-ben az ipari termelés növekedési üteme éves szinten 7,9 százalékos volt. 2008 közepétől azonban – 1992 óta először – csökkenni kezdett az ipari termelés volumene, és éves szinten stagnálást mutattak az adatok. 2009 folyamán a gazdasági válság következtében szinte minden hónapban csökkenést mutatott az ipari kibocsátás, és éves szinten nagyon jelentős, 17,8 százalékos visszaesést tapasztaltunk. 2010-ben minden hónapban emelkedett a termelés volumene az előző évi alacsony bázishoz képest, a növekedés éves szinten 10,6 százalékos ütemet ért el. 2011-ben a növekedés 5,6 százalékosra lassult. 2012-ben a recessziós folyamatok újra visszavetették az ipari termelést, így enyhe, 1,8 százalékos csökkenést mutatnak az adatok. 2013-ban enyhe, 1,1 százalékos bővülés következett be, ami 2014-ben 7,7 százalékra gyorsult. 2015-ben is magas szinten (7,4 százalék) maradt, azonban 2016-ban 0,9 százalékra esett vissza a növekedés üteme. Az ipari termelés a 2017 januárjától augusztusig tartó időszakban

5,1 százalékkal nőtt. Az ipari export 5,6 százalékkal emelkedett, míg a belföldi értékesítés 3,7 százalékkal nőtt (lásd az 1.3.8. ábrát).

**1.3.8. ábra: Az ipari termelés és értékesítés volumenindexei
(az előző év azonos időszaka=100%), 2003–2017. augusztus**

Forrás: KSH

Külkereskedelem

A külkereskedelmi termékforgalom a romló európai konjunktúra hatására 2008 végén csökkenni kezdett az egy évvel korábbi adatokhoz képest (lásd az 1.3.9. ábrát). Ennek ellenére 2008 egészében mind az exportvolumen, mind az importvolumen több, mint 4 százalékkal meghaladta az előző évi szintet.²⁹ 2009-ben a gazdasági válság következményeképpen mind az export, mind az import esetében jelentős mértékű volt a visszaesés: a volumencsökkenés a kivitelnél 12,7 százalék, a behozatal esetében pedig 17,1 százalék volt.³⁰ 2010-ben a külkereskedelemre vonatkozó adatok visszatértek a válság előtti szintre, a kivitel volumene 16,9, a behozatalé pedig 15,1 százalékkal nőtt 2009-hez képest.³¹ 2011-ben a növekedés üteme mérséklődött, a kivitel volumene 9,9, a behozatalé pedig 6,7 százalékkal haladta meg az előző évi szintet.³² 2012-ben a kivitel volumene 0,7 százalékkal haladta meg az előző évit, a behozatalé 0,1 százalékkal alulmúlta azt.³³ 2013-ban a külkereskedelem export- és importvolumene 4,2, illetve 5,0 százalékkal bővült.³⁴ 2014-ben a kivitel volumenindexe 6,9 százalékkal, a behozatalé pedig 8,8 százalékkal emelkedett.³⁵ 2015-ben a kivitel volumenindexe 7,8 százalékkal,

²⁹Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2008. január-december

³⁰Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2009. január-december

³¹Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2010. január-december

³²Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2011. január-december

³³Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2012. január-december

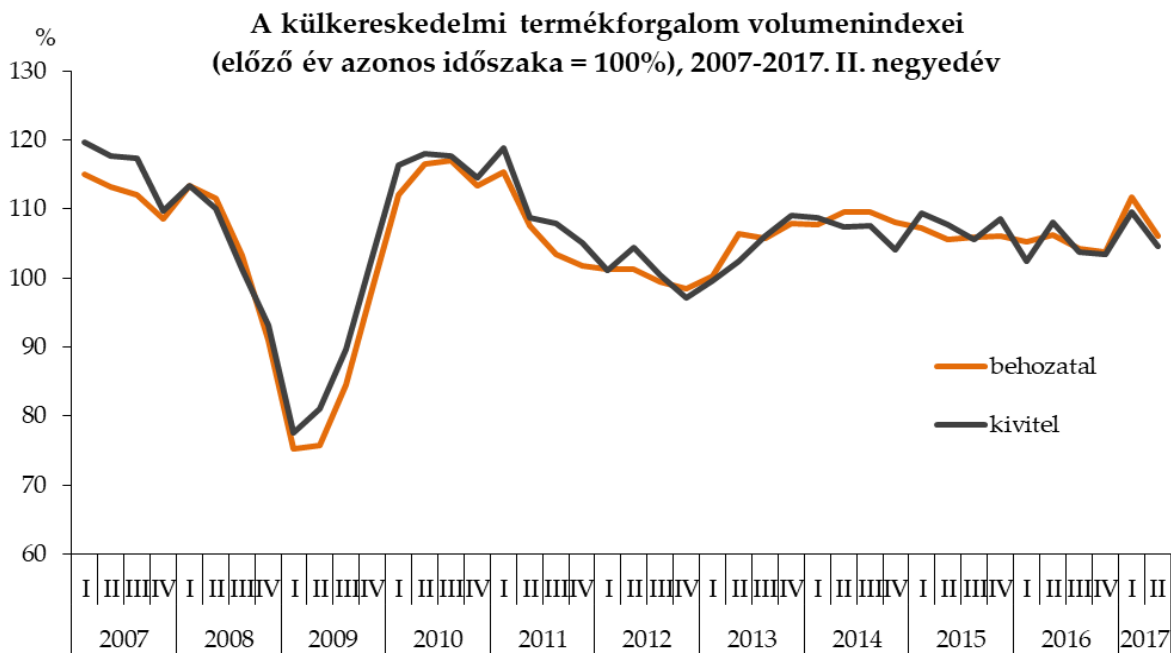
³⁴Forrás: KSH Statisztikai Tükör. Külkereskedelmi termékforgalom, 2013. január-december

³⁵Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2014. január-december

a behozatalé pedig 6,3 százalékkal nőtt.³⁶ 2016-ban a külkereskedelmi termékforgalom kivitelének volumene 4,4, a behozatalé pedig 4,9 százalékkal nőtt.³⁷

A 2017. januártól augusztusig tartó időszakban a kivitel volumenindexe 6,4, a behozatalé 8,7 százalékkal emelkedett az előző év azonos időszakához képest. A kivitel értéke 66,5 milliárd euró (20 532 milliárd forint), a behozatalé 60,9 milliárd euró (18 805 milliárd forint), a külkereskedelmi többlet pedig 5,6 milliárd euró volt, ami 1,1 milliárd euróval kevesebb, mint az előző évi.³⁸

1.3.9. ábra: A külkereskedelmi termékforgalom volumenindexei (az előző év azonos időszaka=100%), 2007–2017. II. negyedév

Forrás: KSH

³⁶ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2015. január-december

³⁷ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2016. december (második becslés), <http://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok/#/hu/document/kul1612>

³⁸ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2017. augusztus (második becslés), <http://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok/#/hu/document/kul1708>

2. Vállalkozások üzleti helyzete és várakozásai

Az alábbiakban a Rövid távú munkaerő-piaci prognózis adatai alapján mutatjuk be a vállalkozások üzleti helyzetének és várakozásainak alakulását.

Az első részben az elmúlt években lejátszódó folyamatokkal foglalkozunk. A fejezet középpontjában a német Ifo Üzleti Bizalomi mutatójához hasonló általános üzleti helyzetet kifejező szubjektív helyzetértékelés áll. A második alfejezetben egy regressziós modell alapján az optimista várakozások vállalati hátterét elemezzük, azaz arra keressük a választ, hogy milyen vállalati körök tekintenek pozitív várakozásokkal 2018 első félévére. A harmadik alfejezetben az üzleti helyzet és a várakozások területi egyenlőtlenségei kerülnek bemutatásra.

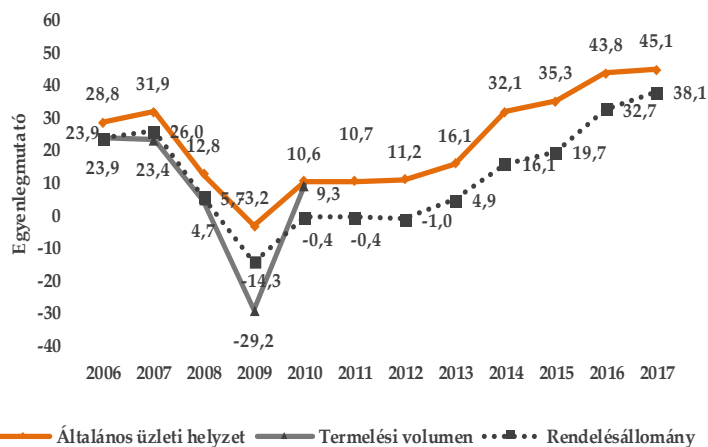
2.1 Az elmúlt években tapasztalt folyamatok

Az ideai adatfelvétel alapján a magyar vállalatok üzleti helyzete a tavaly bekövetkezett pozitív elmozdulást követően tovább javult. Az általános üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutató értéke 45 pont – azaz 45 százalékpontos többségben vannak azok a vállalatok, akik inkább kedvezően ítélik meg üzleti helyzetüket, azokkal szemben, akik kedvezőtlenül.

A 2018-ra vonatkozó üzleti várakozások optimistábbak, mint az elmúlt években bármikor. 2016-ban jelentős pozitív elmozdulás következett be ezen a téren, és ezt követően idén is hasonló üzleti várakozásokat fogalmaztak meg a vállalatok. Ebben az évben is 54 pont a jövőbeli üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutató értéke – azaz 54 százalékpontos többségben vannak azok a vállalatok, akik bíznak üzleti helyzetük javulásban 2018 első félévében, mint azok, akik az üzleti helyzet romlását várják.

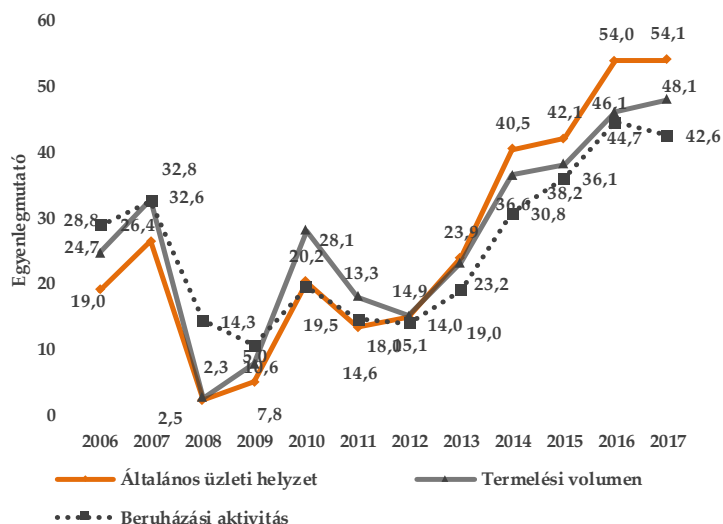
2.1.1. ábra: Az üzleti helyzetet leíró mutatók (tárgyév, következő év)

Tárgyév

Egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenleg- mutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

Következő év

Magyarázat: Az ábrán látható egyenlegmutatókban bekövetkező egy pontos elmozdulás egy százalékpontos változásnak feleltethető meg.

Példa: Az általános üzleti helyzet egyenlegmutatója 2015 tárgyévében 35,3 pont. Ez azt jelenti, hogy 35,3 százalékponttal több vállalat ítélte meg jónak az üzleti helyzetét, mint amennyi rossznak.

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok.

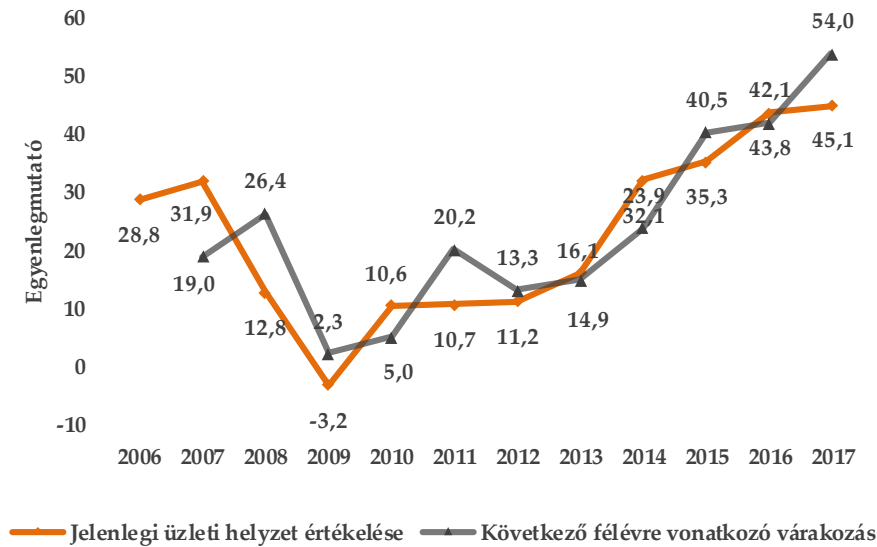
	2012		2013		2014		2015		2016		2017	
	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont
Ált. üzleti helyzet - tárgyév	4127	11,1	4220	16,1	4219	32,1	4254	35,3	4229	43,8	4183	45,1
Rendelésállomány-tárgyév2. félév	4023	-1,04	4161	4,9	4153	16,1	4196	19,7	4095	32,7	4034	38,1
Ált. üzleti helyzet - köv. év 1. félév	3542	14,9	3704	23,9	3686	40,5	3805	42,1	3856	54,0	3829	54,1
Termelési vol.-köv. év 1. félév	3672	15,1	3834	23,2	3780	36,6	3877	38,2	3859	46,1	3808	48,1
Beruházási akt. - köv. év 1. félév	4219	13,9	3644	19,0	3589	30,8	3546	36,1	3554	44,7	3560	42,7

Forrás: NGM, GVI 2011-2017

A 2.1.1. ábrán jól látszik, hogy az általános üzleti helyzet megítélése hasonlóan alakul a rendelésállományra, beruházásokra és termelési volumenre vonatkozó mutatókkal. Ezért a következőkben az elmúlt években lejátszódó folyamatokat ezen általános mutatón keresztül mutatjuk be. Míg 2015-ben az előző évi előrejelzéshez képest

alulmaradt az üzleti helyzetre vonatkozó mutató értéke, addig tavaly a cégek a korábban megfogalmazott várakozásokhoz hasonlóan ítélték meg az üzleti helyzetüket. Idén azonban az előző évi optimista várakozásokhoz képest újra kedvezőtlenebbnek bizonyult az üzleti helyzet.

2.1.2. ábra: Üzleti helyzet megítélése és várakozások teljesülése

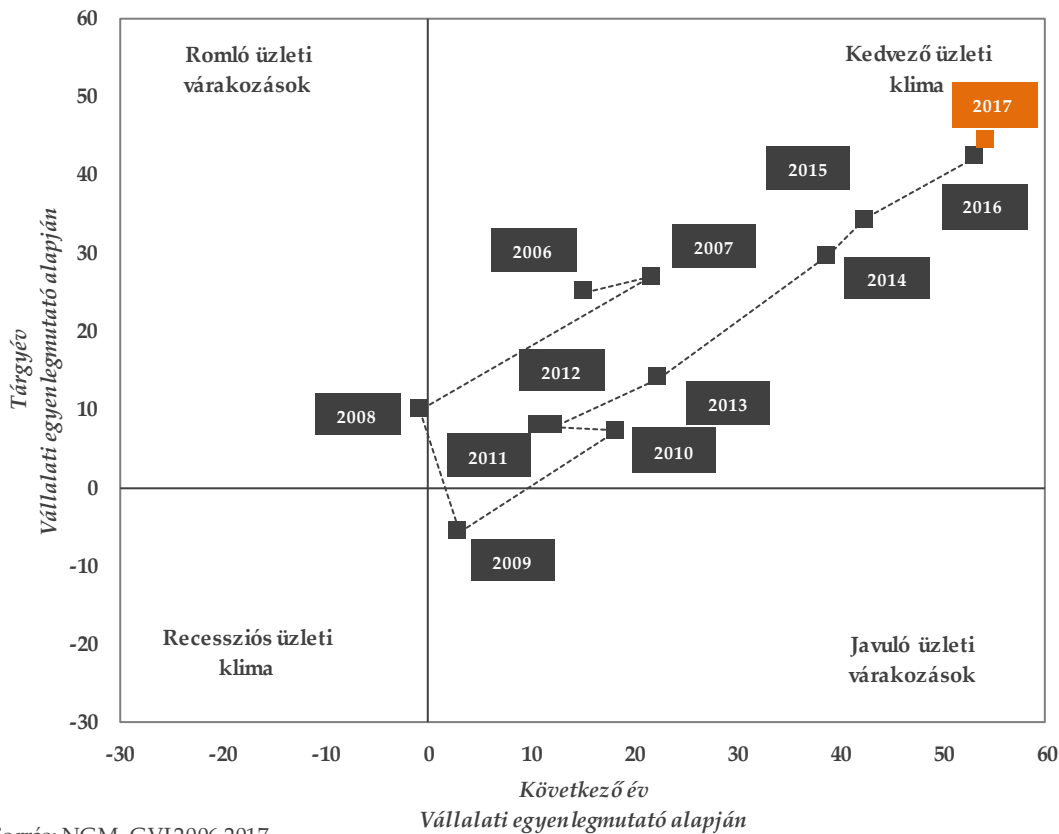
Forrás: NGM, GVI 2006-2017

Egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenleg-mutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok.

A 2008 őszi adatok az üzleti klíma jelentős romlását mutatják – a vállalatok mind a jelenlegi, mind a jövőbeli helyzetüket jelentősen negatívabban látták. Borúlátó várakozásaik be is teljesültek, 2009-ben érte el a mélypontot az üzleti helyzet megítélése. Ezzel együtt az egyes gazdasági ágakban eltérő mértékben ugyan, de a 2008-ban megfogalmazottakhoz képest optimistábbá váltak a várakozások. 2010-ben már ismét kedvezővé vált az üzleti klíma – mind a jelenlegi, mind a jövőbeli üzleti helyzet megítélésekor többségbe kerültek a pozitívan értékelő vállalatok. 2011-ben és 2012-ben is ugyan nem a válság előtti időszaknak megfelelő mértékben, de kedvező üzleti klímával lehet jellemezni a vállalkozások üzleti környezetét, azonban mindkét évben a jövőre vonatkozó várakozások kis mértékben romlottak. 2013-ban az üzleti várakozások már a 2007-es állapothoz hasonlóak voltak, a jelenlegi és jövőbeli üzleti helyzetértékelésen alapuló üzleti környezet jelentős mértékben javult, 2014-re pedig 2006 óta nem tapasztalt szintre fejlődött, 2015-re még kedvezőbbé vált. A javuló tendencia 2016-ban, majd idén is folytatódott, noha a javulás mértéke a jelenlegi helyzetet vizsgálva az idei évben jelentősen csökkent.

2.1.3. ábra: A jelenlegi és jövőbeli általános üzleti helyzet szubjektív megítélése

Forrás: NGM, GVI2006-2017

Egyenlegmutató	2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017	
	n	pont	n	pont	pont	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont
Tárgyév	6995	7,9	6600	7,9	6824	14,1	6866	29,7	6850	34,4	6577	42,5	6532	44,5
Várakozások	5826	10,7	5500	12,3	5778	22,4	6009	38,9	6123	42,6	6023	53,3	6078	54,2

Forrás: NGM, GVI 2006-2017

Magyarázat: Az ábra két tengelye az általános üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutatót jeleníti meg. A függőleges tengelyen a tárgyévre, a vízszintes tengelyen a következő évre vonatkozó egyenlegmutató értékei kaptak helyet. Eszerint a jobb felső szegmens a „Kedvező üzleti klíma”, amikor többségben vannak, mind a jelenlegi, mind a jövőbeli helyzetüket pozitívan értékelő vállalatok. Ennek ellentéte a bal, alsó szegmens, amikor mind a jelenlegi tárgyévi helyzet, mind a jövőbeli várakozások negatívak. Az origó jeleníti meg a semleges állapotot: ebben a pozícióban a jelen és a jövő értékelésekor a pozitívan és negatívan nyilatkozó vállalatok kiegyenlítik egymást. Eszerint az origótól való távolság is értelmezhető, minél messzebbi egy megjelenített pozíció, annál inkább többségben vannak akár a pozitív, akár a negatív értékelések. Az eddigiek alapján tehát, az origótól vett vízszintes pozitív elmozdulás mértéke a jövőbeli optimizmus mértékét fejezi ki.

Az egyes gazdasági ágakat eltérő mértékben érintette a válság, de kilábalásuk az építőipar kivételével hasonló módon történt.

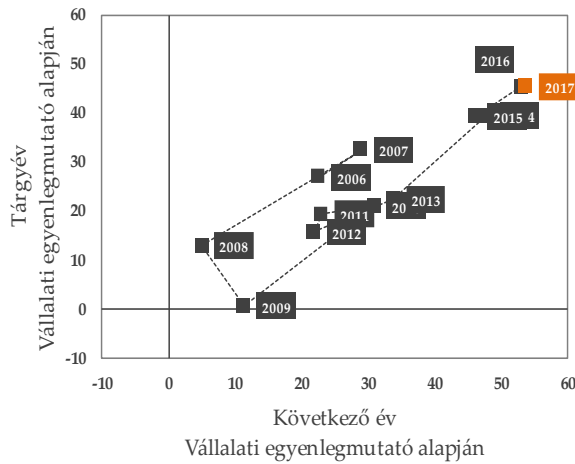
- Az ipari vállalatok üzleti helyzetük jelentős romlása ellenére a kritikus 2008-as és 2009-es években is a kedvező üzleti klímával voltak jellemezhetőek – a vizsgált gazdasági ágak közül mindig a legjobb helyzetben voltak. A 2011-2012-es megtorpanást követően az üzleti klímájuk, ha kis mértékben is, de már kedvezőbb volt, mint 2010-ben. 2013-ban és 2014-ben javult, majd 2015-ben stagnált üzleti helyzetük. Ezután 2016-ben ismét javuló tendencia következett be, melyet idén újból stagnálás követett.

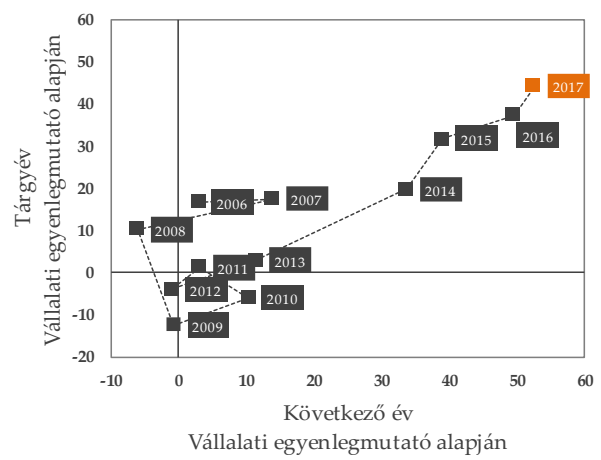
- Az iparral ellentétben a kereskedelem és szállítás, raktározás terén tevékenykedő vállalatok üzleti helyzete 2009-ben kifejezetten recessziósnak volt tekinthető. 2011-ben javult a helyzetük, majd 2012-ben kicsit romlott, a 2013-as évben azonban már rég nem látott optimizmussal tekintettek a következő évre. 2014-ben a kereskedelmi vállalatok üzleti klímája nagy mértékű javuláson esett át, azonban ez a logisztika ágazatát illetően már nem volt elmondható, a szállítmányozó vállalatok körében csak szerényebb, de pozitív változás történt. A 2015-ös adatok szerint a kereskedelmi és a szállítmányozási cégek üzleti klímája is kedvezőbb lett. 2016-ban szintén javuló tendenciát figyeltünk meg mindkét ágazatban, mely 2017-ben még tovább erősödött.
- Az építőipari vállalatok egészen más utat jártak be az elmúlt években: már 2006-ban is romló üzleti várakozásokkal voltak jellemezhetőek, ami 2008-ra recesszióba fordult. A többi gazdasági ággal ellentétben még 2010-ben sem jelentős a szereplők optimizmusa, továbbra is borúlátóan tekintenek a jövőre. A 2013-as év viszont számukra hozta a legnagyobb változást, ekkor már jelenlegi és jövőbeli helyzetüket is optimistán ítélték meg. 2014-ben üzleti környezetük tovább javult, aminek köszönhetően az kedvezőbbé is vált a logisztikai cégek üzleti körülményeihez képest. 2015-re nem történt érdemi változás az építőipari vállalatok üzleti klímájában. 2016-ban újra javuló tendencia volt megfigyelhető, mely 2017-ben szintén folytatódott.

2.1.4. ábra: Az üzleti klíma megítélése gazdasági áganként

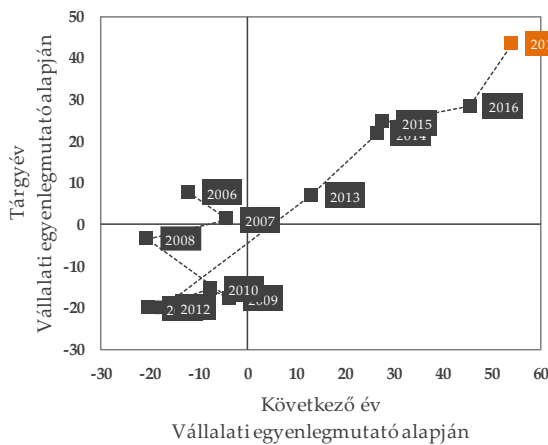
Ipar

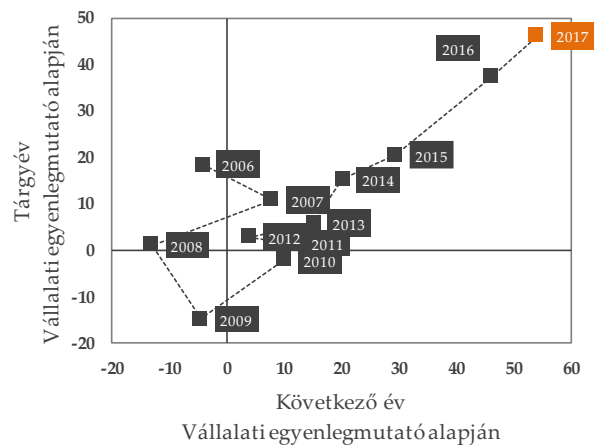
Kereskedelem

Építőipar

Logisztika

Egyenlegmutató		2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017	
		n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont
Logisztika	Tárgyév	275	11,4	269	2,9	281	5,9	301	15,2	324	20,6	309	46,2	325	46,3
	Várakozások	215	1,5	212	3,9	229	15,1	266	20,2	284	29,5	276	37,4	309	54,1
Ipar	Tárgyév	2335	19,4	2217	15,8	2252	22,4	2236	39,5	2123	39,2	2223	53,0	2146	45,3
	Várakozások	1959	23,1	1867	21,9	1927	33,8	1968	47,9	1884	46,1	2007	45,3	1946	53,9
Építőipar	Tárgyév	716	-20	730	-19,9	752	7	703	21,9	800	24,6	759	45,6	794	43,7
	Várakozások	555	-20,3	537	-17,4	577	13,2	580	26,7	688	27,9	686	28,5	724	54,1
Kereskedelem	Tárgyév	1561	3,1	1481	-4	1317	2,9	1373	19,8	1433	31,8	1445	49,6	1549	44,4
	Várakozások	1277	1,3	1248	-1	1559	11,5	1559	33,7	1583	39	1551	37,5	1431	53,9

Forrás: NGM-GVI: Rövistáúú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2018-as évre

Magyarázat: Az ábra két tengelye az általános üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutatót jeleníti meg. A függőleges tengelyen a tárgyévre, a vízszintes tengelyen a következő évre vonatkozó egyenlegmutató értékei kaptak helyet. Eszerint a jobb felső szegmens a „Kedvező üzleti klíma”, amikor többségben vannak, mind a jelenlegi, mind a jövőbeli helyzetüket pozitívan értékelő vállalatok. Ennek ellentéte a bal, alsó szegmens, amikor mind a jelenlegi tárgyévi helyzet, mind a jövőbeli várakozások negatívak. Az origó jeleníti meg a semleges állapotot: ebben a pozícióban a jelen és a jövő értékelésekor a pozitívan és negatívan nyilatkozó vállalatok kiegyenlítik egymást. Eszerint az origótól való távolság is értelmezhető, minél messzebbi egy megjelenített pozíció, annál inkább többségben vannak akár a pozitív, akár a negatív értékelések. Az eddigiek alapján tehát, az origótól vett vízszintes pozitív elmozdulás mértéke a jövőbeli optimizmus mértékét fejezi ki.

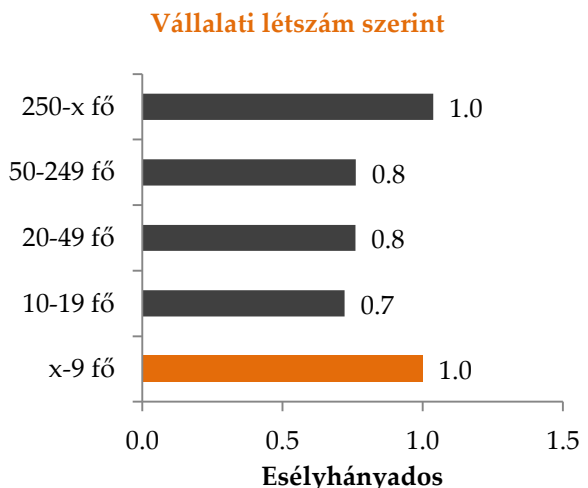
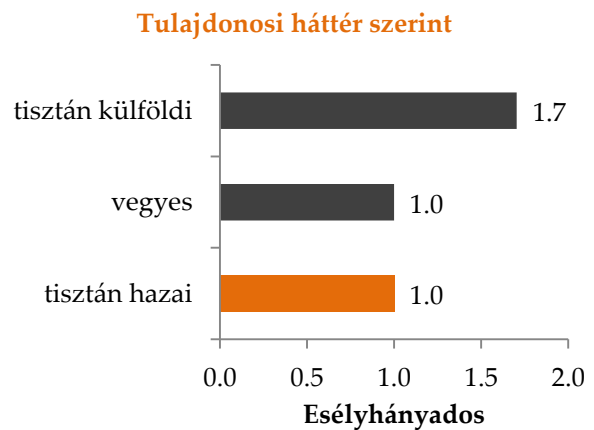
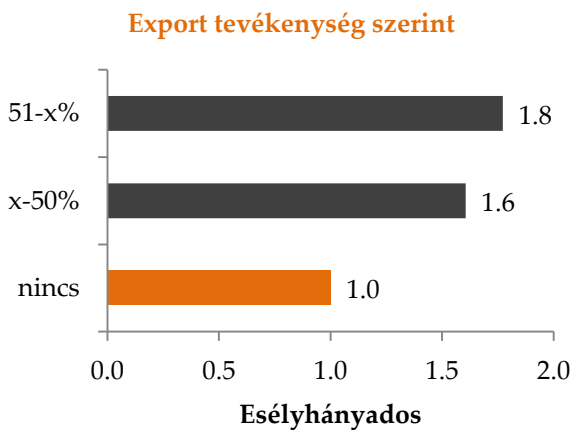
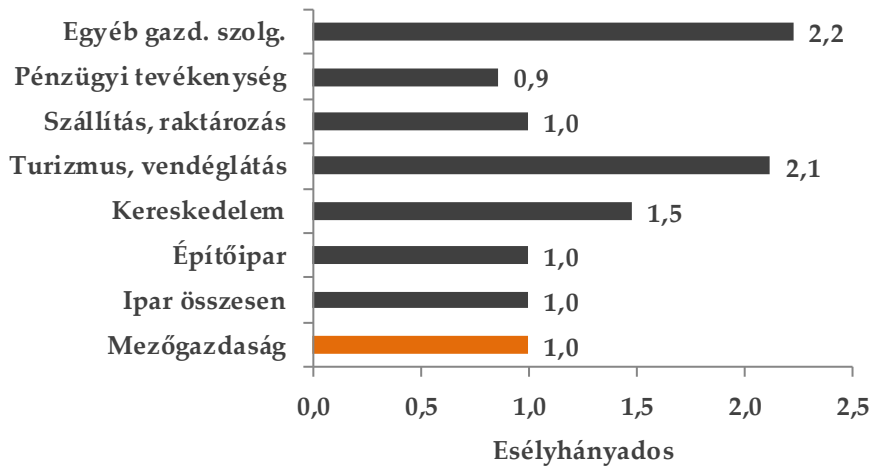
2.2 Az optimista várakozásokkal bíró vállalatok jellemzői

Milyen vállalati körökre jellemző leginkább az üzleti optimizmus? Mik az optimizmus legfőbb meghatározói? Az alábbiakban exportra és gazdasági tevékenységre, a vállalatméretre, a tulajdonosi háttérre és a földrajzi régióra vonatkozó vállalati jellemzők figyelembe vételével keressük a választ ezekre kérdésekre. A becslések során a logisztikus regresszió módszerét alkalmaztuk³⁹.

- A gazdasági ágakat tekintve elmondható, hogy az egyéb gazdasági szolgáltatások (2,2), az idegenforgalom, vendéglátás (2,1), és a kereskedelem (1,5) területein nagyobb eséllyel találunk optimista üzleti várakozásokat megfogalmazó vállalatokat, mint a többi szektorban. Velük ellentétben a legkevésbé optimista várakozásokat a pénzügyi tevékenységekkel foglalkozó vállalatok fogalmazták meg idén (0,9), annak ellenére, hogy tavaly még az ezen szektorba tartozó vállalkozások várakozásai bizonyultak a legoptimistábbnak (2,6).
- A 10-19 fő (0,7), a 20-49 fő (0,8), illetve 50-249 fő (0,8) közötti vállalatok kisebb eséllyel fogalmaznak meg optimista várakozásokat 2017 második félévére, mint a többi létszám kategóriába sorolt cégek.
- A tisztán külföldi tulajdonban lévő vállalatok 1,7-szer nagyobb eséllyel tekintenek pozitívan a jövőre, mint a tisztán hazai kézben álló cégek és a vegyes tulajdonú vállalkozások.
- Minél nagyobb az export részaránya az árbevételben, annál nagyobb eséllyel fogalmaznak meg a vállalatok optimista várakozást. A döntően exportra dolgozó vállalatok 1,8-szor, a exporttevékenységet is folytató vállalatok 1,6-szor nagyobb eséllyel várják az üzleti helyzetük javulását, mint a nem exportáló vállalatok.
- A Közép-dunántúli (0,8) és a Dél-dunántúli (0,8) vállalatok kisebb eséllyel várják üzleti környezetük javulását 2017 második félévében, mint a többi régióban működő cégek.

³⁹ A logisztikus regressziós elemzés eredmény változója az optimista üzleti várakozások fennállása volt. A modell paraméterei az M3.1. táblázatban kerülnek bemutatásra.

2.2.1. ábra: Az optimista várakozások összetevői – gazdasági tevékenység szerint

Forrás: NGM-GVI: Rövistávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2018-as évre (n=6863)

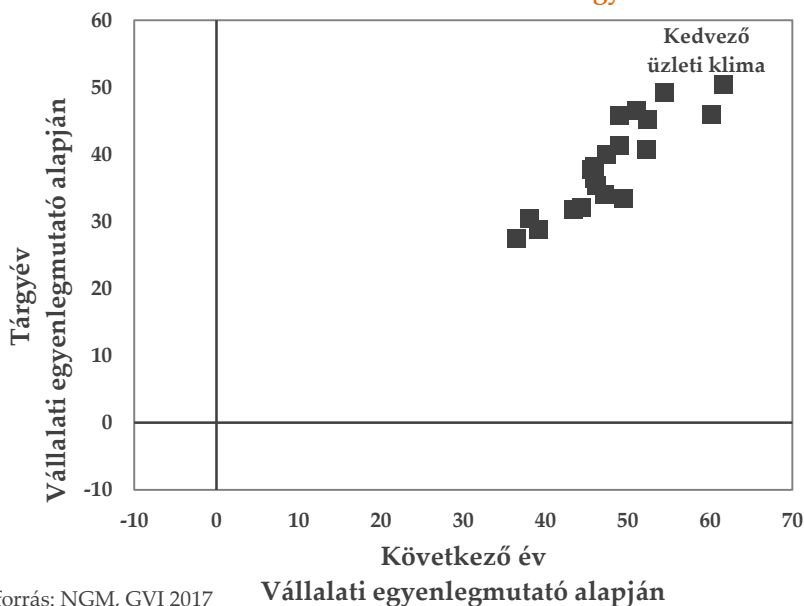
A modellről: A modell többváltozós logisztikus regressziós eljárással készült. Az ábrákon esélyhányadosok értékei láthatóak, amik kifejezik, hogy a referenciacsoporthoz képest hányszor nagyobb vagy kisebb valószínűséggel találunk optimista várakozásokat megfogalmazó vállalatokat. A modellben referencia csoportnak a sárgával kiemelt jellegzetesség tekinthető.

Ábraértelmezés egyszerűen: minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál optimistább a vállalati kör. Ha az esélyhányados értéke 1, akkor az adott csoportban az optimizmus nem tér el a referencia csoporttól.

2.3. Területi egyenlőtlenségek

Az üzleti helyzet megítélésében tapasztalt területi egyenlőtlenségek nem változtak jelentősen a tavalyi eredményekhez képest, 2017-ben is minden megyében kedvező üzleti klímát mérhettünk. A jelenlegi és jövőbeli üzleti helyzetet mérő egyenlegmutatók Győr-Moson-Sopron megyében (62 és 51 pont) és Budapesten (60 és 46 pont) a legmagasabb, illetve Borsod-Abaúj-Zemplén megyében (37 és 28 pont) a legalacsonyabb.

2.3.1. ábra: A jelenlegi és jövőbeli üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutatók értékei – megyei bontásban

Az egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek százas skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét. Ezért egy pontnyi elmozdulás egy százalékpontos változásnak feleltethető meg.

forrás: NGM, GVI 2017

Egyenlegmutató	Várakozások (pont)	Tárgyév (pont)
Győr-Moson-Sopron	61,7	50,5
Komárom-Esztergom	54,5	49,3
Fejér	51,1	46,6
Budapest	60,2	46,0
Veszprém	49,0	45,8
Heves	52,4	45,1
Somogy	49,0	41,4
Pest	52,3	40,7
Szabolcs-Szatmár-Bereg	47,4	40,1
Vas	46,0	38,2
Zala	45,7	37,7
Csongrád	46,0	36,4
Tolna	46,2	35,3
Jász-Nagykun-Szolnok	47,1	34,0
Békés	49,5	33,5
Baranya	44,4	32,1
Nógrád	43,5	31,8
Bács-Kiskun	38,0	30,4
Hajdú-Bihar	39,2	28,8
Borsod-Abaúj-Zemplén	36,5	27,5

Forrás: NGM, GVI 2017

3. 2018-ban várható munkaerő-kereslet

Jelen fejezetben a 2018-ban várható munkaerő-keresletet mutatjuk be. Először a vállalati egyenlegmutatók segítségével ragadjuk meg a foglalkoztatás jövő évi alakulását. Itt a munkaerő-keresletet nem az egyén, hanem a vállalat oldaláról közelítjük meg, azaz nem a létszámmozgások mértéke, hanem csupán a létszámbővítési és létszámcsökkentési tervek kerülnek bemutatásra. Részletesebben a foglalkoztatási egyenlegmutató a vállalatok foglalkoztatási súlyát figyelembe véve azt fejezi ki, hogy a létszámbővítéssel vagy létszámcsökkentéssel bíró vállalatok vannak-e többségben, illetve, hogy mekkora ennek mértéke. Az egyenlegmutató tehát a legegyszerűbb megközelítése az alkalmazotti létszám változásának megragadására, azonban nem tükrözi a létszámbővülés és -csökkenés mértékét. Elméletben tehát az is előfordulhat, hogy az egyenlegmutató mértéke pozitív, mégis csökken a versenyszférában alkalmazásban állók létszáma. Az egyenlegmutató annak hátrányai ellenére egyszerű formában arról tudósít, hogy a vállalatok, az üzleti klímával összefüggésben, mennyire tekintenek optimistán a következő évre.

A második alfejezetben bemutatjuk a foglalkoztatás várható alakulását, figyelembe véve a munkahely megszűnés és teremtés egyenlegét. Azaz ebben a megközelítésben a munkavállaló áll a vizsgálat középpontjában. Elemzéseinkben megkülönböztetjük a nyers vállalati várakozásokat, illetve a GVI korrekciós modelljének eredményeit.

Az alábbi tábla vázlatosan összefoglalja a használt megközelítések előnyeit és hátrányait.

3.1. tábla: A foglalkoztatás várható alakulását kifejező mérőszámok

	Előnyök	Hátrányok
Vállalati egyenlegmutató	Egyszerű mutató, amit inkább tendenciájában érdemes értelmezni.	Óvatosan kell értelmezni, hiszen előfordulhat, hogy a pozitív előjelű egyenlegmutató ellenére a foglalkoztatott összlétszám csökken.
Vállalati nyers várakozások	Elméletileg pontosabban fejezi ki a foglalkoztatás várható alakulását, mint a létszámmutató	A vállalati nyers várakozások a korábbi évek tapasztalati szerint túlzóan optimisták.
GVI becslés	Korrigálja a nyers vállalati várakozásokat, így általuk reálisabb képet kapunk a foglalkoztatás várható létszám alakulásáról	Nem kezeli a zöld mezős munkahelyteremtő beruházásokat és a vállalati kivonulásokat („entry” és „exit”)

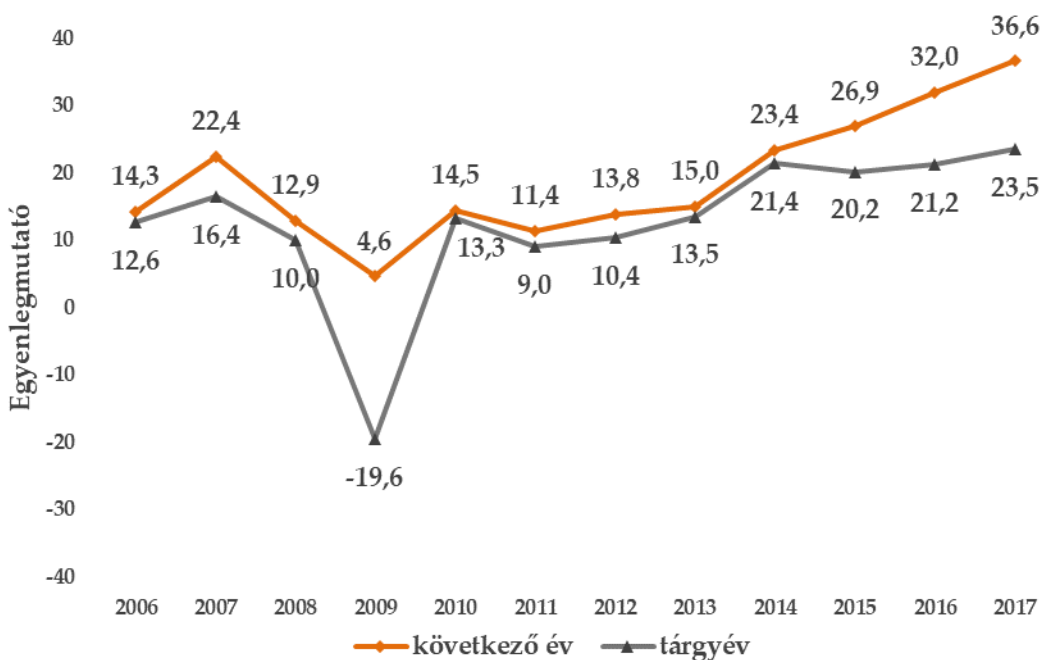

3.1. Létszámvárakozások a foglalkoztatási egyenlegmutató alapján

Továbbra is enyhén pozitív létszámfelvételi szándékkal jellemezhető a magyar versenyszféra következő évi várakozása. 2017-ben 24 százalékponttal több vállalat bővítette létszámát, mint amennyi csökkentette, ez az arány 2016-hoz (21 százalékpont) képest kis mértékben növekedett. A korábbi évek tendenciáit vizsgálva látható, hogy a gazdasági válság 2009-es mélypontja óta, 2015-től kezdődően alakult ki olyan gazdasági helyzet, amiben a következő évre vonatkozó egyenlegmutató jelentősen felülmúlná a tárgyévi létszámbővülést. Az alábbi ábrán 2006-tól követhető a tárgyévi és következő évre vonatkozó foglalkoztatási egyenlegmutatók értékeinek változása

A 2018-as évre a vállalati egyenlegmutató 37 pontos értéket vesz fel – 37 százalékpontos többségben vannak létszámbővítést tervező vállalatok a létszámleépítőkkel szemben. Jövőre tehát több vállalatnál várható létszámfelvétel, mint idén. A jelenség megfelel a korábbi évek tapasztalatainak, amikor a vállalatok enyhén optimista várakozásokat fogalmaznak meg, amiknek csak egy része fog teljesülni (grafikusan a 3.1.1. ábrán a narancssárga vonal a szürke fölött halad).

3.1.1.ábra: A tárgyévre és a következő évre vonatkozó egyenlegmutató

Egyenlegmutató	2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017	
	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont
Tárgyév	7073	13,3	7082	9	6736	10,4	6981	13,5	6755	21,4	6710	20,2	6415	21,2	6279	23,5
Várakozások	6996	14,5	6965	11,4	6741	13,8	7013	15	5723	23,4	5316	26,9	5135	32,0	5042	36,6

Forrás: NGM, GVI 2006-2017

Egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a létszámnövelő és létszámcsökkentő vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég létszámcsökkenésben és $+100$ -at akkor, ha minden cég létszámbővülésben pozitívan ítéli meg a helyzetét.

Ábraértelmezés: Az ábrán látható egyenlegmutatókban bekövetkező egy pontos elmozdulás egy százalékpontos változásnak feleltethető meg. Szürke vonallal kerültek megjelenítésre az adott évre vonatkozó tényadatok és narancssárga vonallal az adott évben, a következő évre megfogalmazott tervek, várakozások.

Példa: 2010-ben a tárgyévi egyenlegmutató értéke 13,3 pont. ez azt jelenti, hogy körülbelül 13 százalékpontos többségben voltak a létszámcsökkentő vállalatokkal szemben a létszámbővítők.

Veszprém (60 pont) és Nógrád (57 pont) megyékben bizonyultak legoptimistábbak a vállalatok, a 2018-ra vonatkozó egyenlegmutató értéke ezekben a térségekben a legmagasabb. Velük szemben Békés (23 pont) és Hajdú-Bihar megyében (16 pont) a legrosszabbak a létszámmozgásokkal kapcsolatos várakozások, de ezzel együtt is minden megyében pozitív a mutató értéke.

3.1.2. tábla: Foglalkoztatási várakozások 2018 – vállalati egyenlegmutató

	Egyenlegmutató	
	<i>n</i>	<i>pont</i>
Veszprém megye	190	59,87
Nógrád megye	189	57,07
Győr-Moson-Sopron megye	380	56,45
Jász-Nagykun-Szolnok megye	181	53,94
Vas megye	138	48,57
Bács-Kiskun megye	288	44,24
Somogy megye	183	42,88
Komárom-Esztergom megye	236	40,60
Csongrád megye	184	39,87
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	308	39,41
Tolna megye	156	39,33
Pest megye	450	38,76
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	180	38,44
Zala megye	158	36,65
Baranya megye	171	33,25
Budapest	744	27,45
Fejér megye	101	27,15
Heves megye	228	24,71
Békés megye	140	23,22
Hajdú-Bihar megye	107	15,70

Forrás: NGM, GVI 2017

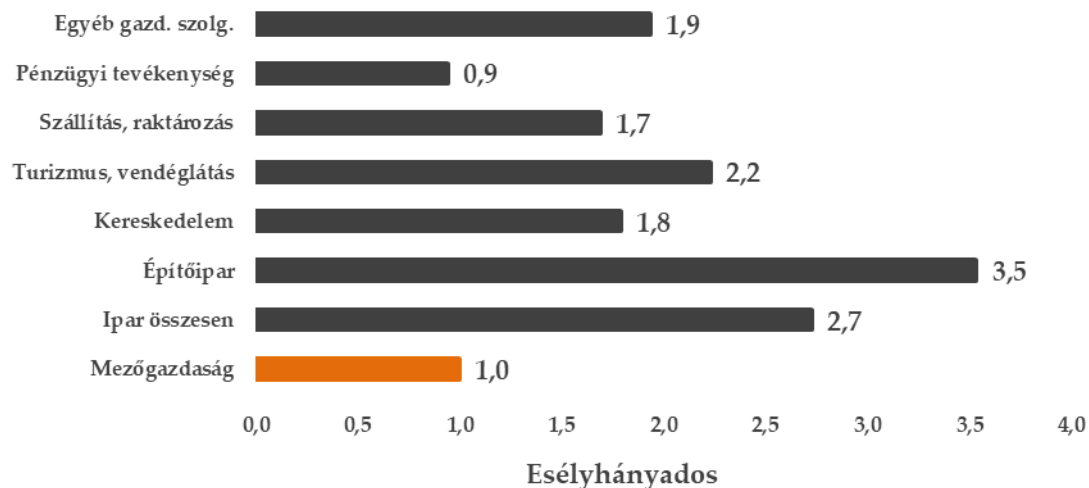
Egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek százas skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a létszámnövelő és létszámcsökkentő vállalatok arányának különbsége. Így a mutató –100 és +100 közötti értékeket vehet fel. –100-at akkor, ha minden cég létszámcsökkenésben és +100-at akkor, ha minden cég létszámbővülésben pozitívan ítéli meg a helyzetét.

Létszámnövelő vállalatok jellegzetességei

Milyen vállalati körökre jellemző leginkább a létszámnövekedés? Mik az létszám bővülés legfőbb meghatározói? Az alábbiakban export és gazdasági tevékenység, vállalatméret és tulajdonosi háttér szerinti regressziós elemzéssel keressük a választ ezekre kérdésekre.⁴⁰

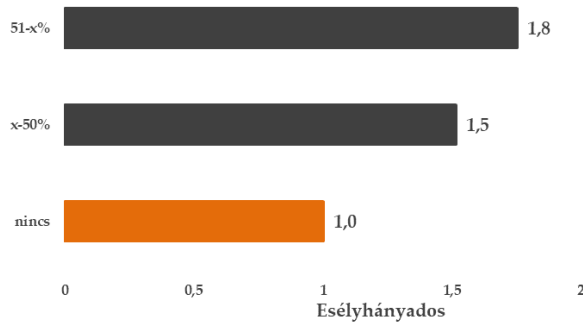
- Az építőipar és az ipar területein tevékenykedő vállalati körökre jellemző leginkább a létszám bővülés. A pénzügyi tevékenységben működő vállalatok kisebb eséllyel terveznek létszámnövelést a többi ágazatnál.
- A külföldi tulajdonhányad alapján a részben külföldi tulajdonú cégek nagyobb eséllyel növelik a létszámukat, mint a tisztán haza vagy tisztán külföldi tulajdonban lévők.
- A 250 fő feletti vállalatok növelik legnagyobb eséllyel létszámukat, a vállalati mérettel pedig nő a létszámfelvételt tervezők aránya.
- Export tevékenység alapján a nagyobb részben exportálók a nagyobb eséllyel tervezik a létszámnövelést a másik két kategóriánál.
- A dunántúli régiókban illetve az Észak-Alföldön működő cégek nagyobb valószínűséggel növelik a létszámukat, mint a többi régióban működő vállalat.

3.1.3. ábra: A létszám-növekedési várakozások összetevői

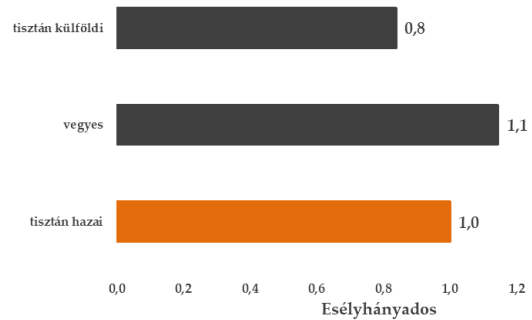

⁴⁰ A logisztikus regressziós elemzés eredmény változója a létszámnövekedésre vonatkozó előrejelzés fennállása volt. A modell paraméterei az M3.2. táblázatban kerülnek bemutatásra.

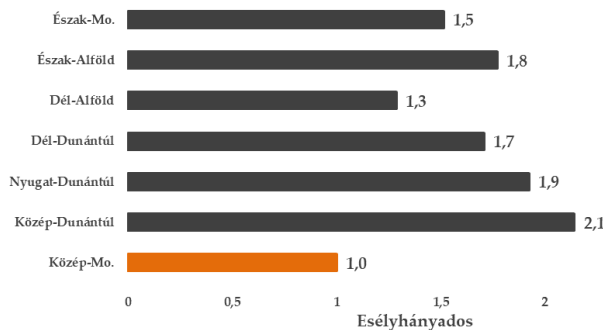
Export tevékenység szerint

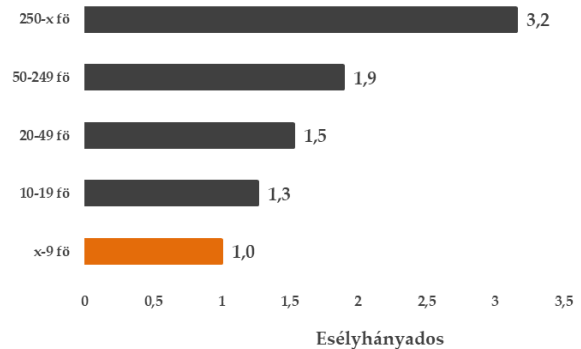
Tulajdonosi háttér szerint

Földrajzi elhelyezkedés szerint

Vállalati létszám szerint

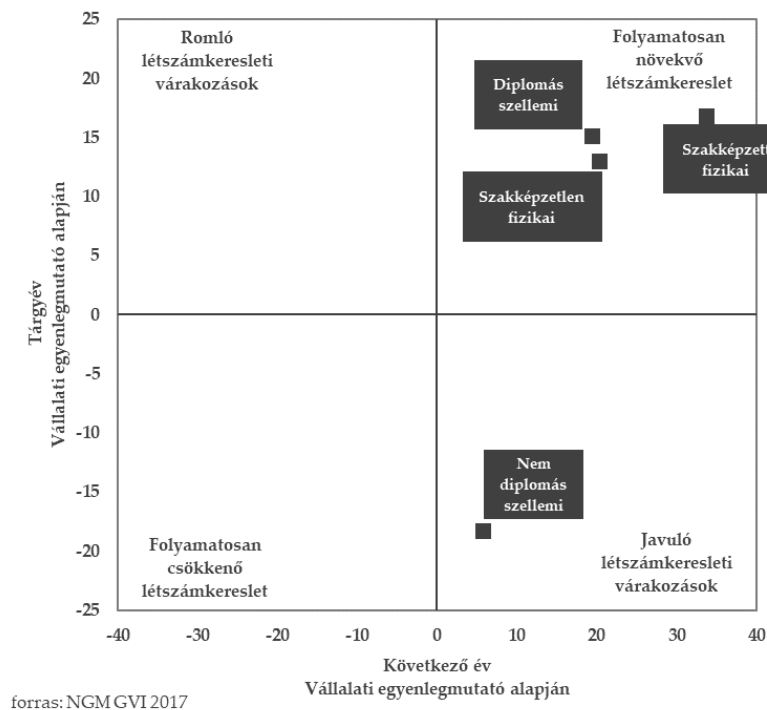
Forrás: NGM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2018-as évre (n=4407)

A modellről: A modell többváltozós logisztikus regressziós eljárással készült. Az ábrákon esélyhányadosok értékei láthatóak, amik kifejezik, hogy a referenciacsoporthoz képest hányszor nagyobb vagy kisebb valószínűséggel találunk optimista várakozásokat megfogalmazó vállalatokat. A modellben referencia csoportnak a sárgával kiemelt jellegzetesség tekinthető.

Ábraértelmezés egyszerűen: minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál optimistább a vállalati kör. Ha az esélyhányados értéke 1, akkor az adott csoportban az optimizmus nem tér el a referencia csoportétól.

A foglalkoztatási egyenlegmutatók szerint a szakképzett és a szakképzetlen fizikai, illetve a diplomás szellemi munkakörök is folyamatosan bővülő létszámkereslettel jellemezhetőek – ezen csoportokban 2017-ben is több vállalat bővítette létszámát, mint csökkentette, illetve ez igaz a 2018-as évre vonatkozó várakozásokra is. A tárgyévi és következő évi növekedés mértéke azonban eltérő az egyes csoportokban. A szakképzett és szakképzetlen fizikai munkakörök esetében nagyobb mértékű növekedésre számítanak a cégek, mint a diplomás szellemi foglalkoztatottak esetében. A nem diplomás szellemi foglalkoztatottak 2018-ban várhatóan létszám növekedéssel szembesülhetnek – az egyenlegmutató értéke jelentős létszámcsökkenést mutat a tárgyévben, viszont létszám növekedést prognosztizál a következő évre.

3.1.4. ábra: Munkaerő-kereslet foglalkoztatási csoportonként 2017-2018

Egyenlegmutató	Szakképzetlen fizikai pont	Szakképzett fizikai pont	Nem diplomás szellemi pont	Diplomás szellemi pont
Tárgyév	13,0	16,8	-18,3	15,2
Várakozások	20,3	33,6	5,8	19,4

Forrás: NGM, GVI 2017

Magyarázat: Az ábra két tengelye az általános a foglalkoztatási egyenlegmutatót jeleníti meg. A függőleges tengelyen a tárgyévre, a vízszintes tengelyen a következő évre vonatkozó egyenlegmutató értékei kaptak helyet. Eszerint a jobb felső szegmens a „Folyamatosan növekvő létszámkereslet”, amikor többségben vannak, mind a 2017-ben, mind a 2018-ban létszámukat bővítő vállalatok. Ennek ellentéte a bal, alsó szegmens, amikor mind a tárgyévi helyzet, mind a jövőbeli várakozások kedvezőtlenek, azaz mindkét évben létszámcsökkenésre lehet számítani. Az origó jeleníti meg a semleges állapotot: ebben a pozícióban a jelen és a jövő értékelésekor a pozitívan és negatívan nyilatkozó vállalatok kiegyenlítik egymást. Eszerint az origótól való távolság is értelmezhető, minél messzebbi egy megjelenített pozíció, annál inkább többségben vannak akár a pozitív, akár a negatív értékelések. Az eddigiek alapján tehát, az origótól vett vízszintes pozitív elmozdulás mértéke a jövőbeli létszámfelvételi optimizmus mértékét fejezi ki.

3.2. Létszámvárakozások 2018-ra

Az alábbiakban, először bemutatjuk a foglalkoztatást prognosztizáló GVI modell néhány alapvetését, ami részletesen az M1. mellékletben tekinthető át, majd ezt követően ismertetjük a előrejelzésünket a 2018. évre.

Röviden a létszámvárakozások becsléséről

Általános tapasztalatnak tekinthető, hogy a vállalati várakozások, nyers formájukban nem nyújtanak pontos képet a várható létszámváltozásokról, ezért értelmezésükhöz felmerül valamiféle statisztikai korrekció igénye.

3.2.1. tábla: Vállalati létszám-várakozások, tények és becslések éves bontásban

	A várakozás megfogalmazásának éve					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Vállalatok száma (darab)	1918	1943	1932	1977	2003	2313
Vállalati várakozás (fő)	264827	273250	254324	247234	299712	313650
Tény (fő)	261787	267982	252075	247143	293435	310202
Várakozás és tény különbség (%)	-1,2	-1,9	-0,9	0,0	-2,1	-1,1

Forrás: NGM-GVI Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés (2011-2016) – speciális minta

A vállalatok által megfogalmazott éves létszámvárakozásokat, tehát „nyers” formában nem szabad tényként értelmezni, a tapasztalatok szerint ezeket különböző statisztikai módszerekkel korrigálni szükséges. A korrekció fontossága három alapvető állítással támasztható alá:

- A vállalatok általában túlzóan optimistán tekintenek a jövőbe, jellemzően nagyobb mértékű létszámfelvétellel vagy kisebb mértékű elbocsátással kalkulálnak, mint ami bekövetkezik.
- A vállalatok a belső szerkezetük vagy a külső üzleti környezetük okán különbözőek. Vannak olyan szegmensek, ahol könnyebb és vannak olyanok, ahol nehezebb pontosabb éves létszám előrejelzéseket megfogalmazni.
- A vállalatok számára eltérő jelentőséggel bír az üzleti és ezen belül a létszámtervezés. Így vannak olyan vállalati szegmensek, ahol jelentős energiát fektetnek a tervezésbe, ezért pontosabb előrejelzésekkel rendelkeznek, máshol inkább pillanatnyi intuíciók alapján fogalmazzák meg a jövőre vonatkozó várakozásaikat.

A MKIK GVI modelljének célja a NGM-GVI Rövidtávú Munkaerő-piaci Előrejelzés nagymintás vállalati adatfelvételben megfogalmazott létszámváltozással kapcsolatos várakozások korábbi évek tapasztalataival való korrigálása. Célunk tehát egy olyan korrekciós becslő modell megalkotása, ahol:

$$|T_{t+1} - V_{t,t+1}| < |T_{t+1} - V_{t,t+1} - K| \quad (1)$$

T_{t+1} : $t+1$ időpontban ismert létszám

$V_{t,t+1}$: t időpontban megfogalmazott létszámvárakozás $t+1$ időpontra

K : Korrekciós tényező

Értelemszerűen egy jellegű modellezés nem kalkulál váratlan gazdasági eseményekkel, mint:

- Zöld mezős beruházások („entry”)
- Vállalati kivonulások („exit”)

A becslésre alkalmazott modell az alábbi képlettel írható le.

A modell egyenlete és együtthatói:

$$E(K_t|V_{i,t},SZJ_{i,t}) = \beta_0 + \sum_{v=1}^j \beta_v VJ_{v,t} + \sum_{v=j+2}^{j+k} \beta_v SZJ_{v,t} + \sum_{v=j+k+1}^{j+k+l} \beta_v I_{v,t} \quad (2)$$

,ahol VJ_i a várakozások jellemzői:

Becslés iránya

Becslés mértéke

SZJ_i pedig a vállalati jellemzők:

Gazdasági ág

Export

Környezet

Létszám

Tulajdonosi háttér

Fizikai arány

Beruházás

I_i pedig az előző csoportokon belüli vagy azok közötti interakciók:

Becslés iránya * Becslés mértéke

Környezet * Becslés mértéke

Beruházás * Fizikai arány

Környezet * Fizikai arány

t pedig az idő, aminek a becslés során felhasznált értékei: 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016

A modell alapján számított korrekciós tényező figyelembevételével a következő képlet alapján számoljuk a várható a következő évi létszámot.

$$E(V_{t+1|x}) = ((K/100)*100)*V_{t,t+1} + V_{t,t+1} \quad (3)$$

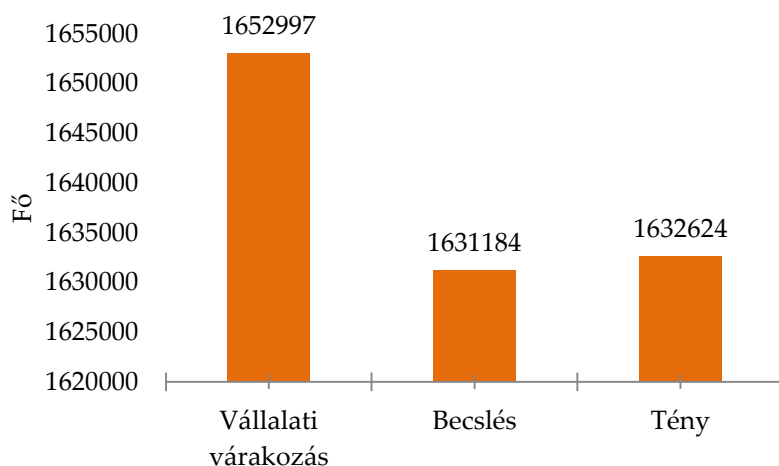
, ahol x az összes felhasznált információ és feltételezés

K : Korrekciós tényező

$V_{t,t+1}$: t időpontban megfigyelt létszámvárakozás $t+1$ időpontra

A korrigált becslések pontosabb képet adtak a várható létszámfolyamatokról, mint a nyers vállalati várakozások – mind az öt vizsgált év adatait figyelembe véve elmondható, hogy a nyers várakozások és tények között 1,3 százalékpontos, a becslések és tények között pedig 0,1 százalékpontos különbség tapasztalható.

3.2.1. ábra: Vállalati létszám-várakozások, tények és becslések 2011-2016

Forrás: NGM-GVI Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés (2011-2016) – speciális minta
N=12.086

Megjegyzés: a „Vállalati várakozás” oszlop szemlélteti a 2011 és 2016 között a vállalatok által a következő évre megfogalmazott összes létszámelőrejelzés összegét, míg a „Becslés” oszlop mutatja az MKIK GVI által alkalmazott korrekcióval (ennek részleteit lásd az 1. mellékletben) kiigazított előrejelzések összegét. A „Tény” oszlop a végül, a következő évben ténylegesen felmért létszámadatak összegét ábrázolja a vizsgált hat évre vonatkozóan – ezen oszlop értékéhez hivatott a vállalati várakozásokat az MKIK GVI korrekciója minél „közelebb” hozni.

Elmondható továbbá, hogy a tények és becslések közötti különbség minden vizsgált évben kisebb, mint a tények és vállalati várakozások közötti különbség. Ilyen értelemben tehát a korrekciós becslés eredményesnek tekinthető, hiszen képes „közelebb” hozni a tényeket és várakozásokat.

3.2.2. tábla: Vállalati létszám-várakozások, tények és becslések éves bontásban

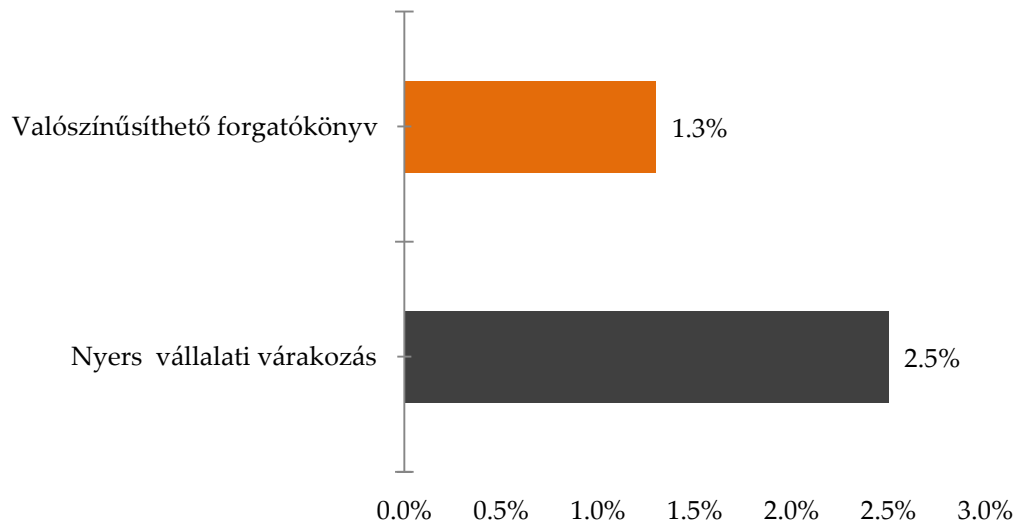
	A várakozás megfogalmazásának éve					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Elemzés (darab)	1918	1943	1932	1977	2003	2313
Vállalati várakozás (fő)	264827	273250	254324	247234	299712	313650
Tény (fő)	261787	267982	252075	247143	293435	310202
Várakozás és tény különbség (%)	-1,2	-1,9	-0,9	0,0	-2,1	-1,1
Becsült létszám (fő)	261392	269501	251229	245878	292884	310300
Várakozás és becslés különbsége (%)	-1,31	-1,38	-1,22	-0,55	-2,28	-1,07
Tény és becslés különbsége (%)	-0,15	0,57	-0,34	-0,51	-0,19	0,03

Forrás: NGM-GVI Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés (2011-2016) – speciális minta

Előrejelzés

Az általában túlzott optimizmust kifejező vállalatok válasza alapján 2,5 százalékpontos növekedés várható a foglalkoztatásban, míg a GVI korrekciójával végzett becslés szerint valamelyest visszafogottabb, 1,3 százalékpontos bővülés valószínűsíthető.

3.2.2. ábra: A foglalkoztatás várható változása 2018-ban

Forrás: NGM, GVI (n=2313)

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok

A korrigált becslés szerint a gazdasági szolgáltatás területén 1,9 százalékponttal, a mezőgazdaságban pedig 3 százalékponttal csökkenhet az alkalmazásban állók száma. Ezzel szemben a kereskedelem területén 0,5 százalékpontos, az iparvállalatok körében 1,6 százalékpontos, az építőipari cégek esetében pedig 4,9 százalékpontos növekedést prognosztizálunk. Fontosnak tartjuk kiemelni, hogy az ipar terén a legkedvezőbbek a nyers vállalati várakozások, továbbá azt is, hogy a nyers vállalati várakozások minden ágazatban létszámbővítésre utalnak.

3.2.3. tábla: A foglalkoztatás várható változása 2018-ban – gazdasági ágak szerint

	Nyers vállalati várakozások	Korrigált becslés
Mezőgazdaság	0,3% pont	-3,0% pont
Ipar	2,8% pont	1,6% pont
Építőipar	1,8% pont	4,9% pont
Kereskedelem	1,7% pont	0,5% pont
Gazdasági szolgáltatás	2,4% pont	-1,9% pont
Versenyszféra egésze	2,5% pont	1,3% pont

Forrás: NGM, GVI 2017 (n=2313)

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok

A korrigált előrejelzésünk szerint a döntően exportra dolgozó vállalati körben 3,4 százalékpontos növekedést valószínűsítünk 2018-ban.

3.2.4. tábla: A foglalkoztatás várható változása 2018-ban – exporttevékenység szerint

	Nyers vállalati várakozások	Korrigált becslés
Döntően nem exportra dolgozó	2,0% pont	0,3% pont
Döntően exportra dolgozó	3,6% pont	3,4% pont
Versenyszféra egésze	2,5% pont	1,3% pont

Forrás: NGM, GVI 2017 (n=2313)

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok

4. A foglalkoztatás jellemzői

Ebben a fejezetben bemutatjuk a vállalkozások által alkalmazott munkaerő egyes típusaira jellemző tendenciákat. Ezek az alcsoportok sokszor jelentősen eltérő jellemzőkkel bírnak, mint a teljes hazai munkaerő-állomány általában. Az alcsoportok elkülönített vizsgálata nem csak a munkaerő-piaci folyamatok alaposabb megértéséhez szükséges, hanem azért is, mert ezek a csoportok jelentősen eltérhetnek egymástól abban a tekintetben, hogy jellemzően milyen társadalmi csoportok tagjaiból állnak össze, vagy hogy mely gazdasági ágazatokba tartozó cégekhez kapcsolható inkább az adott foglalkoztatási forma. Így egy-egy foglalkoztatási forma helyzete utal a hozzá kapcsolható cégek és munkavállalók helyzetére is, és fontos információt jelent munkaerő-piaci intézkedések megalapozásához.

Az első alfejezet a nem teljes munkaidőben alkalmazottakkal foglalkozik, a második a határozott időre szóló szerződéssel foglalkoztatottakkal, a harmadik a vállalatok által foglalkoztatott külföldi állampolgárságú munkavállalókkal. A negyedik alfejezetben megvizsgáljuk, hogy hogyan alakult a pályakezdők foglalkoztatása. Az ötödik alfejezet az egyszerűsített foglalkoztatást, a hatodik pedig a kölcsönvett munkaerőt alkalmazó vállalatokat járja körül.

Mind a hat alfejezetben bemutatjuk, hogy az elmúlt években hogyan változott a vállalatok aránya, amelyek egy adott munkaerő-piaci csoport képviselőit alkalmazták, vagy a következő évben alkalmazni tervezik. Ezután bemutatjuk az adott foglalkoztatási formát jellemző területi egyenlőtlenségeket megyei bontásban.

Főbb megállapítások

A részmunkaidős alkalmazottat foglalkoztató vállalatok aránya 2017-ben nem változott előző évihez képest: 63 százalék volt e cégek aránya. A gazdaságilag fejletlenebb megyék esetében általában magasabb a részmunkaidős foglalkoztatást tervező vállalatok aránya, a legmagasabb értékeket Bács-Kiskun, Békés és Csongrád megyében figyelhetjük meg, míg a legkisebb arányban Budapesten és Pest megyében terveznek jövőre részmunkaidős alkalmazottat foglalkoztatni.

A határozott időre szóló foglalkoztatást alkalmazó vállalatok aránya kis mértékben csökkent a tavalyi évhez viszonyítva: míg 2016-ban a cégek 25 százaléka foglalkoztatott határozott időre szóló szerződéssel munkavállalót, 2017-ben ez az arány 24 százalék. 2017-re a cégek 22 százaléka tervez ilyen foglalkoztatást, a legnagyobb arányban Szabolcs-Szatmár, Jász-Nagykun-Szolnok és Győr-Moson-Sopron megyében. A határozott időre szóló foglalkoztatást tervező vállalatok aránya az előző évekhez hasonlóan Budapesten a legalacsonyabb.

A külföldieket alkalmazó vállalatok aránya folyamatosan csökken 2009 óta, jelenleg 20 százalék. Ez a szám várhatóan tovább fog csökkenni: 2018-ban ugyanis a vállalatoknak 19 százaléka tervez külföldi munkaerőt alkalmazni. E cégek aránya kiemelkedően magas (59%) Komárom-Esztergom megyében, míg a legalacsonyabb (10% körüli) Budapesten és Hajdú-Bihar megyében.

A pályakezdőket alkalmazó vállalatok aránya 2016 után tovább csökkent: míg tavaly 43 százalék volt ez az arány, 2017-ben a cégek 41 százaléka foglalkoztatott pályakezdőket. A jövőre vonatkozóan szintén alacsonyabb azon cégek aránya, akik pályakezdőket alkalmazását tervezik: 2017-ben a cégek 37 százaléka jelezte, hogy pályakezdőket foglalkoztatna a következő évben, míg 2016-ban ez az arány 40 százalék volt. Ez utóbbi arány a tavalyi évhez hasonlóan Győr-Moson-Sopron (64%) és Komárom-Esztergom megyében (59%) a legmagasabb, és Budapesten (22%) a legalacsonyabb.

Az egyszerűsített foglalkoztatással munkavállalót alkalmazó cégek aránya magasabb volt, mint a tavalyi évben: az ilyen cégek aránya 2017-ben 16 százalék, míg 2016-ban 14 százalék volt. A következő évre ilyen módon foglalkoztatni tervező vállalatok aránya a tavalyi 12 százalékos szint után 2017-ben kis mértékben nőtt, 14 százalék volt. A legmagasabb arányokat Hajdú-Bihar (34%) és Nógrád (30%) megyében figyelhetjük meg, míg a legalacsonyabb arányokat Budapesten (5%) és Vas (10%) megyében találjuk.

A kölcsönvett munkaerőt alkalmazó vállalatok aránya kis mértékben csökkent a tavalyi évhez viszonyítva: 2017-ben 12 százalék volt az ilyen cégek aránya, míg egy évvel korábban 14 százalék. Jövőre a cégek 11 százaléka tervez ilyen módon foglalkoztatni munkavállalókat, ami szintén kis csökkenést jelent a tavalyi mutatóhoz (13%) viszonyítva. Ez utóbbi arány kiemelkedően magas Komárom-Esztergom megyében (46%), és kiemelkedően alacsony Budapesten (4%) és Baranya (6%) megyében.

4.1. Nem teljes munkaidős foglalkoztatás

A nem teljes munkaidőben való foglalkoztatás elterjedtsége Magyarországon 2006 és 2012 között enyhe mértékben, de folyamatosan növekedett az Eurostat adatai szerint, azonban 2013-ban megfordult ez a tendencia⁴¹. 2015-ben az alkalmazottak 5,7 százalékát foglalkoztatták ilyen formában, ami az Európai Unió 28 tagállama között a harmadik legalacsonyabb érték volt (Bulgária és Csehország után). 2016-ra ez az arány tovább csökkent, a foglalkoztattak 4,8 százalékát foglalkoztatták nem teljes munkaidőben, ami Bulgária után a legalacsonyabb arányt jelenti a EU tagállamai között.

A Prognózis felvétel korábbi éveinek eredményei alapján megállapítható, hogy a nagyobb vállalatok körében gyakoribb a részmunkaidősök foglalkoztatása, valamint gazdasági ágak szerint a mezőgazdaság, a vendéglátás és turizmus valamint a pénzügy területén működő vállalatokra jellemző leginkább, hogy nem teljes munkaidőben foglalkoztatott alkalmazottaik is vannak, legkevésbé pedig az építőiparra.

2014-ben fordult elő először a felvétel története alatt, hogy csökkent azon vállalatok aránya, amelyek foglalkoztatnak részmunkaidős alkalmazottat: akkor 2013-hoz képest

⁴¹ http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=lfsa_eppga&lang=en

több, mint 2 százalékponttal csökkent e vállalatok aránya. 2015-ben a csökkenés nem folytatódott, az arány 69 százalékon állt, 2016-ban azonban jelentősnek mondható csökkenés figyelhető meg, a részmunkaidős alkalmazottal rendelkező cégek aránya 63 százalék volt. 2017-ben ez az arány hasonlóan alakult, mint az előző évben, szintén a cégek 63 százaléka foglalkoztat részmunkaidőben.

Nem változott jelentősen a részmunkaidős foglalkoztatást tervező cégek aránya sem. Hasonlóan 2015-höz és 2016-hoz az idén megkérdezett cégeknek 62 százaléka tervezi részmunkaidőben dolgozó alkalmazottak foglalkoztatását. Az arány 2012-2013-as drasztikus, 80 százalékos szint közelébe történő emelkedése tehát átmenetinek bizonyult, a részmunkaidős foglalkoztatást tervező vállalatok aránya 2014 óta stabilizálódott.

4.1.1. ábra: A nem teljes foglalkoztatást leíró mutatók

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Nem teljes munkaidőst foglalkoztató vállalatok aránya – tárgyév (%)	61,4	63,1	62,8	63,8	66,1	69,4	71,4	71,1	68,5	68,5	63,0	63,0
Esetszám (n)	6046	7247	7245	7151	7109	7130	6755	7006	6960	6931	6623	6700
Nem teljes munkaidőst alkalmazni tervező vállalatok aránya – tárgyév (%)				61,7	61,5	51,7	79,0	78,5	62,6	61,9	62,0	61,9
Esetszám (n)				7151	7054	8856	5125	5375	6942	6924	6621	6696

Forrás: NGM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2018-as évre

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka foglalkoztatott részmunkaidős alkalmazottat. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. Az adatok súlyozottak.

Budapesten kiemelkedően alacsony (43%) azon vállalatok aránya, amelyek terveznek részmunkaidős foglalkoztatást 2018-ban; a fővárost Pest megye (58%), Szabolcs-Szatmár-Bereg (60%), Nógrád (65%) valamint Heves megye (67%) követi. A kiemelkedően magas értékeket az ország alföldi megyéiben találjuk, Csongrád (82%), Bács-Kiskun (81%) és Békés (80%) megyében valamint Tolna (80%) megyében. Általánosságban látható, hogy a fentebb felsorolt kiugróbb adatokat (főleg Budapestet) leszámítva nincs nagy területi szórás az arányt illetően: az ország megyéinek többségében a részmunkaidőben foglalkoztatni tervező vállalatok aránya 70-75 százalék körül alakul.

4.1.2. táblázat: A jövőbeli nem teljes munkaidős foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	928	43,4%
Baranya	256	75,4%
Bács-Kiskun	349	81,2%
Békés	202	80,3%
Borsod-Abaúj-Zemplén	452	70,9%
Csongrád	250	82,3%
Fejér	327	71,0%
Győr-Moson-Sopron	396	79,2%
Hajdú-Bihar	368	75,7%
Heves	239	67,3%
Komárom-Esztergom	277	76,0%
Nógrád	170	65,0%
Pest	645	58,1%
Somogy	239	73,0%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	244	59,9%
Jász-Nagykun-Szolnok	251	73,1%
Tolna	213	80,4%
Vas	238	72,2%
Veszprém	275	77,4%
Zala	249	71,3%

Forrás: NGM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2018-as évre

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2018-ban a vállalatok hány százaléka tervez részmunkaidős alkalmazottat foglalkoztatni. A vállalatok 2018. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

4.2. Határozott idejű foglalkoztatás

Az eddigi évek tapasztalatai alapján elmondható, hogy a határozott idejű foglalkoztatás ágazatok szerint leginkább az ipar, a vendéglátás, a mezőgazdaság és az építőipar területén gyakori, míg a pénzügyi területen működő cégek körében ritka. Földrajzi szempontból az észak-alföldi és dél-alföldi cégek körében tekinthető leggyakoribbnak a határozott idejű foglalkoztatás, és a cégek méretével is együtt nő annak valószínűsége, hogy foglalkoztatnak határozott időre szóló szerződéssel munkavállalót.

A határozott időre szóló szerződéssel munkavállalót foglalkoztató vállalatok aránya a 2013 óta 29 százalékos körüli stagnálás után 2016-ban 25 százalékra csökkent, 2017-ben pedig ismét stagnálás indult: idén a cégek 24 százaléka foglalkoztatott határozott időre szóló szerződéssel. A következő évben határozott idejű foglalkoztatást tervező vállalatok aránya szintén hasonlóan alakult, mint 2016-ban, a vállalatok 22 százaléka tervez ilyen módon foglalkoztatni.

4.2.1. ábra: A határozott idejű foglalkoztatást leíró mutatók

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Határozott időre szóló szerződéssel foglalkoztató vállalatok aránya – tárgyév (%)	41,4	40,2	42,1	37,4	38,1	33,6	35,8	29,5	28,6	29,5	25,1	23,8
Esetszám (n)	6046	7247	7245	7151	7107	7128	6744	6988	6866	6046	6555	6597
Határozott idejű foglalkoztatást tervező vállalatok aránya – tárgyév (%)				34,6	31,9	39,4	40,4	34,2	23,9	26,2	22,3	22,1
Esetszám (n)				7151	7048	4429	4625	4665	6845	6823	6548	6593

Forrás: NGM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2018-as évre

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka foglalkoztatott határozott időre szóló szerződéssel alkalmazottat. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. Az adatok súlyozottak.

A 2018-ban határozott időre szóló foglalkoztatást tervező vállalatok aránya Szabolcs-Szatmár-Bereg (51%), Jász-Nagykun-Szolnok (43%) és Győr-Moson-Sopron (38%) megyében a legmagasabb. Az arány Budapesten kiugróan alacsonynak mondható (5%), ezt Pest (20%) és Baranya (21%) megye követi.

4.2.2. táblázat: A jövőbeli határozott idejű foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	903	4,9%
Baranya	255	21,0%
Bács-Kiskun	339	30,3%
Békés	202	33,8%
Borsod-Abaúj-Zemplén	451	35,9%
Csongrád	247	32,8%
Fejér	320	30,2%
Győr-Moson-Sopron	394	38,2%
Hajdú-Bihar	367	33,2%
Heves	239	35,8%
Komárom-Esztergom	240	30,1%
Nógrád	158	22,0%
Pest	641	20,1%
Somogy	239	21,9%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	246	51,4%
Jász-Nagykun-Szolnok	251	43,4%
Tolna	212	25,9%
Vas	238	26,7%
Veszprém	275	32,3%
Zala	249	29,9%

Forrás: NGM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés 2018-as évre

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2018-ban a vállalatok hány százaléka tervez határozott időre szóló szerződéssel alkalmazottat foglalkoztatni. A vállalatok 2018. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

4.3. Külföldiek foglalkoztatása

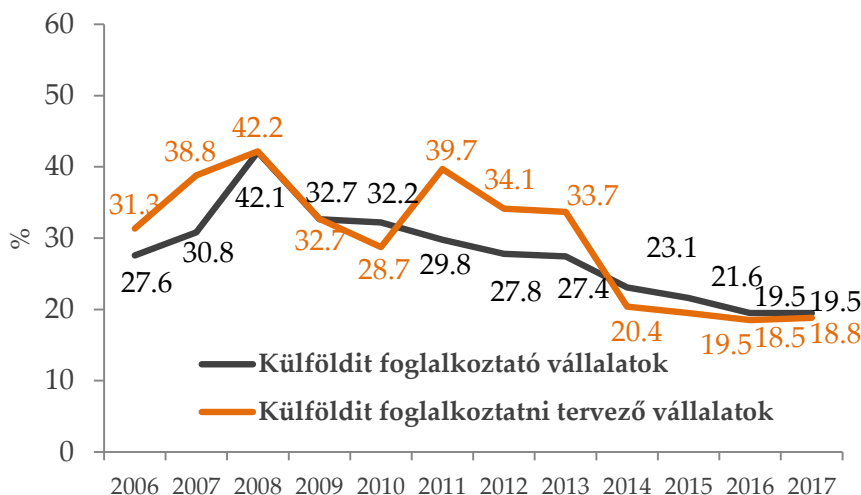
Ebben a fejezetben megvizsgáljuk, hogy hogyan változtak az elmúlt években a vállalatok szokásai külföldiek foglalkoztatásának tekintetében, majd a vállalatok jövőbeli foglalkoztatási terveit elemezzük.

A korábbi felvételek tapasztalatai alapján az ágazatok közül a vendéglátás és ipar területén működő cégek esetében a leginkább valószínű, hogy külföldi munkaerőt foglalkoztatnak, tulajdoni viszonyok tekintetében pedig a (részben) külföldi tulajdonban állókra igaz ugyanez.

2008-tól kezdődően csökken Magyarországon a külföldi munkavállalót foglalkoztató vállalatok aránya, és ez a csökkenés 2017-ben sem fordult növekvő irányba (2016-hoz hasonlóan idén is 20 százalékot mértünk).

Az egy évvel későbbi időpontra vonatkozó, tervezett foglalkoztatás tendenciái hektikusabban alakulnak: 2008-ban itt is csökkenésbe váltott az addigi növekedés, azonban ebben az esetben 2011-ben megugrott a külföldiek foglalkoztatását tervező hazai vállalatok aránya. Azóta, 2012-től kezdődően újra csökken e cégek aránya; a 2014-es erős visszaesést (34-ről 20 százalékra) stagnálás követte (2015-ben is 20 százalékot mértünk), majd 2016-ban újra enyhe csökkenés (19 százalékra) figyelhető meg. 2017-ben a külföldiek foglalkoztatását tervező cégek aránya nem változott, 19 százalék volt.

4.3.1. ábra Külföldiek foglalkoztatását leíró mutatók

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Külföldieket alkalmazó vállalatok aránya – tárgyév (%)	27,6	30,8	42,1	32,7	32,2	29,8	27,8	27,4	23,1	21,6	19,5	19,5
Esetszám (n)	6046	7247	7245	7151	7106	7131	6752	7006	6853	6799	6566	6594
Külföldieket alkalmazni tervező vállalatok aránya – tárgyév (%)	31,3	38,8	42,2	2,7	28,7	39,7	34,1	33,7	20,4	19,5	18,5	18,8
Esetszám (n)	4845	6913	7046	7151	7051	4168	4531	4571	6843	6796	6566	6594

Forrás: NGM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2018-as évre

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka foglalkoztatott külföldi munkaerőt. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. Az adatok súlyozottak.

Komárom-Esztergom megye kiemelkedik a külföldiek foglalkoztatását tervező vállalatok arányának tekintetében: ott ez a szám 59 százalék; ez után Nógrád megye (45%) következik. A külföldieket foglalkoztatni tervező cégek aránya Budapesten (11%), Hajdú-Bihar (10%) és Somogy (13%) megyében a legalacsonyabb.

4.3.2. táblázat: A külföldiek jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	904	11,4%
Baranya	255	13,0%
Bács-Kiskun	334	19,6%
Békés	201	14,1%
Borsod-Abaúj-Zemplén	452	21,3%
Csongrád	242	21,7%
Fejér	319	32,9%
Győr-Moson-Sopron	393	26,6%
Hajdú-Bihar	366	10,7%
Heves	239	19,2%
Komárom-Esztergom	259	59,4%
Nógrád	159	45,3%
Pest	639	19,0%
Somogy	239	12,6%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	244	14,2%
Jász-Nagykun-Szolnok	251	23,7%
Tolna	212	21,6%
Vas	238	19,8%
Veszprém	274	27,5%
Zala	249	14,3%

Forrás: NGM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2018-as évre

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2018-ban a vállalatok hány százaléka tervez külföldi alkalmazottat foglalkoztatni. A vállalatok 2018. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalékadatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

4.4. Pályakezdők foglalkoztatása

A pályakezdők elhelyezkedését jelentősen megnehezítette a gazdasági válság 2008 végétől kezdődően, mivel – definícióból adódóan – ők első munkahelyüket keresik, és a cégek munkaerő-felvételi lehetőségei beszűkültek ebben az időszakban. Ugyanakkor a pályakezdők alkalmazásának vannak olyan előnyei (betaníthatóság, alacsonyabb bér, START kártya), amelyek a válság hatásainak enyhülésével ismét előtérbe kerülhetnének, bár ez még idén sem jelent meg adatainkban.

A pályakezdőket alkalmazó vállalatok aránya a 2015-ös növekedés után 2016-hoz hasonlóan idén újra csökkent, 43-ról 41 százalékra.

A pályakezdők foglalkoztatását tervező vállalatok aránya a 2014-es erős visszaesés óta 36 és 40 százalék között ingadozik.

4.4.1. ábra Pályakezdők foglalkoztatását leíró mutatók

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Pályakezdőket alkalmazó vállalatok aránya – tárgyév (%)	52,9	56,3	54,1	44,9	45,4	44,4	44,5	42,9	42,1	46,1	43,2	40,8
Esetszám (n)	6046	7225	7214	7151	7106	7132	6751	7006	6892	6857	6592	6658
Pályakezdőket alkalmazni tervező vállalatok aránya – tárgyév (%)	36,7	44,4	35,6	36,2	37,1	52,1	46,5	52,3	35,8	38,3	39,6	37,0
Esetszám (n)	5562	6176	6254	7151	7050	4370	4629	4714	6871	6840	6588	6647

Forrás: NGM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2018-as évre

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka foglalkoztatott pályakezdőt. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. Az adatok súlyozottak.

A pályakezdőket jövőre foglalkoztatni tervező cégek aránya 2018-ban Győr-Moson-Sopron (64%), Komárom-Esztergom (59%) és Szabolcs-Szatmár-Bereg (55%) megyében a legmagasabb. A legalacsonyabb arányokat ezzel szemben Budapesten (22%) és Pest megyében (30%) figyelhetjük meg.

4.4.2. ábra: Pályakezdők jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	913	22,0%
Baranya	255	41,3%
Bács-Kiskun	338	49,0%
Békés	202	41,3%
Borsod-Abaúj-Zemplén	451	45,7%
Csongrád	242	46,8%
Fejér	320	43,6%
Győr-Moson-Sopron	395	64,3%
Hajdú-Bihar	368	42,6%
Heves	239	46,0%
Komárom-Esztergom	266	58,6%
Nógrád	161	52,1%
Pest	641	29,5%
Somogy	239	39,6%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	247	55,3%
Jász-Nagykun-Szolnok	251	53,5%
Tolna	213	48,0%
Vas	238	41,2%
Veszprém	275	43,7%
Zala	249	46,9%

Forrás: NGM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2018-as évre

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2018-ban a vállalatok hány százaléka tervez pályakezdőt foglalkoztatni. A vállalatok 2018. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

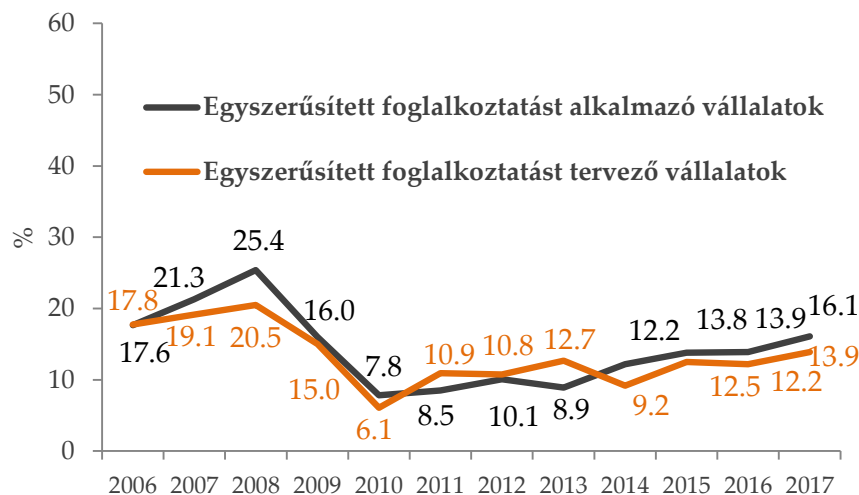
4.5. Egyszerűsített foglalkoztatás

Ebben a fejezetben a korábbi alkalmi munkavállalói könyves foglalkoztatás – 2010. április 1-jétől: egyszerűsített foglalkoztatás – jellemzőit vizsgáljuk meg. Miután áttekintettük, hogy az elmúlt években hogyan változott az egyszerűsített foglalkoztatást alkalmazó cégek aránya Magyarországon, bemutatjuk, hogy milyen területi egyenlőtlenségek figyelhetők meg e vállalatok között.

Az alkalmi munkavállalói könyves munkaerőt alkalmazó vállalatok aránya 2008 és 2010 között erőteljesen visszaesett, majd enyhe ütemben újra növekedni kezdett. 2013-ban ebben a tendenciában változás történt, azonban ez a csökkenés nem vált tartóssá: 2014-ben 12 százalékra nőtt az egyszerűsített foglalkoztatással munkavállalót alkalmazó cégek aránya a 2013-as 9 százalékos értékhez képest, a növekedés pedig 2015-ben is folytatódott, 14 százalékra. 2016-ban a növekedés megállt, az egyszerűsített foglalkoztatással munkavállalót alkalmazó cégek aránya 2015-höz hasonlóan 14 százalék volt. A 2017. évi adatok a növekedés újbóli megindulására utalnak : az egyszerűsített foglalkoztatást alkalmazó cégek aránya 16 százalék.

Nőtt az egyszerűsített foglalkoztatást tervező cégek aránya is. 2017-ben az ilyen cégek aránya 14 százalék, 2 százalékponttal több, mint az ezt megelőző két évben.

4.5.1. ábra Az egyszerűsített foglalkoztatását leíró mutatók

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Egyszerűsített foglalkoztatást alkalmazó vállalatok aránya – tárgyév (%)	17,6	21,3	25,4	16,0	7,8	8,5	10,1	8,9	12,2	13,8	13,9	16,1
Esetszám (n)	6046	7247	7245	7151	7103	7128	6729	6999	6804	6770	6523	6540
Egyszerűsített foglalkoztatást alkalmazni tervező vállalatok aránya – tárgyév (%)	17,8	19,1	20,5	15,0	6,1	10,9	10,8	12,7	9,2	12,5	12,2	13,9
Esetszám (n)	5777	6525	6649	7151	7051	3976	4194	4187	6786	6766	6519	6529

Forrás: NGM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2018-as évre

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka alkalmazta az egyszerűsített foglalkoztatást. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. Az adatok súlyozottak.

A 2017-ben az egyszerűsített foglalkoztatást alkalmazni tervező vállalatok aránya Budapesten (5%), Vas (10%) és Komárom-Esztergom megyében (12%) a legalacsonyabb. A legmagasabb arányokat Hajdú-Bihar (34 %), Nógrád (30%) és Baranya (25%) megyében figyelhetjük meg.

4.5.2. ábra: A jövőbeli egyszerűsített foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	902	5,1%
Baranya	255	25,4%
Bács-Kiskun	339	17,5%
Békés	201	17,6%
Borsod-Abaúj-Zemplén	451	17,0%
Csongrád	243	18,1%
Fejér	318	19,3%
Győr-Moson-Sopron	394	17,7%
Hajdú-Bihar	369	33,5%
Heves	239	18,7%
Komárom-Esztergom	238	12,0%
Nógrád	160	29,7%
Pest	640	14,3%
Somogy	239	19,4%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	244	18,1%
Jász-Nagykun-Szolnok	251	14,2%
Tolna	213	17,0%
Vas	238	10,2%
Veszprém	272	17,6%
Zala	249	22,4%

Forrás: NGM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2018-as évre

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2018-ban a vállalatok hány százaléka tervez egyszerűsített módon foglalkoztatni. A vállalatok 2018. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalékadatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

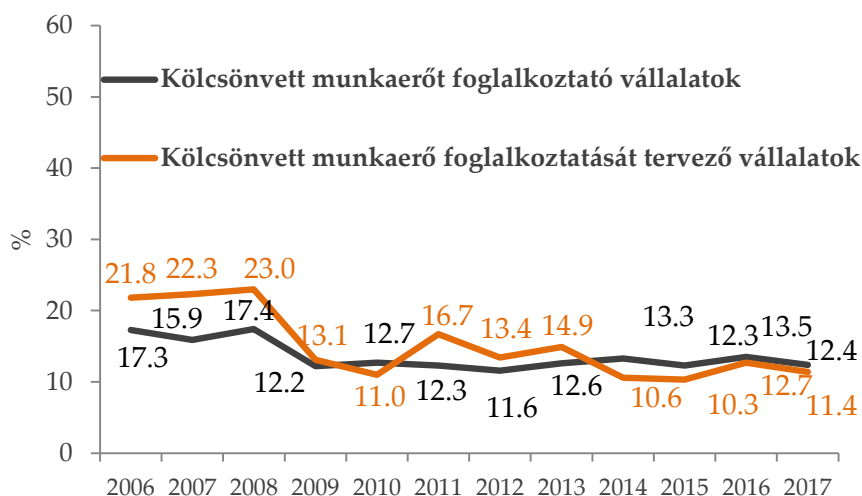
4.6. Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatása

A munkaerő-kölcsönzés, mint foglalkoztatási forma, egyik legfőbb jellemzője, hogy segít a vállalatoknak rugalmasan reagálni a termékeik keresletét befolyásoló folyamatokra, éppen ezért csökkent erőteljesen a kölcsönvett munkaerő létszáma a gazdasági válság kibontakozásával. Ebben a fejezetben a vállalatok munkaerő-kölcsönzési tendenciáit és területi egyenlőtlenségeit vizsgáljuk.

A korábbi tapasztalatok szerint a munkaerő-kölcsönzés a nagyobb létszámú, (részben) külföldi tulajdonban levő, exportáló cégekre jellemző inkább. Ágazatok szempontjából az ipari cégek esetében a leginkább elterjedt ez a foglalkoztatási forma. A kölcsönvett munkaerőt alkalmazó vállalatok aránya 2008 és 2012 között folyamatosan egyre alacsonyabb lett, majd 2013-ban változott ez a tendencia, stagnálni kezdett. 2016-ban a kölcsönvett munkaerőt alkalmazó cégek aránya kis mértékben nőtt, 14 százalék volt, 2017-ben azonban újra csökkenés figyelhető meg, az ilyen cégek aránya 12 százalékra csökkent.

A jövőre vonatkozó tervek tekintetében szintén enyhe csökkenés figyelhető meg: a 2016-ban megfigyelt 3 százalékpontos növekedés után idén 13 százalékról 11 százalékra csökkent azon cégek aránya, amelyek kölcsönvett munkaerő alkalmazását tervezik a következő évben.

4.6.1. ábra Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatását leíró mutatók

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kölcsönvett munkaerőt alkalmazó vállalatok aránya – tárgyév (%)	17,3	15,9	17,4	12,2	12,7	12,3	11,6	12,6	13,3	12,3	13,5	12,4
Esetszám (n)	6046	7247	7245	7151	7105	7128	6730	6997	6810	6772	6555	6565
Kölcsönvett munkaerőt alkalmazni tervező vállalatok aránya – tárgyév (%)	21,8	22,3	23,0	13,1	11,0	16,7	13,4	14,9	10,6	10,3	12,7	11,4
Esetszám (n)	5949	7063	7060	7151	7053	3963	4200	4174	6795	6771	6552	6559

Forrás: NGM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés 2017-es évre

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka foglalkoztatott kölcsönvett munkaerőt. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. Az adatok súlyozottak.

A munkaerő-kölcsönzésre vonatkozó jövőbeli tervek tekintetében azt figyelhetjük meg, hogy – az utóbbi két évhez hasonlóan – Komárom-Esztergom megyében kiemelkedően magas (46%) a 2018-ban kölcsönvett munkaerőt alkalmazni tervező vállalatok aránya, ezt lemaradással követi Jász-Nagykun-Szolnok (28%), Somogy (21%), Nógrád (20%) és Zala (20%) megye. A legalacsonyabb arányt Tolna (1%) megyében, Budapesten (4%) és Baranya megyében (6%) figyelhetjük meg.

4.6.2. ábra: Kölcsönvett munkaerő jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	899	4,2%
Baranya	255	5,8%
Bács-Kiskun	334	11,2%
Békés	201	8,5%
Borsod-Abaúj-Zemplén	451	9,3%
Csongrád	242	11,6%
Fejér	318	18,4%
Győr-Moson-Sopron	393	15,7%
Hajdú-Bihar	366	10,7%
Heves	239	6,0%
Komárom-Esztergom	244	46,4%
Nógrád	156	20,4%
Pest	639	9,8%
Somogy	239	20,8%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	244	16,4%
Jász-Nagykun-Szolnok	251	28,3%
Tolna	212	1,4%
Vas	238	19,3%
Veszprém	274	18,0%
Zala	249	20,1%

Forrás: NGM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2018-as évre

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2018-ban a vállalatok hány százaléka tervez munkaerőt kölcsönözni. A vállalatok 2018. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

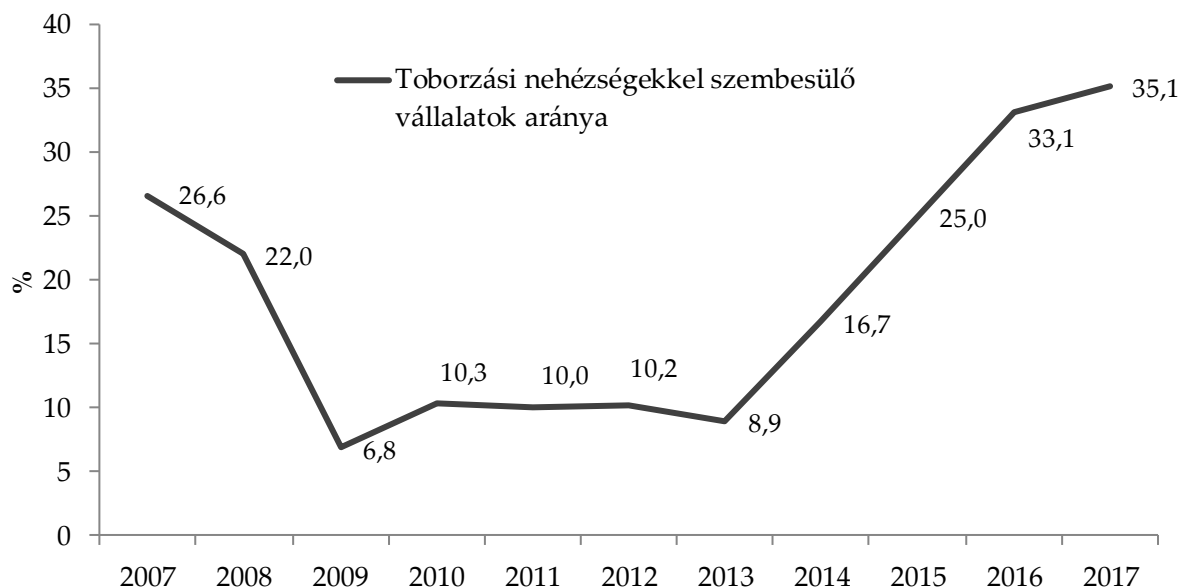
5. Toborzási nehézségek

Jelen fejezetben a vállalatok toborzási nehézségeinek gyakoriságát vizsgáljuk, megmutatva az utóbbi években a toborzási nehézséget tapasztaló vállalatok arányának változását, az egyes munkaerő típusok toborzási nehézségeinek alakulását, illetve elemezzük, hogy a toborzási nehézséggel való szembesülés esélye hogyan változik egyes kiemelt cégjellemzők által meghatározott vállalati csoportokban.

5.1. Az elmúlt években tapasztalt folyamatok

A gazdasági válság és elbocsátások hatására 2009-ben történt jelentős mértékű csökkenés után 2010-től 2013-ig lényegében stagnált a toborzási nehézségeket érzékelő cégek aránya. 2010 és 2012 között a vállalatok 10 százaléka értékelte problémásnak bizonyos pozíciók betöltését, 2013-ban 9 százalékuk. 2014-től kezdve azonban jelentős mértékű növekedést tapasztaltunk a toborzási nehézségekkel küzdő vállalatok arányában. 2014-ben a vállalatok 17 százaléka számolt be toborzási nehézségekről. Ez utóbbi trend 2015-ben is folytatódott, 2016-ban pedig már a vállalatok egyharmada tapasztalt nehézségeket ezen a téren. Idén tavalyhoz képest ez az arány ugyan kisebb mértékben, de tovább emelkedett: az ezévi adatok szerint már a vállalatok 35%-a küzd toborzási nehézségekkel.

5.1.1. ábra Toborzási nehézséget érzékelő cégek arányának alakulása

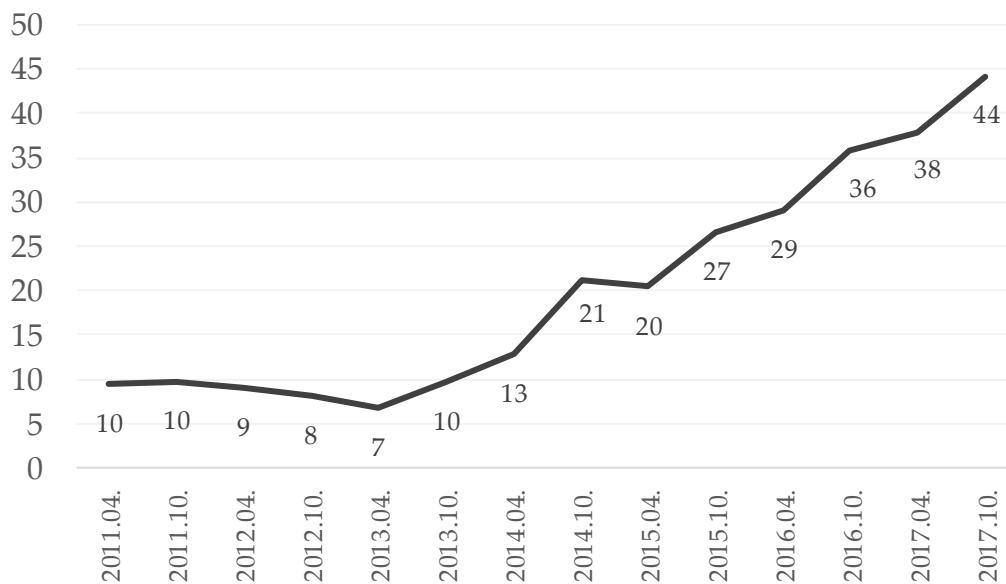
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Toborzási nehézségekkel szembesülő vállalatok aránya – tárgyév (%)	26,6	22,0	6,8	10,3	10,0	10,2	8,9	16,7	25,0	33,1	35,1
Esetszám (n)	3746	4394	4134	4134	3979	4025	4228	4252	4225	4215	4171

Forrás: NGM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2018-as évre

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka érzékelt nehézséget egyes pozíciók betöltésében. Az adatok súlyozottak.

A GVI Féléves Konjunktúra-felvételének eredményei szintén azt támasztják alá, hogy 2014 óta jelentősen nőtt a toborzási nehézségekkel küzdő vállalatok aránya. A felvétel eredményei szerint 2014 októberére ugrott meg a munkaerőhiányt vagy szakemberhiányt érzékelő cégek hányada, amikor 13 százalékról 21 százalékra emelkedett arányuk. Majd a következő félévben stagnálás volt tapasztalható (20%), azonban 2015 októberétől kezdve ismét növekedésnek indult a toborzási nehézséggel küzdő cégek aránya. Így 2016 októberére már a vállalkozások 36%-a számolt be ilyen problémáról, 2017 áprilisára pedig 38%-ra nőtt ez az arány, idén októberben pedig rekord magasan, 44%-on állt.

5.1.2. ábra Munkaerőhiányt / szakember-hiányt érzékelő cégek arányának alakulása a GVI Féléves Konjunktúra felvételének eredményei szerint

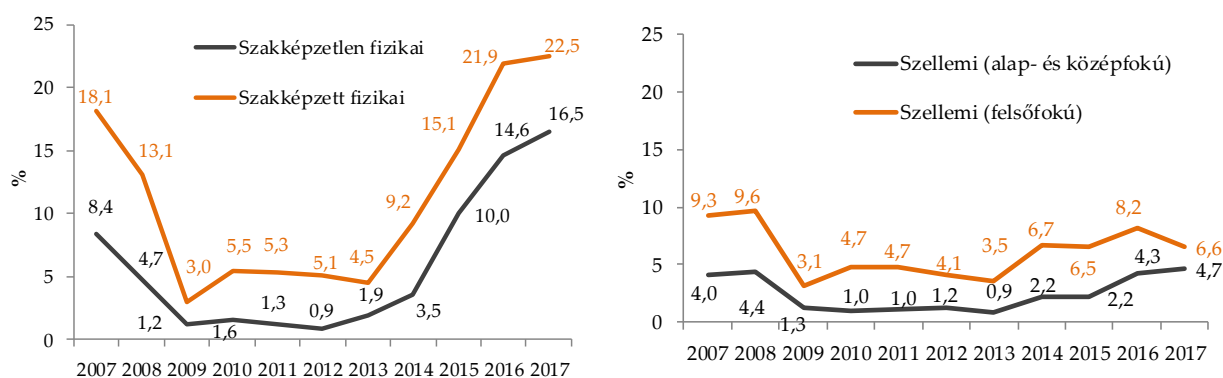

Forrás: GVI Féléves Konjunktúra-felvétel

2010 és 2013 között a gazdasági válság hatására minden vizsgált foglalkozási csoportot tekintve csökkent a toborzási nehézségeket észlelő vállalatok aránya. 2014-ben ezzel szemben már minden foglalkozási csoport esetében körülbelül megkétszereződött a toborzási problémát észlelő vállalatok aránya. 2015-ben a fizikai munkakörök esetében növekedés, míg a szellemi munkakörök esetében stagnálás volt tapasztalható. 2016-ban mind a fizikai, mind a szellemi munkakörök betöltésénél az előző évekhez képest több vállalat tapasztalt nehézségeket. Tavalyhoz hasonlóan idén is a legnagyobb arányban a szakképzett fizikai (23%), legkisebb arányban pedig az alap- és középfokú végzettséget igénylő szellemi munkakörök (5%) betöltésekor szembesültek toborzási problémákkal a cégek. Megfigyelhető, hogy mind a fizikai, mind a szellemi munkaköröknél a magasabb képzettséget igénylő pozíciók esetében magasabb a toborzási nehézségekkel küzdő vállalatok aránya. A szellemi munkakörök betöltésénél az ezzel szembesülő cégek aránya idén a felsőfokú képzettséget igénylő

munkakörök esetében csökkent, visszatérve a 2016 előtti értékek nagyságrendjébe (7%), míg az alap- és középfokú képzettség (5%) esetében 2016-hoz hasonlóan idén is növekedés volt tapasztalható. A fizikai munkakörök esetében mind a szakképzetlen (17%), mind a szakképzett munkaerőt (23%) igénylő pozíciók betöltésénél egyre több cég tapasztal toborzási nehézségeket.

5.1.3. ábra **Toborzási nehézségeket érzékelő cégek aránya munkaköri csoportok szerint**

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Szakképzetlen fizikai (%)	8,4	4,7	1,2	1,6	1,3	0,9	1,9	3,5	10,0	14,6	16,5
Szakképzett fizikai (%)	18,1	13,1	3,0	5,5	5,3	5,1	4,5	9,2	15,1	21,9	22,5
Szellemi (alap- és középfokú) (%)	4,0	4,4	1,3	1,0	1,0	1,2	0,9	2,2	2,2	4,3	4,7
Szellemi (felsőfokú) (%)	9,3	9,6	3,1	4,7	4,7	4,1	3,5	6,7	6,5	8,2	6,6
Esetszám (n)	3993	4394	4134	4134	4256	4272	4372	4381	4402	4363	4347

Forrás: NGM-GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2018-as évre

A mutató: Az ábrán látható értékek a toborzási nehézséggel szembesülő vállalatok százalékos aránya a foglalkozási csoportok szerint.

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok.

Példa: 2016-ban a vállalatok 21,9 százaléka jelzett toborzási problémát, amikor szakképzett fizikai munkakörbe keresett jelölteket.

5.2. A toborzási nehézség elemi összetevői

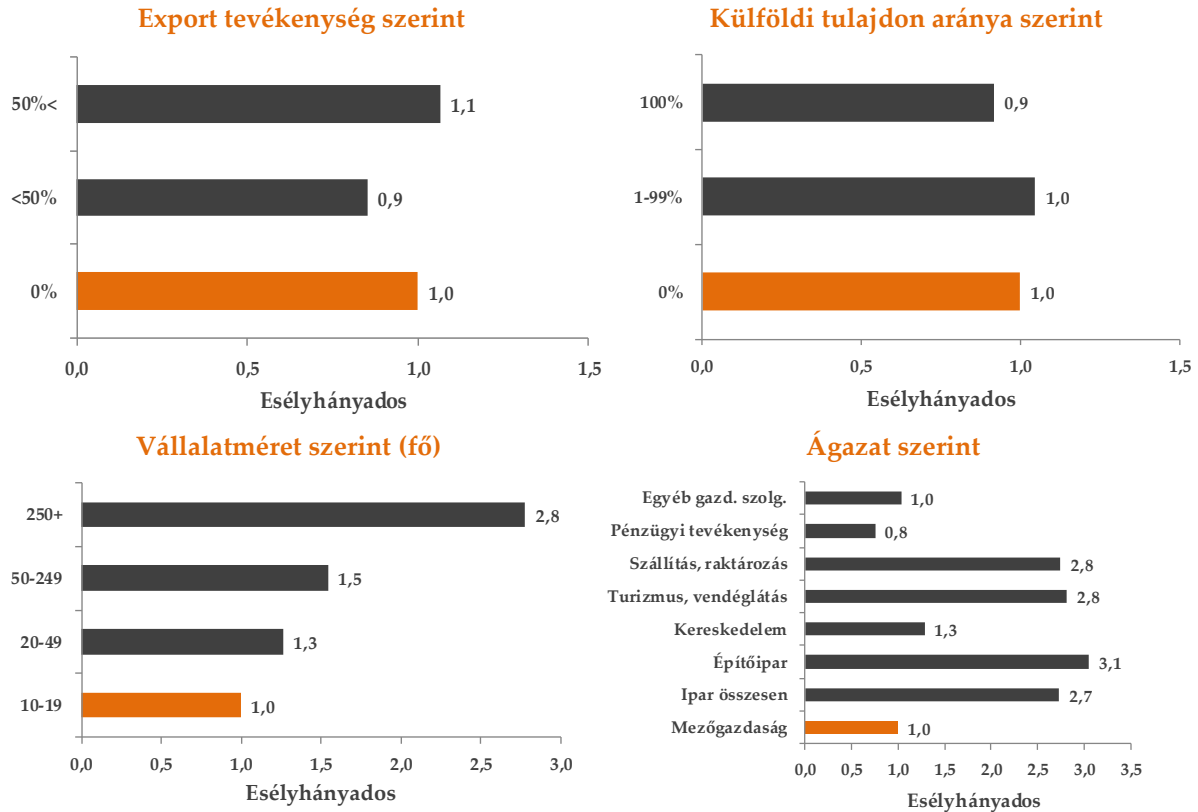
Különböző vállalati körök nem egyforma valószínűséggel találkoznak toborzási nehézségekkel működésük során. Az alábbiakban export, gazdasági tevékenység, vállalatméret és tulajdonosi háttér szerinti regressziós elemzéssel határozzuk meg, hogy mely jellemzők növelik ennek esélyét.⁴²

Az exportáló és a létszám tekintetében nagyobb méretű vállalatok valamivel nagyobb valószínűséggel tapasztalnak toborzási nehézséget, mint a kisebb és csak a hazai piacra termelő cégek. A tisztán külföldi tulajdonban lévő vállalatok valamelyest kisebb

⁴² A logisztikus regressziós elemzés eredmény változója a toborzási nehézségek fennállása volt. A modell paraméterei az M3.3. táblázatban kerülnek bemutatásra.

valószínűséggel tapasztalnak toborzási problémákat. Az építőipar, az ipar, a turizmus és vendéglátás, valamint a szállítás területén működő vállalatok több mint kétszer nagyobb valószínűséggel találkoznak toborzási nehézséggel, mint a referenciacsoportnak tekintett mezőgazdasági vállalatok.

5.2.1. ábra A toborzási nehézség elemi összetevői

Forrás: NGM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2018-as évre (n=4344)

A modellről: A modell többváltozós logisztikus regressziós eljárással készült.

Az esélyhányadosok: Az esélyhányadosok kifejezik, hogy a referenciacsoporthoz képest hányszor nagyobb vagy kisebb valószínűséggel találunk toborzási nehézséggel találkozó vállalatokat

Referenciacsoport: Referencia csoport: a hazai tulajdonú, kizárólag belföldre termelő, mikro mezőgazdasági vállalkozások

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok.

Ábraértelmezés: minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál több toborzási nehézséggel találkozik a vállalati kör. Ha az esélyhányados értéke 1, akkor az adott csoportban a toborzási nehézségek nem térnek el a referencia csoportban tapasztalhatótól.

1. Melléklet: Az előrejelzés módszertana

M1.1. A kérdőíves vállalati létszám-előrejelzésekkel kapcsolatos dilemmák

Általános tapasztalatnak tekinthető, hogy a vállalati várakozások, nyers formájukban nem nyújtanak pontos képet a várható létszámváltozásokról, ezért értelmezésükhöz felmerül valamiféle statisztikai korrekció igénye.

A vizsgált évek közül a 2015-ben megfogalmazott várakozások voltak leginkább túlzóak – ekkora a vizsgálatba bevont vállalatok 2,1 százalékponttal nagyobb létszámot valószínűsítettek a következő évre, mint ahogyan az történt. A másik végletnek a 2014-es év tekinthető, ekkor a vállalati várakozások pontosnak bizonyultak, szinte pont ugyanannyi lett a vizsgált „vállalati pool” összlétszáma, mint ahogyan azt egy évvel korábban valószínűsítették.

M1.1.1. tábla: Vállalati létszám-várakozások, tények és becslések éves bontásban

	A várakozás megfogalmazásának éve					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Vállalatok száma (darab)	1918	1943	1932	1977	2003	2313
Vállalati várakozás (fő)	264827	273250	254324	247234	299712	313650
Tény (fő)	261787	267982	252075	247143	293435	310202
Várakozás és tény különbség (%)	-1,2	-1,9	-0,9	0,0	-2,1	-1,1

Forrás: NGM, GVI Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés (2011-2016) – speciális minta

A vállalatok által megfogalmazott éves létszámvárakozásokat, tehát „nyers” formában nem szabad tényként értelmezni, a tapasztalatok szerint ezeket különböző statisztikai módszerekkel korrigálni szükséges. A korrekció fontossága három alapvető állítással támasztható alá:

- A vállalatok általában túlzóan optimistán tekintenek a jövőbe, jellemzően nagyobb mértékű létszámfelvétellel vagy kisebb mértékű elbocsátással kalkulálnak, mint ami bekövetkezik.
- A vállalatok a belső szerkezetük vagy a külső üzleti környezetük okán különbözőek. Vannak olyan szegmensek, ahol könnyebb és vannak olyanok, ahol nehezebb pontosabb éves létszám előrejelzéseket megfogalmazni.
- A vállalatok számára eltérő jelentőséggel bír az üzleti és ezen belül a létszámtervezés. Így vannak olyan vállalati szegmensek, ahol jelentős energiát fektetnek a tervezésbe, ezért pontosabb előrejelzésekkel rendelkeznek, máshol inkább pillanatnyi intuíciók alapján fogalmazzák meg a jövőre vonatkozó várakozásaikat.⁴³

⁴³ Lásd az MTA KRTK KTI elemzésének idevágó eredményeit:
<http://elorejelzes.mtakti.hu/downloaddoc.php?docid=53&mode=articles>

Több olyan összetett magyarázómodell is ismert, ami a létszám-gazdálkodási várakozások megvalósulását, pontosságát vizsgálta. Egy a szubjektív megítélésen⁴⁴ alapuló modell eredményei szerint a megbízható létszámtervezés⁴⁵ esélye növekszik a vállalati mérettel, a szellemi alkalmazottak arányával, illetve megállapítja, hogy a rossz üzleti helyzetben lévő vállalatok esetében a leginkább bizonytalan a létszámtervezés. Írásos üzleti tervezés inkább olyan vállalatoknál fordul elő, ahol a létszámtervezés nem tekinthető megbízhatónak. A látszólagos ellentmondás mögött az áll, hogy általában a nagyobb, több fizikai alkalmazottal bíró vállalatok készítenek üzleti terveket. Létszámukból és üzleti tevékenységükből fakadóan jobban ki vannak téve a gazdaság hullámzásainak, ez az érzékenység pedig kihat a létszám-gazdálkodásra is. Ezen vállalati kör inkább készít, tevékenységének összehangolásához szükséges üzleti terveket, azzal a céllal, hogy a jövő bizonytalanságát csökkentse. Fontos, hogy itt semmiképpen nem szabad magyarázó tényezőként tekintetni az írásos üzleti tervekre, azaz nem az írásos üzleti tervek megléte eredményezi a megbízhatatlanságot, hanem az eleve létszámtervezési problémákkal küzdő vállalatok készítenek írásos üzleti terveket.⁴⁶ Más objektív megbízhatóságon⁴⁷ alapuló modellek kiemelik, a vállalat méretét, foglalkozási homogenitását és gazdasági tevékenységét, mint jelentős magyarázó erővel bíró jellegzetességek. Megállapítják továbbá, hogy minél többféle beosztású dolgozó vesz részt a vállalati üzleti tervezésben, illetve minél régebb óta létezik egy cég annál pontosabb az előrejelzése.⁴⁸

A MKIK GVI modelljének célja az NGM-GVI Rövidtávú Munkaerő-piaci Előrejelzés nagymintás vállalati adatfelvételben megfogalmazott létszámváltozással kapcsolatos várakozások korábbi évek tapasztalataival való korrigálása. Célunk tehát egy olyan korrekciós becslő modell megalkotása, ahol:

$$|T_{t+1} - V_{t,t+1}| < |T_{t+1} - V_{t,t+1} - K| \quad (1)$$

T_{t+1} : $t+1$ időpontban ismert létszám

$V_{t,t+1}$: t időpontban megfogalmazott létszámvárakozás $t+1$ időpontra

K : Korrekciós tényező

Értelemszerűen egy ilyen jellegű modellezés nem kalkulál váratlan gazdasági eseményekkel, mint:

⁴⁴ A szubjektív megítélés esetében a vállalati vezető véleményezi, hogy létszám-gazdálkodási terveik, elképzeléseik mennyire megbízhatóak, pontosak.

⁴⁵ A modellekben a megbízhatóságot önbevallásos kérdés alapján operacionalizálták. A megkérdezettek ötös skálán árnyalva kifejezték, hogy a mennyire tudják megbecsülni egy, három, hat és tizenkét hónap múlva a vállalati létszámot. Az aggregált index 0 és száz között vehet fel értékeket. 0 az értéke akkor, ha a megkérdezett semmilyen időtávra nem tudta megmondani a létszámot, 100 pedig akkor, ha az összes vizsgált időtávra teljes bizonyossággal tudna nyilatkozni a létszámról. Az index kialakításánál az egyes időtávokhoz köthető megbízhatósági szintek az időtáv hosszának megfelelően kerültek súlyozva aggregálásra. Megbízhatónak tekintjük egy vállalat létszámbecslését, ha a százaskálán legalább 89 pontos értéket ért el. Itt a megkérdezett vállalatok 20 százaléka tekinthető megbízható létszámtervezőnek.

⁴⁶ „Ágazati munkaerő-keresleti előrejelzés vállalati várakozások alapján” alprojekt, TÁMOP - 2.3.2-09/1 kiemelt projekt.

⁴⁷ Vállalati panelkutatás, ahol fél éves létszám létszám-gazdálkodási várakozások megvalósulását ellenőrizték.

⁴⁸ „Ágazati munkaerő-keresleti előrejelzés vállalati várakozások alapján” alprojekt, TÁMOP - 2.3.2-09/1 kiemelt projekt.

- Zöld mezős beruházások
- Vállalati kivonulások

M1.2. A modell ismertetése

Az alábbiakban a modellezésünkkel kapcsolatos alapvető információkat közöljük. Ismertetjük (1) a modellezés alapjául szolgáló adatokat, (2) a modell kimeneti változóját, (3) a modell együtthatóit, (4) a korrekció eredményeképpen előálló létszámadatok pontosságát.

Adatok

A korrekciós tényező modellezése az NGM-GVI a 2011 és a 2016 közötti Rövidtávú Munkaerő-piaci Előrejelzés kérdőíves kutatások – 12.086 vállalat, 1.620.385 fő alkalmazásban álló – adatain alapszik. A modellezés alapját képező adatokból kihagytuk az extrém eseteket. Az extrém esetek kiszűrésekor az alábbi szempontokat vettük figyelembe (a „hüvelykujj-szabályokat” az eloszlások figyelembevételével állapítottuk meg):

- +/- 50 százalékpontnál jelentősebb a nyers várakozás és vállalati létszám eltérése
- +/- 50 százalékpontnál jelentősebb a tényleges létszámváltozás mértéke
- +/- 75 százalékpontnál jelentősebb a nyers várakozás és tényleges változás mértéke

M1.2.1. tábla: A minta részletezése

	Vállalatok száma	Alkalmazottak száma
2011	1918 db	259.977 fő
2012	1943 db	269.622 fő
2013	1932 db	250.226 fő
2014	1977 db	242.839 fő
2015	2003 db	291.829 fő
2016	2313 db	305.892 fő

A modell kimeneti változója

A modellezés alapját a korábbi években résztvevő vállalatok információi képezik. Egy olyan adattáblát alakítottunk ki, ami egyaránt tartalmazza egy vállalat t időpontban megfogalmazott létszámvárakozását és a $t+1$ időpontban, tehát egy évvel később, a tényleges létszámot. A várakozások és tények összevetésével információhoz jutunk arról, hogy a vállalatok várakozásai mennyiben teljesülnek.

A modell tehát azt feltételezi, hogy a múltbéli létszám-várakozások és teljesülések közötti különbségek nem egyediek, hanem szisztematikusan fordulnak elő és a mintázat extrapolálható a jövőre is. Érthető okok miatt a váratlan, nagy horderejű gazdasági események hatása, a zöldmezős beruházások, illetve a váratlan egyedi bezárások, kivonulások nem képződnek le a modellben – ezekkel a modell nem számol.

Az általánosított lineáris regressziós modellben arra kerestük a választ, hogy azonosíthatóak-e olyan tényezők, amik szisztematikusan befolyásolják, illetve, ha igen, akkor milyen mértékben a létszámvárakozások teljesülését vagy éppen nem teljesülését. A regressziós modellben (becslés) függő változónak egy olyan mérőszámot tekintettünk, ami százalékos formában kifejezi a várakozás és tény közötti eltérést:

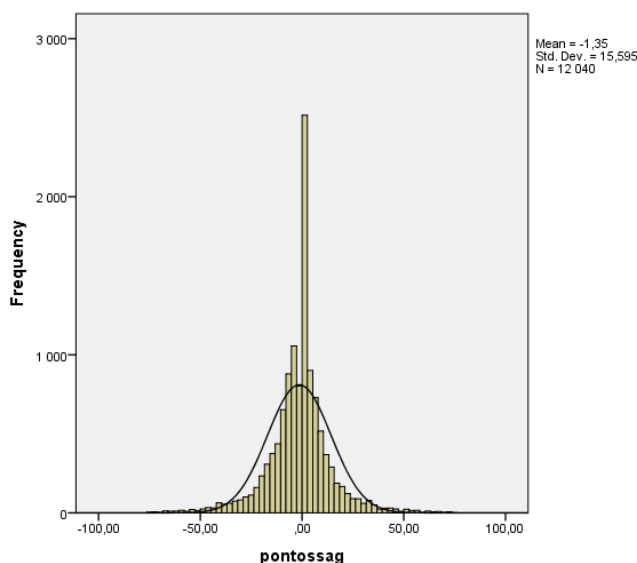
$$(T_{t+1} - V_{t,t+1}) / V_{t,t+1} * 100 \quad (2)$$

T_{t+1} : $t+1$ időpontban ismert létszám

$V_{t,t+1}$: t időpontban megfogalmazott létszámvárakozás $t+1$ időpontra

Az ilyen módon kialakított kimeneti változó eloszlása nagyon hasonlít a haranggörbére, de sajnálatos módon mégsem normális eloszlású, amiért leginkább a magas pozitív Kurtosis érték (3,781) lehet a felelős.

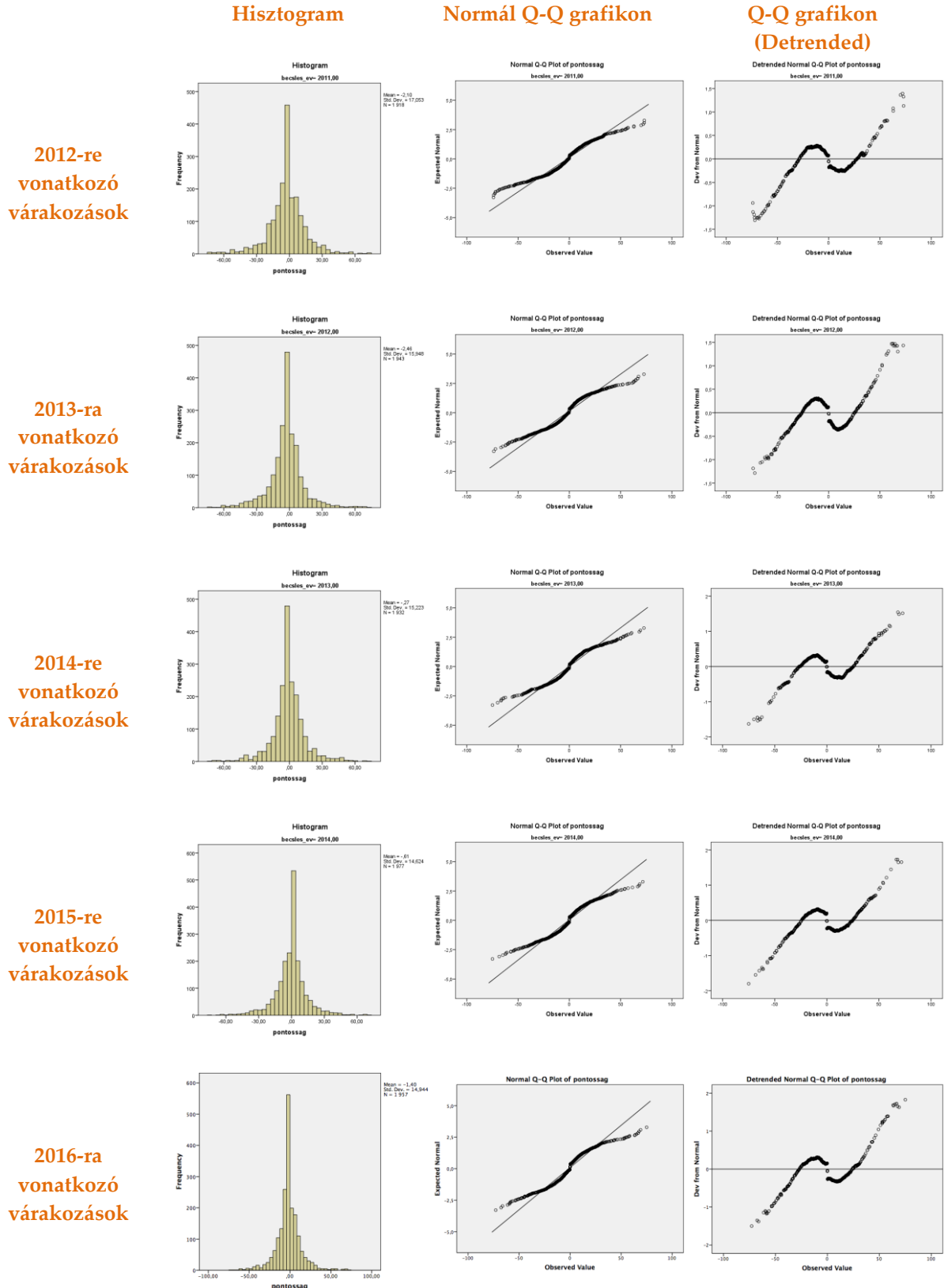
M1.2.2. ábra: A modell kimeneti változójának eloszlása

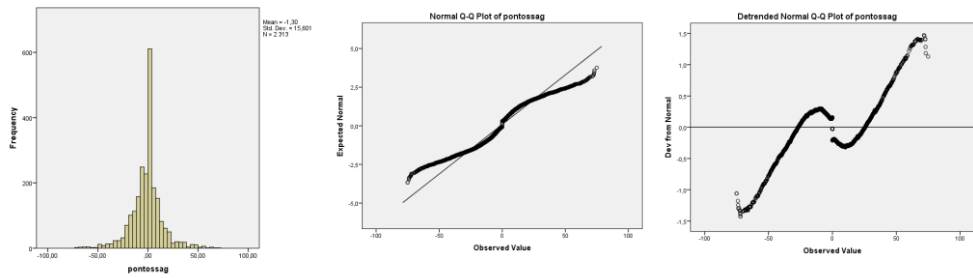
Kolmogorov-Smirnov t.	Nem normális
Skewness	-0,077
Kurtosis	3,781

Az alábbiakban látható, hogy a normális eloszlás évenként hasonló módon sérül.

M1.2.3. ábra: A modell kimeneti változójának eloszlása évenként

2017-re
vonatkozó
várakozások

Forrás: NGM-GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés

Ábrák:

1. ábra: A modell kiemeneti változójának histogramja
2. ábra: A modell kiemeneti változójának Normál Q-Q grafikonja
<http://en.wikipedia.org/wiki/Q%E2%80%93plot> (letölt: 2013.11.11)
3. ábra: A modell kiemeneti változójának Q-Q (Detrended) grafikon
http://faculty.ksu.edu.sa/hisham/Documents/Students/a_PHCL/Testing_Normality.pdf (letölt: 2013.11.11)

A modell magyarázó együtthatói

Az általánosított lineáris modell figyelembe veszi a vállalat jellemzőit, illetve létszámváltozással kapcsolatos várakozások jellegzetességeit és azok kontextusát. A modellben használt változók listáját az alábbi táblázatban részleteztük.

M1.2.4. tábla: A modell bemeneti változói

Csoport	Változó	Elnevezés	Kódolás
Alapvető vállalati jellemzők	Vállalati létszám	LETSZAM_	folytonos
	Tulajdonosi háttér	FO_	1 = 100% külföldi, 0 = NEM
	Exporttevékenység	XHO_	1 = döntően export, 0 = NEM
	Fizikai munkakörök aránya	FIZ_ARANY	folytonos
	Földrajzi elhelyezkedés (régió)	RE_T	1=K.-Magy., 2=K.-Dunántúl, 3=Ny.-Dun., 4=D.-Dun., 5=D-Alf., 6=É.-Alf., 7=É.-Magy.
A létszámvárakozások kontextusa	Tervezett beruházások	BERUHAZ	1 = kapacitásnövelő, 2 = innovatív, 3 = egyik sem
	Üzleti klíma	KORNYEZET	1 = rossz, 2 = javul, 3 = stagnál
A létszámvárakozások jellemzői	A létszámvárakozások	MERTEK_ABS	Folytonos
	A várakozások iránya	B_IRANYA	1 = csökkenés 2 = növekedés, 3 = stagnálás

A modellt gazdasági ág és létszám kategória szerint kialakított részmintákon becsültük; öt gazdasági ág (mezőgazdaság, ipar, építőipar, kereskedelem, és szolgáltatások) valamint három létszám kategória (10-49 fő, 50-249 fő, 250+ fő) szerint összesen 15 almintán. Ezt technikailag a csoportokat jelölő interakciós tagok alkalmazásával oldottuk meg. A modell illeszkedésének néhány mérőszáma az alábbi táblában látható:

M1.2.5. tábla: A modell illeszkedésének néhány alapvető mérőszáma

	Mutató értéke	Szabadságfok	Mutató értéke/szabadságfok
Deviance	1946449,621	11341	171,629
Scaled Deviance	11617,000	11341	
Pearson Chi-Square	1946449,621	11341	171,629
Scaled Pearson Chi-Square	11617,000	11341	
Log Likelihood	-46230,838		
Akaike's Information Criterion	93015,676		
Finite Sample Corrected AIC (AICC)	93029,258		
Bayesian Information Criterion	95054,458		
Consistent AIC (CAIC)	95331,458		

M1.2.6. tábla: A modell együtthatói

Parameter	B	Std. Error	95% Wald Confidence Interval		Hypothesis Test		
			Lower	Upper	Wald Chi-Square	df	Sig.
(Intercept)	-0,389	13,9950	-27,818	27,041	0,001	1	0,978
[fo_=.00] * [csop_=11,00]	9,323	25,2427	-40,152	58,798	0,136	1	0,712
[fo_=.00] * [csop_=12,00]	76,087	19,4602	37,946	114,228	15,287	1	0,000
[fo_=.00] * [csop_=13,00]	52,179	27,5912	-1,899	106,256	3,576	1	0,059
[fo_=.00] * [csop_=14,00]	26,462	29,2139	-30,796	83,720	0,820	1	0,365
[fo_=.00] * [csop_=15,00]	44,248	15,0795	14,693	73,803	8,610	1	0,003
[fo_=.00] * [csop_=21,00]	83,796	55,1288	-24,254	191,846	2,310	1	0,129
[fo_=.00] * [csop_=22,00]	87,051	25,8721	36,343	137,760	11,321	1	0,001
[fo_=.00] * [csop_=23,00]	-4,533	35,2405	-73,603	64,538	0,017	1	0,898
[fo_=.00] * [csop_=24,00]	-2,081	67,8787	-135,120	130,959	0,001	1	0,976
[fo_=.00] * [csop_=25,00]	25,898	16,1387	-5,734	57,529	2,575	1	0,109
[fo_=.00] * [csop_=31,00]	4,187	73,5060	-139,882	148,256	0,003	1	0,955
[fo_=.00] * [csop_=32,00]	141,071	142,3876	-138,003	420,146	0,982	1	0,322
[fo_=.00] * [csop_=33,00]	106,556	231,0563	-346,306	559,418	0,213	1	0,645
[fo_=.00] * [csop_=34,00]	29,101	54,3432	-77,409	135,612	0,287	1	0,592
[fo_=.00] * [csop_=35,00]	0,300	0,9417	-1,546	2,145	0,101	1	0,750
[fo_=1,00] * [csop_=11,00]	7,579	25,9681	-43,318	58,475	0,085	1	0,770
[fo_=1,00] * [csop_=12,00]	77,959	19,6031	39,538	116,381	15,816	1	0,000
[fo_=1,00] * [csop_=13,00]	55,428	27,9540	0,639	110,216	3,932	1	0,047
[fo_=1,00] * [csop_=14,00]	28,011	30,1670	-31,115	87,137	0,862	1	0,353
[fo_=1,00] * [csop_=15,00]	49,091	15,0980	19,500	78,683	10,572	1	0,001
[fo_=1,00] * [csop_=21,00]	83,063	55,8622	-26,425	192,550	2,211	1	0,137
[fo_=1,00] * [csop_=22,00]	83,992	25,8472	33,332	134,651	10,560	1	0,001
[fo_=1,00] * [csop_=23,00]	-4,989	35,2253	-74,029	64,052	0,020	1	0,887
[fo_=1,00] * [csop_=24,00]	3,622	68,1221	-129,895	137,139	0,003	1	0,958
[fo_=1,00] * [csop_=25,00]	28,800	16,1504	-2,854	60,454	3,180	1	0,075
[fo_=1,00] * [csop_=32,00]	137,371	142,6236	-142,166	416,908	0,928	1	0,335
[fo_=1,00] * [csop_=33,00]	139,243	184,8555	-223,067	501,553	0,567	1	0,451
[fo_=1,00] * [csop_=34,00]	29,436	55,6455	-79,628	138,499	0,280	1	0,597
[fo_=1,00] * [csop_=35,00]	0 ^a						
[xho_=.00] * [csop_=11,00]	0,138	2,5388	-4,838	5,114	0,003	1	0,957
[xho_=.00] * [csop_=12,00]	-1,789	2,0978	-5,901	2,322	0,728	1	0,394
[xho_=.00] * [csop_=13,00]	-1,467	2,8034	-6,962	4,027	0,274	1	0,601
[xho_=.00] * [csop_=14,00]	-1,416	2,3908	-6,102	3,270	0,351	1	0,554
[xho_=.00] * [csop_=15,00]	0,606	0,6201	-0,609	1,822	0,956	1	0,328
[xho_=.00] * [csop_=21,00]	1,189	2,2385	-3,198	5,577	0,282	1	0,595
[xho_=.00] * [csop_=22,00]	-5,157	2,5582	-10,171	-0,143	4,064	1	0,044
[xho_=.00] * [csop_=23,00]	-2,839	3,7640	-10,217	4,538	0,569	1	0,451
[xho_=.00] * [csop_=24,00]	1,749	2,7551	-3,651	7,149	0,403	1	0,526
[xho_=.00] * [csop_=25,00]	3,540	0,5459	2,470	4,610	42,044	1	0,000
[xho_=.00] * [csop_=31,00]	5,040	6,5732	-7,843	17,924	0,588	1	0,443
[xho_=.00] * [csop_=32,00]	-11,727	4,7633	-21,063	-2,392	6,062	1	0,014
[xho_=.00] * [csop_=33,00]	5,356	143,3610	-275,626	286,338	0,001	1	0,970

[xho_=0,0] * [csop_=34,00]	-0,734	4,5600	-9,672	8,203	0,026	1	0,872
[xho_=0,0] * [csop_=35,00]	1,505	0,9660	-0,388	3,399	2,428	1	0,119
[xho_=1,00] * [csop_=11,00]	0 ^a						
[xho_=1,00] * [csop_=12,00]	0 ^a						
[xho_=1,00] * [csop_=13,00]	0 ^a						
[xho_=1,00] * [csop_=14,00]	0 ^a						
[xho_=1,00] * [csop_=15,00]	0 ^a						
[xho_=1,00] * [csop_=21,00]	0 ^a						
[xho_=1,00] * [csop_=22,00]	0 ^a						
[xho_=1,00] * [csop_=23,00]	0 ^a						
[xho_=1,00] * [csop_=24,00]	0 ^a						
[xho_=1,00] * [csop_=25,00]	0 ^a						
[xho_=1,00] * [csop_=31,00]	0 ^a						
[xho_=1,00] * [csop_=32,00]	0 ^a						
[xho_=1,00] * [csop_=33,00]	0 ^a						
[xho_=1,00] * [csop_=34,00]	0 ^a						
[xho_=1,00] * [csop_=35,00]	0 ^a						
[beruhaz=1,00] * [csop_=11,00]	3,191	7,4354	-11,382	17,764	0,184	1	0,668
[beruhaz=1,00] * [csop_=12,00]	1,373	1,8714	-2,295	5,041	0,538	1	0,463
[beruhaz=1,00] * [csop_=13,00]	-17,025	6,6250	-30,010	-4,041	6,604	1	0,010
[beruhaz=1,00] * [csop_=14,00]	18,192	10,3559	-2,106	38,489	3,086	1	0,079
[beruhaz=1,00] * [csop_=15,00]	1,592	1,7798	-1,896	5,080	0,800	1	0,371
[beruhaz=1,00] * [csop_=21,00]	-11,116	14,6995	-39,926	17,695	0,572	1	0,450
[beruhaz=1,00] * [csop_=22,00]	1,211	2,8309	-4,337	6,760	0,183	1	0,669
[beruhaz=1,00] * [csop_=23,00]	-5,718	11,7569	-28,761	17,325	0,237	1	0,627
[beruhaz=1,00] * [csop_=24,00]	-25,944	15,6817	-56,680	4,792	2,737	1	0,098
[beruhaz=1,00] * [csop_=25,00]	-2,673	2,4299	-7,436	2,089	1,211	1	0,271
[beruhaz=1,00] * [csop_=31,00]	109,560	120,4302	-126,479	345,599	0,828	1	0,363
[beruhaz=1,00] * [csop_=32,00]	-11,664	6,4136	-24,234	0,906	3,307	1	0,069
[beruhaz=1,00] * [csop_=33,00]	-25,454	22,0461	-68,663	17,756	1,333	1	0,248
[beruhaz=1,00] * [csop_=34,00]	-8,069	31,8299	-70,455	54,316	0,064	1	0,800
[beruhaz=1,00] * [csop_=35,00]	-0,723	6,8384	-14,126	12,680	0,011	1	0,916
[beruhaz=2,00] * [csop_=11,00]	7,889	9,1176	-9,981	25,759	0,749	1	0,387
[beruhaz=2,00] * [csop_=12,00]	2,412	2,2607	-2,019	6,843	1,138	1	0,286
[beruhaz=2,00] * [csop_=13,00]	-21,467	8,7638	-38,643	-4,290	6,000	1	0,014
[beruhaz=2,00] * [csop_=14,00]	18,355	11,1474	-3,494	40,203	2,711	1	0,100
[beruhaz=2,00] * [csop_=15,00]	4,470	2,0656	0,422	8,519	4,683	1	0,030
[beruhaz=2,00] * [csop_=21,00]	-12,598	15,0591	-42,113	16,917	0,700	1	0,403
[beruhaz=2,00] * [csop_=22,00]	10,492	3,2225	4,176	16,808	10,600	1	0,001
[beruhaz=2,00] * [csop_=23,00]	7,106	13,4522	-19,260	33,472	0,279	1	0,597
[beruhaz=2,00] * [csop_=24,00]	-8,475	15,7929	-39,428	22,479	0,288	1	0,592
[beruhaz=2,00] * [csop_=25,00]	2,401	2,7246	-2,939	7,741	0,777	1	0,378
[beruhaz=2,00] * [csop_=31,00]	140,597	121,5645	-97,665	378,859	1,338	1	0,247
[beruhaz=2,00] * [csop_=32,00]	-5,043	7,9175	-20,561	10,475	0,406	1	0,524
[beruhaz=2,00] * [csop_=33,00]	-48,879	32,8743	-113,311	15,553	2,211	1	0,137
[beruhaz=2,00] * [csop_=34,00]	-39,606	33,1606	-104,599	25,388	1,426	1	0,232
[beruhaz=2,00] * [csop_=35,00]	5,360	7,0098	-8,379	19,099	0,585	1	0,444
[beruhaz=3,00] * [csop_=11,00]	0 ^a						
[beruhaz=3,00] * [csop_=12,00]	0 ^a						
[beruhaz=3,00] * [csop_=13,00]	0 ^a						
[beruhaz=3,00] * [csop_=14,00]	0 ^a						
[beruhaz=3,00] * [csop_=15,00]	0 ^a						

[beruhaz=3,00] * [csop_=21,00]	0 ^a							
[beruhaz=3,00] * [csop_=22,00]	0 ^a							
[beruhaz=3,00] * [csop_=23,00]	0 ^a							
[beruhaz=3,00] * [csop_=24,00]	0 ^a							
[beruhaz=3,00] * [csop_=25,00]	0 ^a							
[beruhaz=3,00] * [csop_=31,00]	0 ^a							
[beruhaz=3,00] * [csop_=32,00]	0 ^a							
[beruhaz=3,00] * [csop_=33,00]	0 ^a							
[beruhaz=3,00] * [csop_=34,00]	0 ^a							
[beruhaz=3,00] * [csop_=35,00]	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=11,00]	10,155	30,2694	-49,172	69,482	0,113	1	0,737	
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=12,00]	-68,912	34,5612	-136,651	-1,173	3,976	1	0,046	
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=13,00]	2,150	49,7911	-95,439	99,739	0,002	1	0,966	
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=14,00]	-56,526	110,5807	-273,261	160,208	0,261	1	0,609	
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=15,00]	-29,117	9,1030	-46,958	-11,275	10,231	1	0,001	
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=21,00]	-63,981	52,8738	-167,612	39,650	1,464	1	0,226	
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=22,00]	-127,182	35,8266	-197,400	-56,963	12,602	1	0,000	
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=23,00]	-134,881	127,2295	-384,247	114,484	1,124	1	0,289	
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=24,00]	23,393	167,8648	-305,616	352,402	0,019	1	0,889	
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=25,00]	-5,691	12,5752	-30,337	18,956	0,205	1	0,651	
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=31,00]	-51,785	99,8998	-247,585	144,014	0,269	1	0,604	
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=32,00]	-29,349	86,7885	-199,451	140,753	0,114	1	0,735	
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=33,00]	-19,808	144,4107	-302,848	263,231	0,019	1	0,891	
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=34,00]	-73,279	167,6477	-401,862	255,305	0,191	1	0,662	
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=35,00]	22,000	21,3891	-19,922	63,922	1,058	1	0,304	
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=11,00]	-0,983	2,3492	-5,587	3,621	0,175	1	0,676	
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=12,00]	1,794	1,7836	-1,702	5,289	1,011	1	0,315	
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=13,00]	3,640	2,9034	-2,051	9,330	1,571	1	0,210	
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=14,00]	-1,335	2,6971	-6,621	3,951	0,245	1	0,621	
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=15,00]	1,844	0,6876	0,496	3,192	7,192	1	0,007	
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=21,00]	2,770	2,1958	-1,534	7,074	1,591	1	0,207	
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=22,00]	-0,517	2,0929	-4,620	3,585	0,061	1	0,805	
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=23,00]	-1,887	3,7419	-9,221	5,447	0,254	1	0,614	
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=24,00]	2,311	3,4586	-4,468	9,089	0,446	1	0,504	
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=25,00]	0,399	0,6548	-0,885	1,682	0,371	1	0,542	
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=31,00]	-0,604	3,8370	-8,124	6,916	0,025	1	0,875	
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=32,00]	3,836	5,3214	-6,594	14,265	0,520	1	0,471	
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=33,00]	5,998	19,4444	-32,113	44,108	0,095	1	0,758	
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=34,00]	-0,077	3,7274	-7,383	7,228	0,000	1	0,983	
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=35,00]	-0,271	0,9957	-2,222	1,681	0,074	1	0,786	
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=11,00]	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=12,00]	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=13,00]	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=14,00]	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=15,00]	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=21,00]	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=22,00]	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=23,00]	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=24,00]	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=25,00]	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=31,00]	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=32,00]	0 ^a							

[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=33,00]	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=34,00]	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=35,00]	0 ^a						
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=11,00]	-4,307	27,6767	-58,552	49,938	0,024	1	0,876
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=12,00]	36,211	23,7125	-10,265	82,686	2,332	1	0,127
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=13,00]	-34,642	38,9201	-110,923	41,640	0,792	1	0,373
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=14,00]	29,166	61,4368	-91,248	149,580	0,225	1	0,635
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=15,00]	8,472	7,5789	-6,383	23,326	1,249	1	0,264
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=21,00]	0,154	38,6384	-75,576	75,884	0,000	1	0,997
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=22,00]	14,318	42,9952	-69,951	98,587	0,111	1	0,739
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=23,00]	140,506	1087,8253	-	2272,604	0,017	1	0,897
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=24,00]	47,384	148,2774	-243,234	338,003	0,102	1	0,749
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=25,00]	29,794	11,8317	6,604	52,984	6,341	1	0,012
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=31,00]	1,157	14,8154	-27,880	30,195	0,006	1	0,938
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=32,00]	-252,254	141,2581	-529,115	24,607	3,189	1	0,074
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=33,00]	-1,952	229,6564	-452,070	448,166	0,000	1	0,993
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=34,00]	46,217	234,7796	-413,943	506,376	0,039	1	0,844
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=35,00]	21,069	20,9302	-19,953	62,092	1,013	1	0,314
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=11,00]	17,755	24,3971	-30,063	65,572	0,530	1	0,467
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=12,00]	-7,314	15,0100	-36,733	22,106	0,237	1	0,626
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=13,00]	10,081	22,2486	-33,526	53,687	0,205	1	0,650
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=14,00]	-5,377	24,7659	-53,917	43,163	0,047	1	0,828
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=15,00]	12,208	5,9547	0,537	23,879	4,203	1	0,040
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=21,00]	-78,720	41,3863	-159,836	2,396	3,618	1	0,057
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=22,00]	-19,009	23,4863	-65,041	27,023	0,655	1	0,418
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=23,00]	18,987	49,9115	-78,838	116,811	0,145	1	0,704
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=24,00]	67,395	63,4677	-57,000	191,789	1,128	1	0,288
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=25,00]	10,142	8,7448	-6,997	27,282	1,345	1	0,246
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=31,00]	-153,548	89,5727	-329,107	22,012	2,939	1	0,086
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=32,00]	-113,413	133,4925	-375,054	148,227	0,722	1	0,396
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=33,00]	0 ^a						
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=34,00]	13,606	65,7470	-115,256	142,468	0,043	1	0,836
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=35,00]	18,802	13,7815	-8,210	45,813	1,861	1	0,172
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=11,00]	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=12,00]	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=13,00]	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=14,00]	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=15,00]	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=21,00]	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=22,00]	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=23,00]	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=24,00]	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=25,00]	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=31,00]	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=32,00]	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=33,00]	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=34,00]	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=35,00]	0 ^a						
[csop_=11,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	0,016	0,0488	-0,080	0,111	0,104	1	0,747
[csop_=12,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,136	0,0480	-0,230	-0,042	8,057	1	0,005

[csop_=13,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	0,011	0,0668	-0,120	0,142	0,028	1	0,867
[csop_=14,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	0,010	0,0774	-0,142	0,162	0,017	1	0,897
[csop_=15,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,106	0,0193	-0,144	-0,069	30,417	1	0,000
[csop_=21,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,007	0,0108	-0,028	0,014	0,451	1	0,502
[csop_=22,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,022	0,0135	-0,048	0,005	2,600	1	0,107
[csop_=23,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,002	0,0232	-0,047	0,044	0,004	1	0,947
[csop_=24,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	0,018	0,0219	-0,025	0,061	0,654	1	0,419
[csop_=25,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	0,002	0,0045	-0,006	0,011	0,284	1	0,594
[csop_=31,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,022	0,0091	-0,039	-0,004	5,591	1	0,018
[csop_=32,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	0,003	0,0036	-0,004	0,010	0,593	1	0,441
[csop_=33,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,013	0,0303	-0,072	0,046	0,185	1	0,667
[csop_=34,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,001	0,0026	-0,006	0,004	0,126	1	0,723
[csop_=35,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	0,001	0,0006	-5,592E-05	0,002	3,466	1	0,063
[csop_=11,00] * fiz_arany	0,538	0,0860	0,369	0,706	39,104	1	0,000
[csop_=12,00] * fiz_arany	0,071	0,0311	0,010	0,132	5,205	1	0,023
[csop_=13,00] * fiz_arany	0,261	0,0728	0,118	0,404	12,866	1	0,000
[csop_=14,00] * fiz_arany	0,629	0,1226	0,388	0,869	26,286	1	0,000
[csop_=15,00] * fiz_arany	0,389	0,0203	0,349	0,429	367,518	1	0,000
[csop_=21,00] * fiz_arany	0,377	0,1970	-0,009	0,763	3,669	1	0,055
[csop_=22,00] * fiz_arany	0,088	0,0462	-0,002	0,179	3,637	1	0,057
[csop_=23,00] * fiz_arany	0,734	0,1501	0,439	1,028	23,877	1	0,000
[csop_=24,00] * fiz_arany	0,485	0,1932	0,106	0,863	6,293	1	0,012
[csop_=25,00] * fiz_arany	0,404	0,0289	0,348	0,461	196,231	1	0,000
[csop_=31,00] * fiz_arany	1,966	1,5506	-1,073	5,005	1,608	1	0,205
[csop_=32,00] * fiz_arany	-0,061	0,1300	-0,316	0,194	0,220	1	0,639
[csop_=33,00] * fiz_arany	0,490	0,4932	-0,477	1,457	0,987	1	0,321
[csop_=34,00] * fiz_arany	0,244	0,3747	-0,491	0,978	0,422	1	0,516
[csop_=35,00] * fiz_arany	0,477	0,0820	0,316	0,637	33,759	1	0,000
[csop_=11,00] * varakozas_merteke	-0,498	0,1997	-0,889	-0,107	6,218	1	0,013
[csop_=12,00] * varakozas_merteke	-0,775	0,1294	-1,029	-0,522	35,885	1	0,000
[csop_=13,00] * varakozas_merteke	-0,710	0,2229	-1,146	-0,273	10,137	1	0,001
[csop_=14,00] * varakozas_merteke	-0,754	0,2330	-1,211	-0,298	10,478	1	0,001
[csop_=15,00] * varakozas_merteke	-0,721	0,0533	-0,826	-0,617	183,204	1	0,000
[csop_=21,00] * varakozas_merteke	-1,152	0,5305	-2,191	-0,112	4,712	1	0,030
[csop_=22,00] * varakozas_merteke	-0,888	0,2156	-1,311	-0,466	16,975	1	0,000
[csop_=23,00] * varakozas_merteke	-0,497	0,3171	-1,118	0,125	2,456	1	0,117
[csop_=24,00] * varakozas_merteke	-0,401	0,6384	-1,652	0,850	0,394	1	0,530
[csop_=25,00] * varakozas_merteke	-0,611	0,0772	-0,762	-0,459	62,621	1	0,000
[csop_=31,00] * varakozas_merteke	-1,516	0,9988	-3,473	0,442	2,302	1	0,129
[csop_=32,00] * varakozas_merteke	-1,366	1,4232	-4,156	1,423	0,922	1	0,337
[csop_=33,00] * varakozas_merteke	-1,276	1,8473	-4,897	2,344	0,477	1	0,490
[csop_=34,00] * varakozas_merteke	-0,460	0,4295	-1,302	0,381	1,149	1	0,284
[csop_=35,00] * varakozas_merteke	-0,384	0,1258	-0,630	-0,137	9,296	1	0,002

[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=11,00] * varakozas_merteke	-0,103	0,3165	-0,724	0,517	0,106	1	0,744
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=12,00] * varakozas_merteke	0,713	0,3706	-0,013	1,439	3,700	1	0,054
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=13,00] * varakozas_merteke	-0,012	0,5302	-1,051	1,028	0,000	1	0,983
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=14,00] * varakozas_merteke	0,584	1,1715	-1,712	2,881	0,249	1	0,618
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=15,00] * varakozas_merteke	0,290	0,0989	0,096	0,483	8,585	1	0,003
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=21,00] * varakozas_merteke	0,657	0,5327	-0,387	1,701	1,519	1	0,218
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=22,00] * varakozas_merteke	1,313	0,3791	0,570	2,056	12,000	1	0,001
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=23,00] * varakozas_merteke	1,400	1,3328	-1,212	4,013	1,104	1	0,293
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=24,00] * varakozas_merteke	-0,210	1,7541	-3,648	3,228	0,014	1	0,905
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=25,00] * varakozas_merteke	0,066	0,1310	-0,191	0,323	0,254	1	0,614
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=31,00] * varakozas_merteke	0,599	1,0364	-1,432	2,630	0,334	1	0,563
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=32,00] * varakozas_merteke	0,388	0,9103	-1,396	2,172	0,182	1	0,670
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=33,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=34,00] * varakozas_merteke	0,750	1,6958	-2,573	4,074	0,196	1	0,658
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=35,00] * varakozas_merteke	-0,252	0,2212	-0,686	0,182	1,297	1	0,255
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=11,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=12,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=13,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=14,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=15,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=21,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=22,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=23,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=24,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=25,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=31,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=32,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=33,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=34,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=35,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=11,00] * varakozas_merteke	0 ^a						

[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=12,00] * varakozas_merteke	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=13,00] * varakozas_merteke	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=14,00] * varakozas_merteke	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=15,00] * varakozas_merteke	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=21,00] * varakozas_merteke	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=22,00] * varakozas_merteke	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=23,00] * varakozas_merteke	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=24,00] * varakozas_merteke	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=25,00] * varakozas_merteke	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=31,00] * varakozas_merteke	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=32,00] * varakozas_merteke	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=33,00] * varakozas_merteke	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=34,00] * varakozas_merteke	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=35,00] * varakozas_merteke	0 ^a							
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=11,00] * varakozas_merteke	0,091	0,3014	-0,500	0,682	0,091	1	0,763	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=12,00] * varakozas_merteke	-0,403	0,2352	-0,864	0,058	2,936	1	0,087	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=13,00] * varakozas_merteke	0,134	0,3775	-0,606	0,874	0,126	1	0,723	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=14,00] * varakozas_merteke	-0,100	0,5926	-1,262	1,061	0,028	1	0,866	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=15,00] * varakozas_merteke	-0,180	0,0746	-0,326	-0,033	5,797	1	0,016	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=21,00] * varakozas_merteke	-0,106	0,3874	-0,866	0,653	0,075	1	0,784	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=22,00] * varakozas_merteke	-0,082	0,4256	-0,916	0,752	0,037	1	0,848	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=23,00] * varakozas_merteke	-1,143	11,0462	-22,793	20,507	0,011	1	0,918	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=24,00] * varakozas_merteke	-0,774	1,4522	-3,620	2,072	0,284	1	0,594	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=25,00] * varakozas_merteke	-0,317	0,1181	-0,549	-0,086	7,213	1	0,007	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=31,00] * varakozas_merteke	0 ^a							
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=32,00] * varakozas_merteke	2,128	1,3911	-0,598	4,855	2,340	1	0,126	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=33,00] * varakozas_merteke	0 ^a							
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=34,00] * varakozas_merteke	-0,212	2,2460	-4,614	4,190	0,009	1	0,925	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=35,00] * varakozas_merteke	0,060	0,2180	-0,367	0,487	0,075	1	0,784	
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=11,00] * varakozas_merteke	-0,066	0,2555	-0,567	0,435	0,067	1	0,796	
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=12,00] * varakozas_merteke	0,096	0,1456	-0,189	0,381	0,435	1	0,510	

[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=13,00] * varakozas_merteke	-0,289	0,2095	-0,699	0,122	1,899	1	0,168
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=14,00] * varakozas_merteke	0,111	0,2318	-0,343	0,566	0,230	1	0,632
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=15,00] * varakozas_merteke	-0,034	0,0581	-0,148	0,080	0,343	1	0,558
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=21,00] * varakozas_merteke	0,895	0,4241	0,064	1,727	4,458	1	0,035
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=22,00] * varakozas_merteke	0,190	0,2301	-0,261	0,641	0,682	1	0,409
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=23,00] * varakozas_merteke	-0,204	0,4967	-1,177	0,770	0,168	1	0,682
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=24,00] * varakozas_merteke	-0,454	0,6080	-1,646	0,737	0,558	1	0,455
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=25,00] * varakozas_merteke	-0,021	0,0867	-0,191	0,149	0,059	1	0,808
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=31,00] * varakozas_merteke	1,597	0,9293	-0,225	3,418	2,952	1	0,086
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=32,00] * varakozas_merteke	1,119	1,3386	-1,504	3,743	0,699	1	0,403
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=33,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=34,00] * varakozas_merteke	-0,260	0,6493	-1,533	1,012	0,161	1	0,688
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=35,00] * varakozas_merteke	-0,223	0,1369	-0,491	0,046	2,644	1	0,104
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=11,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=12,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=13,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=14,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=15,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=21,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=22,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=23,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=24,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=25,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=31,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=32,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=33,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=34,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=35,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=11,00] * fiz_arany	-0,075	0,1518	-0,373	0,222	0,246	1	0,620
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=12,00] * fiz_arany	0,081	0,0431	-0,003	0,166	3,538	1	0,060
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=13,00] * fiz_arany	0,205	0,1004	0,008	0,402	4,173	1	0,041
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=14,00] * fiz_arany	-0,244	0,1804	-0,598	0,109	1,832	1	0,176
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=15,00] * fiz_arany	0,113	0,0279	0,058	0,167	16,330	1	0,000
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=21,00] * fiz_arany	0,114	0,1791	-0,237	0,466	0,408	1	0,523

[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=22,00] * fiz_arany	-0,156	0,0686	-0,291	-0,022	5,179	1	0,023
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=23,00] * fiz_arany	-0,364	0,5416	-1,426	0,697	0,453	1	0,501
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=24,00] * fiz_arany	0,383	0,2839	-0,173	0,939	1,820	1	0,177
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=25,00] * fiz_arany	0,007	0,0414	-0,074	0,088	0,027	1	0,870
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=31,00] * fiz_arany	0 ^a						
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=32,00] * fiz_arany	0,844	0,3126	0,231	1,456	7,285	1	0,007
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=33,00] * fiz_arany	0,078	2,9424	-5,689	5,845	0,001	1	0,979
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=34,00] * fiz_arany	-0,351	0,6269	-1,580	0,877	0,314	1	0,575
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=35,00] * fiz_arany	-0,386	0,0952	-0,572	-0,199	16,405	1	0,000
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=11,00] * fiz_arany	-0,143	0,0895	-0,318	0,033	2,537	1	0,111
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=12,00] * fiz_arany	-0,022	0,0308	-0,082	0,039	0,490	1	0,484
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=13,00] * fiz_arany	0,212	0,0792	0,056	0,367	7,132	1	0,008
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=14,00] * fiz_arany	-0,051	0,0858	-0,220	0,117	0,358	1	0,549
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=15,00] * fiz_arany	-0,088	0,0208	-0,129	-0,047	17,852	1	0,000
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=21,00] * fiz_arany	-0,145	0,0986	-0,338	0,048	2,164	1	0,141
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=22,00] * fiz_arany	0,030	0,0405	-0,049	0,110	0,551	1	0,458
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=23,00] * fiz_arany	-0,025	0,1196	-0,259	0,210	0,042	1	0,837
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=24,00] * fiz_arany	-0,213	0,1142	-0,437	0,011	3,485	1	0,062
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=25,00] * fiz_arany	-0,074	0,0253	-0,124	-0,024	8,539	1	0,003
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=31,00] * fiz_arany	-0,075	0,2265	-0,519	0,369	0,111	1	0,739
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=32,00] * fiz_arany	0,085	0,1086	-0,128	0,298	0,608	1	0,435
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=33,00] * fiz_arany	0,389	2,2476	-4,016	4,794	0,030	1	0,863
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=34,00] * fiz_arany	0,149	0,2389	-0,319	0,617	0,389	1	0,533
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=35,00] * fiz_arany	0,054	0,0498	-0,043	0,152	1,192	1	0,275
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=11,00] * fiz_arany	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=12,00] * fiz_arany	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=13,00] * fiz_arany	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=14,00] * fiz_arany	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=15,00] * fiz_arany	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=21,00] * fiz_arany	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=22,00] * fiz_arany	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=23,00] * fiz_arany	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=24,00] * fiz_arany	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=25,00] * fiz_arany	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=31,00] * fiz_arany	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=32,00] * fiz_arany	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=33,00] * fiz_arany	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=34,00] * fiz_arany	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=35,00] * fiz_arany	0 ^a						
[beruhaz=1,00] * [csop_=11,00] * fiz_arany	-0,049	0,0969	-0,239	0,141	0,258	1	0,611
[beruhaz=1,00] * [csop_=12,00] * fiz_arany	0,041	0,0335	-0,025	0,106	1,482	1	0,223
[beruhaz=1,00] * [csop_=13,00] * fiz_arany	0,205	0,0804	0,048	0,363	6,506	1	0,011
[beruhaz=1,00] * [csop_=14,00] * fiz_arany	-0,218	0,1342	-0,481	0,045	2,632	1	0,105
[beruhaz=1,00] * [csop_=15,00] * fiz_arany	-0,018	0,0225	-0,062	0,026	0,668	1	0,414
[beruhaz=1,00] * [csop_=21,00] * fiz_arany	0,151	0,1954	-0,232	0,534	0,597	1	0,440
[beruhaz=1,00] * [csop_=22,00] * fiz_arany	0,050	0,0486	-0,046	0,145	1,046	1	0,306
[beruhaz=1,00] * [csop_=23,00] * fiz_arany	0,072	0,1507	-0,223	0,368	0,230	1	0,632
[beruhaz=1,00] * [csop_=24,00] * fiz_arany	0,262	0,1977	-0,126	0,649	1,753	1	0,186
[beruhaz=1,00] * [csop_=25,00] * fiz_arany	0,041	0,0312	-0,020	0,103	1,755	1	0,185
[beruhaz=1,00] * [csop_=31,00] * fiz_arany	-1,427	1,5257	-4,417	1,563	0,875	1	0,350
[beruhaz=1,00] * [csop_=32,00] * fiz_arany	0,194	0,1171	-0,036	0,423	2,736	1	0,098
[beruhaz=1,00] * [csop_=33,00] * fiz_arany	0 ^a						

[beruhaz=1,00] * [csop_=34,00] * fiz_arany	0,113	0,4006	-0,672	0,899	0,080	1	0,777
[beruhaz=1,00] * [csop_=35,00] * fiz_arany	0,011	0,0849	-0,155	0,177	0,017	1	0,897
[beruhaz=2,00] * [csop_=11,00] * fiz_arany	-0,104	0,1179	-0,335	0,127	0,773	1	0,379
[beruhaz=2,00] * [csop_=12,00] * fiz_arany	0,067	0,0423	-0,016	0,150	2,536	1	0,111
[beruhaz=2,00] * [csop_=13,00] * fiz_arany	0,271	0,1033	0,068	0,473	6,867	1	0,009
[beruhaz=2,00] * [csop_=14,00] * fiz_arany	-0,197	0,1423	-0,476	0,082	1,914	1	0,167
[beruhaz=2,00] * [csop_=15,00] * fiz_arany	-0,045	0,0263	-0,096	0,007	2,902	1	0,088
[beruhaz=2,00] * [csop_=21,00] * fiz_arany	0,171	0,2001	-0,221	0,563	0,730	1	0,393
[beruhaz=2,00] * [csop_=22,00] * fiz_arany	-0,086	0,0563	-0,196	0,025	2,324	1	0,127
[beruhaz=2,00] * [csop_=23,00] * fiz_arany	-0,073	0,1700	-0,406	0,261	0,182	1	0,670
[beruhaz=2,00] * [csop_=24,00] * fiz_arany	0,127	0,1950	-0,255	0,509	0,426	1	0,514
[beruhaz=2,00] * [csop_=25,00] * fiz_arany	-0,011	0,0345	-0,079	0,056	0,103	1	0,748
[beruhaz=2,00] * [csop_=31,00] * fiz_arany	-1,804	1,5394	-4,821	1,214	1,373	1	0,241
[beruhaz=2,00] * [csop_=32,00] * fiz_arany	0,198	0,1287	-0,054	0,451	2,375	1	0,123
[beruhaz=2,00] * [csop_=33,00] * fiz_arany	0 ^a						
[beruhaz=2,00] * [csop_=34,00] * fiz_arany	0,472	0,4139	-0,339	1,284	1,303	1	0,254
[beruhaz=2,00] * [csop_=35,00] * fiz_arany	-0,055	0,0867	-0,224	0,115	0,397	1	0,529
[beruhaz=3,00] * [csop_=11,00] * fiz_arany	0 ^a						
[beruhaz=3,00] * [csop_=12,00] * fiz_arany	0 ^a						
[beruhaz=3,00] * [csop_=13,00] * fiz_arany	0 ^a						
[beruhaz=3,00] * [csop_=14,00] * fiz_arany	0 ^a						
[beruhaz=3,00] * [csop_=15,00] * fiz_arany	0 ^a						
[beruhaz=3,00] * [csop_=21,00] * fiz_arany	0 ^a						
[beruhaz=3,00] * [csop_=22,00] * fiz_arany	0 ^a						
[beruhaz=3,00] * [csop_=23,00] * fiz_arany	0 ^a						
[beruhaz=3,00] * [csop_=24,00] * fiz_arany	0 ^a						
[beruhaz=3,00] * [csop_=25,00] * fiz_arany	0 ^a						
[beruhaz=3,00] * [csop_=31,00] * fiz_arany	0 ^a						
[beruhaz=3,00] * [csop_=32,00] * fiz_arany	0 ^a						
[beruhaz=3,00] * [csop_=33,00] * fiz_arany	0 ^a						
[beruhaz=3,00] * [csop_=34,00] * fiz_arany	0 ^a						
[beruhaz=3,00] * [csop_=35,00] * fiz_arany	0 ^a						
(Scale)	167,552 ^b	2,1985	163,298	171,917			

Dependent Variable: pontosság

Model: (Intercept), fo_ * csop_, xho_ * csop_, beruhaz * csop_, reg_becsles_iranya * csop_, reg_kornyezet * csop_, csop_ * Statisztikai állományi létszám 2011, csop_ * fiz_arany, csop_ * varakozas_merteke, reg_becsles_iranya * csop_ * varakozas_merteke, reg_kornyezet * csop_ * varakozas_merteke, reg_kornyezet * csop_ * fiz_arany, beruhaz * csop_ * fiz_arany

a. Set to zero because this parameter is redundant.

b. Maximum likelihood estimate.

A korrekció eredményeképpen előálló létszám adatok pontossága

A modell alapján számított korrekciós tényező figyelembevételével a következő képlet alapján számoljuk a várható a következő évi létszámot.

$$E(V_{t+1|x}) = ((K/100)*100)*V_{t,t+1} + V_{t,t+1} \quad (3)$$

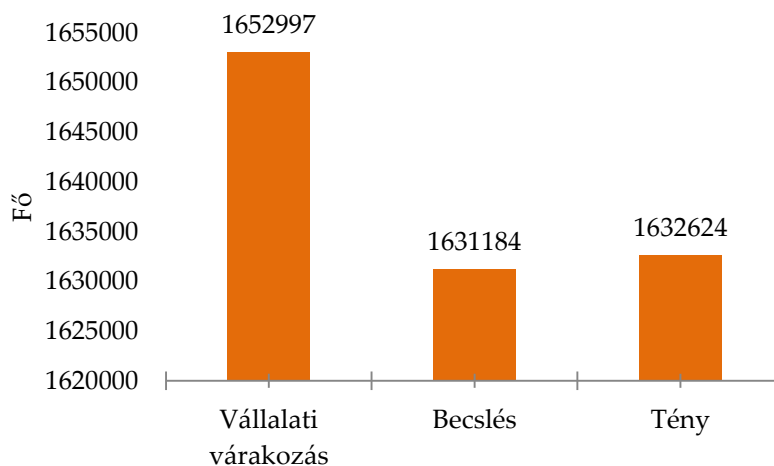
, ahol x az összes felhasznált információ és feltételezés

K : Korrekciós tényező

$V_{t,t+1}$: t időpontban megfogalmazott létszámvárakozás $t+1$ időpontra

A korrigált becslések pontosabb képet adtak a várható létszám folyamatokról, mint a nyers vállalati várakozások – mind a négy vizsgált év adatait figyelembe véve, hogy amíg a nyers várakozások és tények között 1,3 százalékpontos különbség, addig a becslések és tények között csak 0,1 százalékpontos különbség tapasztalható.

M1.2.7. ábra: Vállalati létszám-várakozások, tények és becslések 2011-2016

Megjegyzés: a „Vállalati várakozás” oszlop szemlélteti a 2011 és 2016 között a vállalatok által a következő évre megfogalmazott összes létszámelőrejelzés összegét, míg a „Becslés” oszlop mutatja az MKIK GVI által alkalmazott korrekcióval kiigazított előrejelzések összegét. A „Tény” oszlop a végül, a következő évben ténylegesen felmért létszám adatok összegét ábrázolja a vizsgált hat évre vonatkozóan – ezen oszlop értékéhez hivatott a vállalati várakozásokat az MKIK GVI korrekciója minél „közelebb” hozni.

Elmondható továbbá, hogy a tények és becslések közötti különbség egy kivételével minden vizsgált évben kisebb, mint a tények és vállalati várakozások közötti különbség. Ilyen értelemben tehát a korrekciós becslés eredményesnek tekinthető, hiszen képes „közelebb hozni” a tényeket és várakozásokat.

M1.2.8. tábla: Vállalati létszám-várakozások, tények és becslések éves bontásban

	A várakozás megfogalmazásnak éve					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Elemzés (darab)	1918	1943	1932	1977	2003	2313
Vállalati várakozás (fő)	264827	273250	254324	247234	299712	313650
Tény (fő)	261787	267982	252075	247143	293435	310202
Várakozás és tény különbség (%)	-1,2	-1,9	-0,9	0,0	-2,1	-1,1
Becsült létszám (fő)	261392	269501	251229	245878	292884	310300
Várakozás és becslés különbsége (%)	-1,31	-1,38	-1,22	-0,55	-2,28	-1,07
Tény és becslés különbsége (%)	-0,15	0,57	-0,34	-0,51	-0,19	0,03

Súlyozás

A modell alapú előrejelzésekhez tartozó várható létszámváltozások egy olyan utólagos súlyozással korrigált adatokon kerülnek közlésre, ami a vállalati létszám és gazdasági tevékenység együttes eloszlásra reprezentatív a 2017-ben alkalmazásban állók száma szerint.

2. Melléklet: Vállalkozások üzleti helyzete és kilátásai – elemi eloszlások

M2.1. Elemi összefüggések: Üzleti helyzet, tárgyév

M2.1.1. tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása vállalatméret szerint, 2010-2017 (%)

	2010			2011			2012			2013			2014			2015			2016			2017		
	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó
10 fő alatt	33,2	55,1	11,6	30,1	56,1	13,8	32,6	55,6	11,9	19,0	60,8	20,2	13,3	59,6	27,1	9,6	52,5	37,9	7,7	53,3	39,0	5,7	48,3	46,0
10-19 fő között	28,8	58,4	12,8	27,0	60,1	13,0	26,8	59,4	13,8	21,4	59,2	19,4	12,5	61,1	26,4	10,1	59,8	30,2	6,7	61,8	31,5	3,5	56,2	40,3
20-49 fő között	18,3	62,6	19,0	18,1	65,4	16,5	19,2	64,4	16,3	14,5	64,4	21,1	7,3	63,6	29,1	8,0	57,9	34,1	5,8	55,3	38,9	3,5	55,0	41,5
50-249 fő között	13,9	64,1	22,0	14,3	61,8	23,8	13,0	60,2	26,8	10,6	63,8	25,6	6,3	55,6	38,1	5,7	53,5	40,8	3,8	47,7	48,5	3,0	50,7	46,3
250 fő felett	6,1	56,8	37,0	10,7	49,9	39,3	9,4	57,3	33,2	6,0	57,6	36,3	3,5	47,2	49,3	3,8	46,1	50,0	2,4	40,0	57,5	2,5	40,6	57,0
Minta összesen	16,2	60,4	23,4	16,9	58,2	24,8	16,4	59,4	24,3	12,3	61,2	26,4	7,3	55,6	37,1	9,6	52,5	37,9	4,4	48,7	46,9	3,3	48,8	47,9

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok jelenlegi üzleti helyzetének megítélését jelentik vállalatméret szerinti bontásban.

M2.1.2. tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása a cégek tulajdoni háttére szerint, 2010-2017 (%)

	2010			2011			2012			2013			2014			2015			2016			2017		
	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó
Tisztán hazai	20,0	62,3	17,7	20,7	59,7	19,6	18,3	63,8	17,9	14,5	62,6	22,9	8,6	61,0	30,4	7,8	56,6	35,6	5,7	52,3	41,9	4,1	51,4	44,4
Vegyes	7,4	69,8	22,8	5,9	60,7	33,3	7,9	56,5	35,6	19,4	58,2	22,4	8,2	59,3	32,5	8,6	45,0	46,4	4,9	47,9	47,2	2,7	44,7	52,5
Tisztán külföldi	6,9	49,4	43,8	8,8	49,0	42,2	13,1	48,2	38,7	5,0	57,2	37,8	3,3	34,3	62,4	2,9	41,4	55,7	1,0	34,5	64,5	1,3	36,0	62,7
Minta összesen	16,2	60,4	23,4	16,9	58,2	24,8	16,4	59,4	24,3	12,3	61,2	26,4	7,4	55,0	37,6	6,7	52,4	40,9	4,6	48,0	47,4	3,5	48,4	48,1

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok jelenlegi üzleti helyzetének megítélését jelentik tulajdonforma szerinti bontásban.

M2.1.3. tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása gazdasági ágak szerint, 2010-2017 (%)

	2010			2011			2012			2013			2014			2015			2016			2017		
	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	26,0	61,7	12,2	13,6	67,0	19,4	12,7	69,1	18,2	9,3	64,7	26,0	7,4	62,2	30,4	9,8	59,5	30,7	11,0	59,1	29,9	5,0	57,5	37,5
Ipar összesen	11,3	56,4	32,3	13,1	54,4	32,5	13,5	57,1	29,3	9,8	58,0	32,2	5,3	50,0	44,8	5,3	50,1	44,6	4,5	45,7	49,8	4,2	46,4	49,5
Építőipar	27,2	60,9	11,9	31,5	56,9	11,6	31,7	56,5	11,8	18,0	57,0	25,0	9,2	59,6	31,3	7,5	60,6	31,9	8,1	55,2	36,7	3,5	49,2	47,2
Kereskedelem, gépjárműjavítás	22,5	61,0	16,6	20,4	57,9	21,7	23,2	57,7	19,2	16,0	64,9	19,0	9,5	61,1	29,4	6,9	54,2	38,9	4,9	52,7	42,5	2,7	50,1	47,1
Szálláshely- szolgáltatás, vendéglátás	14,0	76,4	9,6	18,0	72,0	9,9	8,4	68,2	23,4	14,5	61,6	23,9	9,3	59,8	31,0	7,7	51,6	40,7	1,3	46,7	52,0	2,3	50,1	47,5
Szállítás, raktározás	23,3	55,5	21,1	22,2	54,2	23,6	15,1	66,7	18,3	13,7	66,7	19,6	9,5	65,8	24,7	8,2	63,0	28,8	3,8	54,9	41,3	2,9	47,9	49,2
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	2,7	57,9	39,5	12,3	56,1	31,6	9,4	49,4	41,3	10,8	66,1	23,1	2,2	64,2	33,6	2,3	46,0	51,6	2,8	53,1	44,1	0,3	78,3	21,4
Egyéb gazd.	16,1	59,4	24,6	16,2	59,1	24,7	17,4	60,1	22,5	11,6	63,2	25,2	8,8	53,7	37,5	7,2	52,0	40,8	3,3	45,8	50,9	3,2	42,2	54,5
Minta összesen	16,2	60,4	23,4	16,9	58,2	24,8	16,4	59,4	24,3	12,3	61,2	26,4	7,4	55,6	37,1	6,5	52,6	40,9	4,4	48,7	46,9	3,3	48,8	47,9

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok jelenlegi üzleti helyzetének megítélését jelentik gazdasági ágak szerinti bontásban.

M2.1.4 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésnek alakulása export tevékenység szerint, 2010-2017 (%)

	2010			2011			2012			2013			2014			2015			2016			2017		
	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó
Nincs export tevékenység	20,0	62,8	17,2	20,5	61,5	18,0	19,7	62,6	17,6	16,1	63,2	20,8	10,2	61,8	28,0	8,8	56,4	34,8	5,4	52,1	42,5	3,9	52,5	43,6
Árbevétel 50 százalékánál kisebb	14,2	62,9	22,9	17,0	54,4	28,6	13,1	61,4	25,5	9,4	66,6	24,0	5,6	55,0	39,4	5,4	53,2	41,4	4,1	49,7	46,3	3,7	48,8	47,5
Árbevétel 50 százalékánál nagyobb	7,5	53,0	39,6	8,3	48,6	43,1	10,4	50,0	39,6	6,5	52,9	40,6	3,5	43,8	52,8	2,6	44,6	52,8	2,9	41,0	56,1	1,7	40,6	57,8
Minta összesen	16,2	60,4	23,4	16,9	58,2	24,8	16,4	59,4	24,3	12,3	61,2	26,4	7,4	55,4	37,2	6,4	52,5	41,1	4,4	48,4	47,2	3,3	48,9	47,8

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok jelenlegi üzleti helyzetének megítélését jelentik export tevékenység szerinti bontásban.

M2.1.5 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása régió szerint, 2010-2017 (%)

	2010			2011			2012			2013			2014			2015			2016			2017		
	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó
Közép-Magyarország	17,3	61,8	20,9	19,7	58,4	21,9	18,7	59,2	22,1	14,1	62,5	23,4	7,9	56,8	35,2	6,5	53,6	40,0	3,4	45,9	50,6	2,6	49,4	48,0
Közép-Dunántúl	16,3	53,7	30,0	12,2	55,0	32,8	12,4	56,4	31,2	10,0	55,5	34,5	7,5	46,8	45,6	7,1	43,0	49,9	4,7	49,3	46,0	3,9	41,4	54,7
Nyugat-Dunántúl	12,1	56,1	31,8	13,7	55,4	30,8	12,0	56,6	31,4	6,3	56,5	37,2	3,9	46,8	49,3	2,7	49,4	47,9	3,8	44,4	51,7	2,0	48,3	49,7
Dél-Dunántúl	17,9	58,9	23,2	16,3	55,7	28,0	16,0	60,5	23,5	11,9	61,9	26,2	8,7	55,0	36,4	10,0	55,9	34,1	6,5	51,6	41,9	4,7	50,3	44,9
Dél-Alföld	14,9	60,8	24,3	14,4	63,8	21,8	14,6	61,9	23,5	12,2	62,6	25,1	8,4	62,6	29,0	7,8	53,7	38,5	6,8	53,2	40,0	5,1	53,4	41,5
Észak-Alföld	13,1	68,3	18,6	13,4	62,8	23,8	14,4	61,0	24,6	11,9	61,4	26,7	6,5	55,0	38,6	5,9	54,8	39,3	4,1	50,6	45,3	4,3	46,6	49,1
Észak-Magyarország	16,6	56,8	26,6	17,8	55,6	26,5	17,3	60,9	21,8	12,5	63,7	23,8	6,2	60,5	33,3	6,5	55,7	37,7	5,9	56,1	38,1	3,7	52,3	44,0
Minta összesen	16,2	60,4	23,4	16,9	58,2	24,8	16,4	59,4	24,3	12,3	61,2	26,4	7,3	55,6	37,1	6,5	52,6	40,9	4,4	48,4	47,2	3,3	48,8	47,9

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok jelenlegi üzleti helyzetének megítélését jelentik régiók szerinti bontásban.

M2.2. Elemi összefüggések: Üzleti helyzet, következő év

M2.2.1 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása vállalatméret szerint 2010-2017 (%)

	2010			2011			2012			2013			2014			2015			2016			2017		
	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul
10 fő alatt	23,1	53,1	23,8	32,0	50,5	17,4	30,4	51,6	18,0	14,4	58,5	27,1	9,1	53,0	38,0	6,5	42,0	51,6	4,8	43,1	52,1	3,1	38,9	58,0
10-19 fő között	23,3	56,1	20,6	26,8	57,9	15,3	27,3	54,9	17,8	19,7	55,4	24,9	8,2	56,5	35,3	6,3	53,8	39,9	5,0	51,2	43,8	2,8	46,9	50,3
20-49 fő között	14,2	61,7	24,1	19,7	59,6	20,6	17,7	62,0	20,3	10,6	63,1	26,4	5,6	57,7	36,7	5,2	54,6	40,2	3,3	46,2	50,5	2,0	46,0	52,0
50-249 fő között	9,6	60,9	29,4	13,4	58,6	28,0	13,1	58,2	28,7	8,1	61,8	30,0	4,8	52,2	43,0	4,3	49,6	46,1	2,3	38,9	58,8	1,9	44,5	53,6
250 fő felett	5,4	54,5	40,1	11,4	50,8	37,9	7,3	57,3	35,4	3,7	54,5	41,8	2,3	42,5	55,2	2,7	45,5	51,8	2,2	36,1	61,8	1,9	34,8	63,3
Minta összesen	11,9	58,0	30,1	16,8	55,7	27,5	15,1	57,5	27,4	9,4	58,8	31,8	5,2	50,8	44,1	4,5	48,5	47,0	3,0	40,9	56,2	2,1	41,5	56,3

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok következő évre vonatkozó üzleti helyzetének megítélését jelentik vállalatméret szerinti bontásban.

M2.2.2 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása tulajdonforma szerint 2010-2017 (%)

	2010			2011			2012			2013			2014			2015			2016			2017		
	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul
Tisztán hazai	15,4	60,2	24,4	21,0	56,7	22,3	17,9	62,2	19,9	11,5	61,0	27,5	6,3	56,2	37,5	5,6	51,4	43,0	3,9	43,4	52,6	2,5	43,8	53,7
Vegyes	4,1	70,9	25,0	13,5	48,4	38,1	8,0	50,5	41,5	9,8	62,7	27,5	6,9	55,7	37,4	9,2	37,0	53,8	2,5	30,3	67,2	1,7	32,8	65,5
Tisztán külföldi	3,3	44,6	52,1	6,4	48,9	44,7	9,3	47,2	43,5	3,7	53,0	43,3	1,8	32,0	66,2	1,2	42,3	56,6	0,4	29,9	69,8	1,3	30,3	68,4
Minta összesen	11,9	58,0	30,1	16,8	55,7	27,5	15,1	57,5	27,4	9,4	58,8	31,8	5,2	50,3	44,5	4,6	48,5	46,9	3,0	39,6	57,3	2,3	40,8	56,9

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok következő évre vonatkozó üzleti helyzetének megítélését jelentik tulajdonforma szerinti bontásban.

M2.2.3 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása gazdasági ágak szerint 2010-2017 (%)

	2010			2011			2012			2013			2014			2015			2016			2017		
	Romlik	Nem várhatóan	Javul	Romlik	Nem várhatóan	Javul	Romlik	Nem várhatóan	Javul	Romlik	Nem várhatóan	Javul	Romlik	Nem várhatóan	Javul	Romlik	Nem várhatóan	Javul	Romlik	Nem várhatóan	Javul	Romlik	Nem várhatóan	Javul
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	21,3	61,7	17,0	15,1	66,0	18,9	15,4	68,8	15,8	5,7	67,0	27,2	10,3	62,5	27,2	10,6	56,3	33,1	9,1	58,4	32,5	2,5	57,0	40,5
Ipar összesen	8,0	53,1	38,9	12,3	52,4	35,3	11,4	55,2	33,4	6,1	53,9	40,0	3,3	45,4	51,3	3,3	47,2	49,5	3,0	41,1	56,0	2,6	40,9	56,5
Építőipar	25,7	56,3	18,0	31,7	57,1	11,2	32,5	52,5	15,0	13,6	59,8	26,6	8,8	55,6	35,6	7,1	57,7	35,1	3,7	46,8	49,4	1,4	43,1	55,5
Kereskedelem, gépjárműjavítás	14,9	59,8	25,2	22,4	52,2	25,4	22,6	55,8	21,6	12,8	62,9	24,3	5,6	55,2	39,2	5,1	50,8	44,1	4,0	42,4	53,6	2,8	41,9	55,3
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	12,5	73,4	14,1	21,2	70,8	8,0	8,0	70,0	22,0	14,9	54,5	30,6	6,6	54,1	39,3	3,7	45,3	51,0	1,5	35,1	63,4	1,4	38,2	60,3
Szállítás, raktározás	18,4	53,6	28,1	16,2	56,1	27,7	16,0	64,1	19,9	9,3	66,5	24,2	8,2	63,2	28,7	8,4	54,2	37,4	2,6	48,7	48,7	1,7	42,5	55,8
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	2,3	57,5	40,2	11,1	54,5	34,5	13,4	36,2	50,4	8,6	64,1	27,3	2,0	56,9	41,2	0,5	47,4	52,2	1,7	29,7	68,6	0,0	68,4	31,6
Egyéb gazd.	10,4	58,2	31,4	14,7	54,5	30,8	14,3	58,5	27,2	9,3	62,8	27,9	5,7	48,9	45,4	4,5	45,9	49,6	1,6	36,9	61,5	2,0	33,4	64,6
Minta összesen	11,9	58,0	30,1	16,8	55,7	27,5	15,1	57,5	27,4	9,4	58,8	31,8	5,2	50,7	44,1	4,5	48,5	47,0	3,0	40,8	56,2	2,1	41,5	56,3

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok következő évre vonatkozó üzleti helyzetének megítélését jelentik gazdasági ágak szerinti bontásban.

M2.2.4 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása export tevékenység szerint 2010-2017 (%)

	2010			2011			2012			2013			2014			2015			2016			2017		
	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul
Nincs export tevékenység	16,0	60,0	24,1	20,6	58,5	20,9	18,8	61,5	19,7	13,5	61,6	24,9	7,7	56,6	35,7	6,4	50,7	42,9	4,4	41,5	54,1	2,5	45,0	52,4
Árbevétel 50 százalékánál kisebb	7,9	63,2	28,9	17,7	52,4	29,9	12,7	56,1	31,2	5,3	63,2	31,6	4,3	52,9	42,8	3,0	52,7	44,4	2,0	43,1	54,9	2,0	41,8	56,2
Árbevétel 50 százalékánál nagyobb	5,5	49,0	45,5	6,5	48,2	45,3	8,1	48,9	43,0	3,8	48,6	47,6	1,4	37,8	60,8	1,7	40,8	57,5	1,1	36,2	62,7	1,3	33,3	65,4
Minta összesen	11,9	58,0	30,1	16,8	55,7	27,5	15,1	57,5	27,4	9,4	58,8	31,8	5,2	50,5	44,4	4,4	48,3	47,3	3,0	40,2	56,8	2,1	41,5	56,3

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok következő évre vonatkozó üzleti helyzetének megítélését jelentik export tevékenység szerinti bontásban.

M2.2.5 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása régiók szerint 2010-2017 (%)

	2010			2011			2012			2013			2014			2015			2016			2017		
	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul
Közép-Magyarország	12,5	58,4	29,1	17,5	56,3	26,2	16,3	56,9	26,8	10,9	60,7	28,4	5,2	50,3	44,5	4,1	48,0	47,8	2,3	34,5	63,2	1,4	39,4	59,2
Közép-Dunántúl	12,3	53,6	34,1	15,3	49,1	35,7	11,4	57,5	31,1	6,9	53,0	40,2	5,5	44,7	49,8	6,1	39,4	54,5	4,4	43,8	51,8	3,4	38,9	57,8
Nyugat-Dunántúl	7,6	54,1	38,3	14,7	54,8	30,4	11,8	53,6	34,7	4,2	50,8	45,0	3,6	41,8	54,6	2,5	45,1	52,4	2,0	40,1	57,9	1,1	42,5	56,5
Dél-Dunántúl	10,8	59,4	29,8	17,1	52,8	30,1	15,6	59,2	25,1	10,5	56,4	33,1	6,9	48,7	44,4	7,6	55,2	37,2	3,5	51,5	44,9	2,0	46,3	51,7
Dél-Alföld	11,5	59,1	29,5	15,7	63,5	20,8	15,3	61,0	23,7	9,8	60,1	30,1	6,4	62,9	30,7	4,0	54,9	41,1	4,0	50,2	45,8	5,0	46,7	48,3
Észak-Alföld	12,2	63,7	24,1	17,4	57,2	25,4	16,0	56,3	27,7	9,4	62,1	28,6	4,4	52,0	43,6	5,0	51,0	43,9	3,6	44,9	51,5	2,7	41,2	56,2
Észak-Magyarország	12,6	56,0	31,4	17,5	53,3	29,2	15,3	60,3	24,4	8,3	60,2	31,5	4,2	56,2	39,6	3,8	51,1	45,1	3,5	51,7	44,8	2,5	47,2	50,3
Minta összesen	11,9	58,0	30,1	16,8	55,7	27,5	15,1	57,5	27,4	9,4	58,8	31,8	5,2	50,8	44,1	4,5	48,5	47,0	2,9	40,8	56,3	2,1	41,5	56,3

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok következő évre vonatkozó üzleti helyzetének megítélését jelentik export tevékenység szerinti bontásban.

M2.3. Elemi összefüggések: Rendelésállomány

M2.3.1 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása vállalatméret szerint, 2010-2017 (%)

	2010			2011			2012			2013			2014			2015			2016			2017		
	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas
10 fő alatt	35,1	56,7	8,3	29,4	61,6	9,1	33,3	58,1	8,5	20,5	61,8	17,6	12,1	67,0	20,9	11,8	59,9	28,3	9,4	58,6	31,9	5,9	56,5	37,6
10-19 fő között	33,2	58,8	8,0	32,6	58,4	9,0	33,8	59,8	6,4	26,2	64,9	8,9	15,1	70,4	14,5	16,4	63,3	20,3	10,9	65,9	23,2	5,6	61,6	32,8
20-49 fő között	25,2	61,6	13,3	26,5	63,3	10,2	26,8	63,7	9,5	18,8	67,7	13,5	10,3	71,8	17,9	11,6	68,0	20,5	7,8	62,9	29,2	4,5	65,3	30,2
50-249 fő között	17,4	65,9	16,6	16,2	68,1	15,7	15,9	68,0	16,0	11,3	71,7	17,0	8,9	66,4	24,7	7,1	67,9	25,0	4,4	59,1	36,5	4,5	54,5	41,0
250 fő felett	11,3	60,3	28,4	8,0	65,6	26,4	8,5	68,0	23,6	6,7	66,7	26,6	5,0	61,2	33,9	2,1	61,3	36,6	1,1	50,6	48,3	3,1	42,7	54,2
Minta összesen	20,5	62,1	17,4	18,8	64,9	16,3	19,1	65,4	15,5	14,2	67,6	18,2	9,2	66,3	24,5	8,1	64,3	27,6	5,2	57,9	36,8	4,4	53,9	41,7

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok rendelésállományának megítélését jelentik vállalatméret szerinti bontásban.

M2.3.2 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása tulajdonforma szerint, 2010-2017 (%)

	2010			2011			2012			2013			2014			2015			2016			2017		
	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas
Tisztán hazai	23,8	62,3	13,9	22,0	65,3	12,6	21,2	69,0	9,8	16,4	68,6	15,0	9,8	69,9	20,3	9,9	66,7	23,4	6,9	60,7	32,5	5,4	58,5	36,1
Vegyes	26,5	60,3	13,2	7,9	68,7	23,4	16,1	57,3	26,6	16,6	67,1	16,3	15,6	65,4	19,0	7,1	67,1	25,8	2,3	61,4	36,4	0,8	48,0	51,2
Tisztán külföldi	9,0	58,7	32,3	10,7	61,3	28,0	13,8	59,1	27,1	7,4	64,3	28,2	5,8	53,6	40,5	3,3	56,8	39,9	1,3	48,0	50,7	1,9	35,2	63,0
Minta összesen	20,5	62,1	17,4	18,8	64,9	16,3	19,1	65,4	15,5	14,2	67,6	18,2	9,2	66,0	24,8	8,2	64,3	27,6	5,4	57,8	36,9	4,6	53,8	41,6

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok rendelésállományának megítélését jelentik tulajdonforma szerinti bontásban.

M2.3.3 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása gazdasági ágak szerint, 2010-2017 (%)

	2010			2011			2012			2013			2014			2015			2016			2017		
	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	15,9	67,5	16,6	12,5	74,7	12,8	9,1	74,7	16,1	14,4	72,8	12,8	10,7	73,2	16,2	9,0	72,8	18,3	14,7	69,0	16,3	8,0	66,1	25,9
Ipar összesen	16,4	57,6	26,0	14,8	62,0	23,2	16,5	64,5	19,0	11,7	65,2	23,2	8,1	60,1	31,8	5,4	59,3	35,2	4,7	54,9	40,4	4,5	49,2	46,3
Építőipar	36,2	56,1	7,7	39,5	52,7	7,8	42,1	53,0	4,8	24,9	57,2	17,8	11,5	63,3	25,3	15,3	59,0	25,7	14,3	52,8	32,9	6,3	49,2	44,5
Kereskedelem, gépjárműjavítás	25,6	63,2	11,2	21,2	64,9	13,9	24,7	62,9	12,4	17,1	68,2	14,6	9,8	71,9	18,3	8,5	68,0	23,4	5,2	63,3	31,4	3,4	60,9	35,7
Szálláshelyszolgáltatás, vendéglátás	14,4	76,8	8,8	11,8	84,5	3,8	10,9	73,5	15,5	14,9	69,9	15,2	6,0	73,4	20,6	11,3	62,9	25,8	1,6	60,1	38,2	1,8	60,3	37,9
Szállítás, raktározás	24,1	67,5	8,3	32,3	58,7	9,0	18,0	73,6	8,4	15,1	68,3	16,6	10,4	66,3	23,3	15,1	57,3	27,6	5,8	59,2	35,0	2,5	58,5	39,0
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	34,1	48,4	17,5	14,6	55,7	29,7	15,7	68,1	16,2	8,3	79,0	12,7	13,7	63,9	22,4	6,9	65,3	27,7	1,7	58,3	40,0	0,3	58,9	40,8
Egyéb gazd.	19,1	64,5	16,3	20,6	65,6	13,8	17,8	66,1	16,0	13,5	71,1	15,4	10,7	70,2	19,0	7,7	73,1	19,1	3,7	56,5	39,8	6,7	48,3	45,0
Minta összesen	20,5	62,1	17,4	18,8	64,9	16,3	19,1	65,4	15,5	14,2	67,6	18,2	9,2	66,3	24,5	8,1	64,3	27,6	5,2	57,9	36,8	4,4	53,9	41,7

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok rendelésállományának megítélését jelentik gazdasági ágak szerinti bontásban.

M2.3.4 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása export tevékenység szerint, 2010-2017 (%)

	2010			2011			2012			2013			2014			2015			2016			2017		
	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas
Nincs export tevékenység	25,6	63,1	11,3	23,0	65,0	11,9	22,2	67,6	10,2	17,2	68,5	14,2	11,1	70,0	18,9	10,7	67,6	21,7	6,3	61,0	32,7	5,0	57,6	37,4
Árbevétel 50 százalékánál kisebb	18,0	67,2	14,7	17,2	67,1	15,7	17,1	65,6	17,3	13,1	70,7	16,3	9,5	67,8	22,7	7,5	65,4	27,1	6,6	57,7	35,7	4,1	57,6	38,3
Árbevétel 50 százalékánál nagyobb	8,8	54,6	36,6	8,7	59,6	31,7	13,2	60,1	26,6	8,1	64,1	27,8	5,5	57,1	37,4	3,2	56,6	40,3	2,5	51,8	45,7	3,1	43,1	53,7
Minta összesen	20,5	62,1	17,4	18,8	64,9	16,3	19,1	65,4	15,5	14,2	67,6	18,2	9,2	66,0	24,8	8,0	64,1	27,9	5,2	57,7	37,1	4,4	54,0	41,7

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok rendelésállományának megítélését jelentik export tevékenység szerinti bontásban.

M2.3.5 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása régiók szerint, 2010-2017 (%)

	2010			2011			2012			2013			2014			2015			2016			2017		
	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas
Közép-Magyarország	24,5	60,8	14,8	20,7	66,8	12,6	21,6	63,8	14,6	14,4	68,6	17,0	9,3	67,3	23,4	9,1	66,8	24,1	3,5	53,4	43,1	3,6	51,6	44,8
Közép-Dunántúl	20,0	59,2	20,8	16,4	61,2	22,3	16,8	62,1	21,1	11,7	64,8	23,5	10,3	56,3	33,4	6,3	55,6	38,2	4,2	55,8	40,0	5,3	47,2	47,5
Nyugat-Dunántúl	15,6	62,1	22,3	14,9	60,7	24,5	16,8	64,9	18,3	8,4	64,7	26,8	7,5	60,0	32,5	4,6	60,3	35,1	4,7	57,8	37,5	3,3	51,8	44,9
Dél-Dunántúl	18,7	60,9	20,4	17,3	66,0	16,7	17,6	67,0	15,4	14,6	66,4	19,0	8,6	66,3	25,1	6,6	64,5	28,9	7,2	67,0	25,8	5,6	57,6	36,8
Dél-Alföld	17,3	65,9	16,8	14,5	65,9	19,6	14,0	70,8	15,2	14,5	68,6	16,9	8,1	72,1	19,7	8,6	61,7	29,7	8,6	60,3	31,2	5,5	61,3	33,1
Észak-Alföld	11,3	71,6	17,1	19,6	65,7	14,7	18,1	68,8	13,2	18,4	67,2	14,4	8,7	71,4	19,9	7,5	66,6	26,0	6,2	64,7	29,1	4,2	61,8	34,1
Észak-Magyarország	19,4	58,9	21,7	20,1	61,5	18,4	18,5	67,7	13,8	16,5	68,8	14,7	11,3	66,3	22,4	9,5	66,3	24,2	8,1	68,2	23,8	7,0	57,0	35,9
Minta összesen	20,5	62,1	17,4	18,8	64,9	16,3	19,1	65,4	15,5	14,2	67,6	18,2	9,2	66,3	24,5	8,1	64,3	27,6	5,0	57,7	37,3	4,4	53,9	41,7

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok rendelésállományának megítélését jelentik export tevékenység szerinti bontásban.

M2.4. Elemi összefüggések: Beruházási volumen

M2.4.1 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása vállalatméret szerint, 2010-2017 (%)

	2010				2011				2012				2013				2014				2015				2016				2017			
	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik
10-19 fő között	29,2	11,5	36,3	23,1	32,8	9,9	36,2	21,0	32,7	9,3	39,6	18,5	33,2	10,3	33,0	23,4	15,2	6,1	54,5	24,2	10,2	22,4	38,8	28,6	13,8	6,9	58,6	20,7	14,0	4,7	44,2	37,2
20-49 fő között	23,0	12,3	38,4	26,3	28,4	13,4	37,0	21,2	25,4	13,7	37,2	23,7	27,1	11,1	34,6	27,2	22,3	7,5	37,8	32,4	23,3	8,7	36,0	32,0	17,7	7,6	41,1	33,7	13,9	4,9	48,7	32,5
50-249 fő között	14,0	18,8	44,1	23,2	21,0	13,9	42,7	22,3	21,6	12,7	44,0	21,8	21,1	13,1	42,6	23,1	20,6	10,1	39,8	29,4	14,3	9,3	41,5	34,8	11,6	6,8	45,0	36,6	12,1	5,0	49,6	33,3
250 fő felett	10,4	14,1	41,0	34,5	7,1	14,0	51,0	27,9	9,8	15,8	46,6	27,8	4,7	10,0	51,3	34,0	12,8	13,6	45,1	28,6	12,7	10,3	44,8	32,2	6,9	6,9	44,2	41,9	7,6	7,6	50,5	34,3
Minta összesen	16,2	15,4	41,3	27,1	19,1	13,5	43,7	23,7	19,6	13,4	43,3	23,7	18,6	11,4	42,7	27,3	2,3	10,8	51,0	35,8	5,1	8,4	41,9	44,6	4,7	10,4	37,6	47,3	3,9	5,2	50,5	40,5

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok beruházási volumenének megítélését jelentik vállalatméret szerinti bontásban.

M2.4.2 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása tulajdonforma szerint, 2010-2017 (%)

	2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017																	
	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik																
Tisztán hazai	24,1	16,4	37,8	21,8	17,7	16,5	41,4	24,4	22,1	13,7	41,5	22,7	22,8	12,9	44,0	20,3	20,6	12,9	39,2	27,3	13,0	10,0	44,9	32,0	10,4	7,9	42,9	38,8	9,4	5,7	52,1	32,8
Vegyes	8,0	24,5	36,3	31,2	14,6	11,1	50,6	23,8	13,1	7,3	48,3	31,3	15,7	11,1	45,2	28,0	12,0	4,0	63,2	20,8	14,4	6,2	42,3	37,1	9,7	10,6	54,2	25,4	4,1	11,8	35,9	48,2
Tisztán külföldi	10,9	20,6	39,7	28,8	12,1	11,4	39,2	37,3	15,1	15,4	43,4	26,1	12,8	16,2	42,7	28,3	16,3	10,3	44,6	28,9	9,0	9,4	36,1	45,5	4,3	9,2	36,8	49,6	4,6	6,8	42,6	46,1
Minta összesen	20,1	17,8	38,2	23,9	16,2	15,4	41,3	27,1	19,1	13,5	43,7	23,7	19,6	13,4	43,3	23,7	18,6	11,4	42,7	27,3	11,9	9,7	42,2	36,2	8,8	8,4	41,9	41,0	8,1	6,3	49,2	36,4

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok beruházási volumenének megítélését jelentik tulajdonforma szerinti bontásban.

M2.4.3 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása gazdasági ágak szerint, 2010-2017 (%)

	2010			2011			2012			2013			2014			2015			2016			2017										
	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik								
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	16,1	26,6	31,9	25,4	17,0	24,3	34,0	24,7	11,0	21,7	38,4	28,9	8,5	23,7	37,3	30,5	9,2	32,2	40,6	18,0	10,0	22,8	43,4	23,7	9,1	12,6	47,0	31,3	6,8	11,5	43,8	38,0
Ipar összesen	12,7	15,4	36,5	35,4	12,7	14,7	39,3	33,3	14,0	16,3	39,9	29,9	9,4	10,8	46,0	33,7	6,5	12,0	44,9	36,6	7,2	8,2	39,0	45,6	6,3	11,1	37,9	44,7	6,0	7,6	43,5	42,9
Építőipar	20,4	8,7	50,5	20,4	25,9	17,5	43,4	13,3	18,9	17,4	45,4	18,3	21,7	18,0	40,8	19,5	16,7	14,0	35,7	33,7	12,1	12,1	46,4	29,4	12,1	8,1	43,7	36,0	8,8	5,0	45,4	40,8
Kereskedelem, gépjárműjavítás	16,5	16,1	41,9	25,6	31,3	15,8	33,7	19,2	14,5	13,2	56,3	16,1	25,3	8,4	43,1	23,2	14,8	10,2	49,4	25,6	15,3	7,4	49,3	27,9	9,8	7,2	45,0	38,0	10,1	3,6	52,7	33,7
Szálláshelyszolgáltatás, vendéglátás	19,6	20,6	49,6	10,2	10,1	5,1	67,8	16,9	29,6	4,9	43,1	22,5	20,6	9,6	42,4	27,3	9,6	4,4	45,1	40,9	15,8	15,6	36,2	32,4	9,1	6,0	33,1	51,8	11,6	3,6	44,6	40,2
Szállítás, raktározás	19,7	17,7	40,1	22,4	23,1	8,8	51,7	16,3	20,3	8,7	51,7	19,2	20,0	12,3	28,4	39,4	13,4	7,5	50,7	28,4	20,9	3,4	49,3	26,4	11,4	8,9	49,4	30,4	7,6	5,3	57,3	29,8
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	6,0	2,6	82,1	9,3	13,9	6,5	68,0	11,7	17,1	3,1	57,0	22,8	32,4	15,3	38,9	13,4	25,6	11,3	37,4	25,6	6,8	0,6	62,7	29,9	3,1	2,3	61,7	32,8	0,3	10,1	78,1	11,5
Egyéb gazd.	22,2	12,5	40,0	25,4	27,3	11,8	43,6	17,3	35,5	11,9	35,3	17,4	31,8	10,0	40,0	18,2	20,6	7,4	47,1	24,9	17,0	9,3	38,6	35,1	10,2	3,2	47,0	39,7	10,9	4,2	56,3	28,6
Minta összesen	16,2	15,4	41,3	27,1	19,1	13,5	43,7	23,7	19,6	13,4	43,3	23,7	18,6	11,4	42,7	27,3	12,0	11,2	45,2	31,6	11,8	9,3	42,0	36,9	8,3	8,1	41,8	41,7	8,0	6,0	50,1	35,9

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok beruházási volumenének megítélését jelentik gazdasági ágak szerinti bontásban.

M2.4.4 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása export tevékenység szerint, 2010-2017 (%)

	2010			2011			2012			2013			2014			2015			2016			2017										
	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik								
Nincs export tevékenység	19,3	14,0	45,6	21,1	24,3	11,7	45,6	18,4	21,8	14,0	44,7	19,5	26,8	12,2	39,8	21,3	18,8	12,5	40,2	28,4	16,7	10,8	44,8	27,7	11,5	6,8	45,0	36,6	10,1	5,4	55,1	29,4
Árbevétel 50 százalékánál kisebb	14,0	19,5	39,1	27,4	19,9	17,1	38,6	24,5	16,8	12,5	48,4	22,3	16,4	10,0	43,7	30,0	7,9	9,0	54,0	29,2	8,2	9,4	45,1	37,3	6,8	7,9	42,8	42,5	5,6	6,1	41,8	46,4
Árbevétel 50 százalékánál nagyobb	14,1	14,6	35,5	35,7	8,8	14,4	38,1	38,6	17,1	13,0	37,5	32,5	7,7	12,2	45,8	34,3	6,3	11,2	45,8	36,7	6,7	7,4	34,4	51,6	4,9	10,5	35,6	49,0	5,4	7,3	45,5	41,8
Minta összesen	16,2	15,4	41,3	27,1	19,1	13,5	43,7	23,7	19,6	13,4	43,3	23,7	18,6	11,4	42,7	27,3	12,3	11,3	45,3	31,2	11,7	9,4	41,6	37,2	8,4	8,2	41,5	41,8	8,0	6,0	50,0	36,0

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok beruházási volumenének megítélését jelentik export tevékenység szerinti bontásban.

M.2.4.5 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása régiók szerint, 2010-2017 (%)

	2010				2011				2012				2013				2014				2015				2016				2017			
	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik
Közép-Magyarország	16,6	16,5	43,9	23,0	21,3	10,4	50,4	18,0	25,3	8,3	47,3	19,0	25,6	10,0	43,8	20,5	14,7	9,9	49,2	26,1	13,9	9,1	42,4	34,5	6,1	7,0	42,9	44,1	7,1	5,7	57,9	29,3
Közép-Dunántúl	10,1	13,0	43,0	33,9	10,4	15,1	40,4	34,1	13,3	18,5	39,0	29,2	8,4	14,1	42,4	35,0	9,7	9,7	41,7	38,9	9,1	8,6	44,1	38,3	6,5	9,9	41,5	42,0	6,8	6,6	40,4	46,1
Nyugat-Dunántúl	10,7	9,0	45,2	35,0	15,2	16,0	38,5	30,3	11,5	14,5	45,5	28,4	9,3	10,0	49,1	31,7	6,7	13,9	45,4	33,9	10,4	8,3	43,8	37,5	10,4	7,7	42,8	39,1	5,4	4,5	44,0	46,1
Dél-Dunántúl	21,8	17,8	33,5	26,9	21,1	14,9	37,6	26,3	17,2	20,3	34,5	28,0	18,0	10,9	37,3	33,8	8,2	10,1	46,2	35,5	7,0	9,6	45,4	38,0	7,1	8,0	48,2	36,7	8,1	8,1	47,2	36,7
Dél-Alföld	12,3	12,9	46,5	28,3	12,2	16,1	47,6	24,2	10,3	15,3	47,7	26,7	13,1	17,0	45,8	24,2	8,4	14,3	47,8	29,4	6,1	12,6	45,6	35,8	6,8	10,9	47,5	34,8	4,8	7,9	50,2	37,0
Észak-Alföld	21,3	18,5	35,1	25,1	17,9	24,3	32,0	25,8	15,8	21,9	37,0	25,3	12,7	10,0	42,8	34,4	9,1	13,7	40,0	37,3	14,1	8,8	37,8	39,3	19,3	7,3	36,5	36,9	14,4	4,4	44,1	37,1
Észak-Magyarország	18,9	15,6	31,6	33,9	27,7	10,3	30,8	31,2	20,0	16,3	35,6	28,1	18,4	11,8	32,9	36,9	16,9	11,2	32,9	39,0	12,7	9,4	33,9	44,1	13,5	7,6	28,7	50,1	13,4	6,5	38,1	42,0
Minta összesen	16,2	15,4	41,3	27,1	19,1	13,5	43,7	23,7	19,6	13,4	43,3	23,7	18,6	11,4	42,7	27,3	12,0	11,2	45,2	31,5	11,8	9,4	42,0	36,9	8,1	7,9	41,8	42,1	8,0	6,0	50,1	35,9

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok beruházási volumenének megítélését jelentik régiók szerinti bontásban.

M2.5. Elemi összefüggések: Termelési volumen

M.2.5.1 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása vállalatméret szerint, 2010-2017 (%)

	2010			2011			2012			2013			2014			2015			2016			2017		
	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik
10-19 fő között	16,5	53,7	29,9	22,1	55,7	22,2	21,4	57,7	20,9	14,2	61,2	24,6	11,4	34,3	54,3	3,6	44,6	51,8	6,5	61,3	32,3	2,4	57,1	40,5
20-49 fő között	11,1	57,7	31,1	16,3	59,6	24,1	16,5	60,8	22,7	9,1	57,9	33,1	7,2	53,7	39,0	5,0	55,4	39,6	4,6	55,3	40,1	2,6	53,7	43,8
50-249 fő között	12,7	48,0	39,3	10,7	59,9	29,4	10,6	56,9	32,5	7,8	63,2	29,0	5,4	53,9	40,7	5,8	53,6	40,6	3,5	47,5	49,0	2,0	51,8	46,2
250 fő felett	9,0	42,0	49,0	11,0	49,4	39,6	14,9	54,5	30,6	6,4	56,8	36,8	4,5	55,0	40,4	5,9	52,4	41,7	3,0	48,4	48,6	2,8	45,4	51,8
Minta összesen	11,8	48,4	39,9	13,0	56,1	31,0	14,1	56,8	29,1	8,4	60,0	31,6	3,5	53,1	43,5	3,1	50,6	46,3	4,1	40,9	54,9	2,0	44,1	53,9

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok termelési volumenének arányát jelentik vállalatméret szerinti bontásban.

M2.5.2 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása tulajdonforma szerint, 2010-2017 (%)

	2010			2011			2012			2013			2014			2015			2016			2017		
	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik
Tisztán hazai	13,8	52,0	34,2	15,3	60,5	24,2	14,0	61,9	24,1	9,8	61,7	28,5	5,8	57,0	37,3	5,5	56,7	37,8	3,9	48,2	47,9	2,5	50,0	47,5
Vegyes	1,1	66,7	32,2	17,7	52,3	30,0	10,1	54,7	35,1	6,2	60,8	33,0	1,2	62,8	36,0	3,2	51,1	45,7	0,8	46,6	52,5	0,4	35,8	63,8
Tisztán külföldi	6,5	34,8	58,8	6,4	45,5	48,1	16,1	46,7	37,2	6,2	58,5	35,3	3,5	44,9	51,6	3,6	45,6	50,8	3,8	42,2	53,9	2,8	39,0	58,2
Minta összesen	11,8	48,4	39,9	13,0	56,1	31,0	14,1	56,8	29,1	8,4	60,0	31,6	4,9	54,0	41,0	4,8	53,3	41,9	3,7	46,6	49,7	2,4	47,0	50,5

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok termelési volumenének arányát jelentik tulajdonforma szerinti bontásban.

M2.5.3 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása gazdasági ágak szerint, 2010-2017 (%)

	2010			2011			2012			2013			2014			2015			2016			2017		
	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	14,6	62,6	22,8	6,4	77,3	16,3	7,9	76,9	15,3	11,1	70,0	19,0	12,3	66,8	20,9	9,7	72,2	18,1	8,6	71,2	20,3	3,3	75,0	21,7
Ipar összesen	8,8	42,0	49,2	11,1	48,9	39,9	16,1	48,7	35,2	7,0	51,7	41,3	3,8	50,7	45,5	4,0	46,4	49,7	4,5	44,7	50,8	3,0	45,2	51,9
Építőipar	24,4	49,8	25,8	21,3	62,2	16,6	21,6	61,3	17,1	14,2	64,2	21,6	9,9	51,7	38,4	12,8	55,5	31,8	6,0	49,6	44,4	1,5	48,1	50,4
Kereskedelem, gépjárműjavítás	13,7	49,7	36,6	16,7	54,8	28,5	17,0	59,9	23,1	11,3	61,8	26,8	4,9	55,3	39,8	5,5	53,9	40,5	3,0	41,7	55,3	2,1	45,5	52,4
Szálláshely- szolgáltatás, vendéglátás	16,5	55,5	28,0	9,7	67,6	22,7	6,7	57,6	35,7	9,5	62,1	28,4	4,0	48,1	47,9	1,9	55,4	42,7	1,7	45,3	53,0	2,2	48,3	49,5
Szállítás, raktározás	15,6	58,1	26,3	15,4	67,3	17,3	13,7	65,8	20,5	6,4	63,7	29,9	3,6	52,5	43,9	3,3	50,0	46,7	3,6	51,8	44,6	4,3	50,8	44,9
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	20,8	47,9	31,3	15,2	44,1	40,8	9,5	63,5	27,0	3,4	77,6	19,0	,9	56,9	42,2	1,0	63,9	35,1	1,9	38,6	59,5	0,3	39,0	60,7
Egyéb gazd.	6,7	53,1	40,2	13,8	60,5	25,6	12,0	63,2	24,8	7,4	68,7	23,9	4,6	60,5	34,9	4,8	55,3	40,0	2,1	49,9	48,0	1,9	47,9	50,3
Minta összesen	11,8	48,4	39,9	13,0	56,1	31,0	14,1	56,8	29,1	8,4	60,0	31,6	4,7	53,9	41,4	4,7	52,3	43,0	3,7	46,6	49,7	2,4	47,3	50,4

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok termelési volumenének arányát jelentik gazdasági ágak szerinti bontásban.

M2.5.4 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása export tevékenység szerint, 2010-2017 (%)

	2010			2011			2012			2013			2014			2015			2016			2017		
	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik
Nincs export tevékenység	14,5	55,5	30,0	16,1	62,0	21,9	15,2	61,6	23,3	11,6	65,6	22,8	7,0	58,5	34,5	6,2	60,4	33,4	4,4	50,7	44,9	2,3	51,9	45,8
Árbevétel 50 százalékánál kisebb	9,7	45,1	45,2	9,5	55,1	35,4	10,4	58,6	31,0	5,6	57,4	37,0	3,8	51,8	44,4	3,3	51,9	44,8	2,1	46,5	51,4	2,0	42,8	55,2
Árbevétel 50 százalékánál nagyobb	9,5	37,4	53,1	11,0	44,0	45,0	14,5	45,6	39,9	5,2	54,5	40,3	2,5	47,4	50,1	3,6	39,6	56,8	3,7	39,5	56,8	2,7	40,6	56,7
Minta összesen	11,8	48,4	39,9	13,0	56,1	31,0	14,1	56,8	29,1	8,4	60,0	31,6	4,8	53,5	41,7	4,8	52,0	43,2	3,7	46,2	50,1	2,4	47,1	50,6

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok termelési volumenének arányát jelentik export tevékenység szerinti bontásban.

M2.5.5 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása régiók szerint, 2010-2017 (%)

	2010			2011			2012			2013			2014			2015			2016			2017		
	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik
Közép-Magyarország	13,5	47,6	38,9	12,0	56,3	31,7	13,4	58,9	27,7	6,9	67,2	25,8	3,6	56,6	39,8	4,4	53,1	42,5	2,8	45,9	51,3	1,3	46,0	52,7
Közép-Dunántúl	11,7	43,9	44,4	15,1	52,9	32,0	14,4	51,3	34,2	11,2	47,9	40,9	5,6	49,1	45,3	4,4	46,2	49,5	4,9	43,7	51,3	3,2	45,5	51,3
Nyugat-Dunántúl	9,6	40,7	49,6	16,6	51,7	31,7	15,2	53,8	31,0	9,6	50,9	39,6	4,3	48,9	46,8	4,8	45,8	49,4	3,8	46,7	49,5	4,2	39,6	56,2
Dél-Dunántúl	9,1	49,2	41,7	12,8	61,3	25,9	14,2	57,2	28,6	11,1	59,6	29,3	7,0	52,5	40,5	5,3	55,6	39,0	4,9	49,5	45,6	3,0	52,1	44,9
Dél-Alföld	8,6	57,7	33,7	10,5	58,9	30,6	12,3	59,0	28,8	9,8	61,1	29,1	6,0	57,7	36,3	4,9	56,9	38,1	5,7	49,5	44,9	2,0	51,5	46,5
Észak-Alföld	10,7	53,7	35,6	14,6	60,5	25,0	16,4	55,4	28,1	9,0	53,0	38,0	5,6	51,1	43,3	6,3	52,6	41,1	3,7	38,8	57,5	2,8	53,1	44,1
Észak-Magyarország	11,6	47,0	41,4	12,7	51,0	36,3	15,2	54,6	30,2	6,2	57,1	36,7	4,9	52,3	42,8	4,0	54,2	41,9	4,1	52,2	43,7	3,9	49,0	47,1
Minta összesen	11,8	48,4	39,9	13,0	56,1	31,0	14,1	56,8	29,1	8,4	60,0	31,6	4,7	54,0	41,3	4,7	52,3	43,0	3,7	46,4	49,9	2,4	47,3	50,4

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok termelési volumenének arányát jelentik régiók szerinti bontásban.

3. Melléklet: Regressziós modellek együtthatói

M3.1. tábla: Optimista üzleti várakozásokat leíró regressziós modell

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
			49,369	2	,000	
Export tevékenység						
xho_(1)	,474	,082	33,765	1	,000	1,606
xho_(2)	,572	,097	34,751	1	,000	1,773
Létszám			28,436	4	,000	
lo_(1)	-,326	,110	8,841	1	,003	,722
lo_(2)	-,274	,105	6,836	1	,009	,760
lo_(3)	-,272	,095	8,211	1	,004	,762
lo_(4)	,037	,103	,133	1	,715	1,038
Gazdasági ág			133,017	7	,000	
s8_(1)	-,086	,150	,333	1	,564	,917
s8_(2)	,619	,173	12,802	1	,000	1,857
s8_(3)	,392	,152	6,635	1	,010	1,480
s8_(4)	,753	,162	21,561	1	,000	2,123
s8_(5)	,366	,196	3,491	1	,062	1,442
s8_(6)	-,149	,213	,488	1	,485	,862
s8_(7)	,801	,155	26,727	1	,000	2,228
Tulajdonosi háttér			34,280	2	,000	
fo2_(1)	,226	,138	2,666	1	,102	1,253
fo2_(2)	,534	,091	34,037	1	,000	1,705
Földrajzi régió			22,951	6	,001	
re_(1)	-,187	,095	3,879	1	,049	,829
re_(2)	-,099	,101	,965	1	,326	,905
re_(3)	-,226	,112	4,076	1	,043	,798
re_(4)	-,423	,102	17,059	1	,000	,655
re_(5)	-,085	,094	,829	1	,363	,918
re_(6)	-,317	,106	8,914	1	,003	,729
Konstans	-,287	,165	3,028	1	,082	,751

-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke Square	R
7958,055	0,050	0,067	

M3.2. tábla: Létszámbővítő várakozásokat leíró regressziós modell

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Export tevékenység			289,832	2	,000	
xho_(1)	,29	,027	116,742	1	,000	1,336
xho_(2)	,492	,03	274,004	1	,000	1,636
Létszám			429,431	4	,000	
lo_(1)	,137	,042	10,41	1	,001	1,147
lo_(2)	,239	,041	34,463	1	,000	1,27
lo_(3)	,245	,036	45,869	1	,000	1,277
lo_(4)	,664	,039	291,617	1	,000	1,942
Gazdasági ág			307,321	7	,000	
s8_(1)	,815	,059	188,134	1	,000	2,26
s8_(2)	,712	,069	106,896	1	,000	2,037
s8_(3)	,529	,062	73,489	1	,000	1,697
s8_(4)	,924	,065	204,585	1	,000	2,518
s8_(5)	,721	,076	89,282	1	,000	2,056
s8_(6)	,56	,08	48,897	1	,000	1,751
s8_(7)	,681	,063	117,93	1	,000	1,976
Tulajdonosi háttér			33,379	2	,000	
fo2_(1)	,026	,042	0,372	1	0,542	1,026
fo2_(2)	,157	,028	32,568	1	,000	1,17
Földrajzi régió			139,985	6	,000	
re_(1)	,141	,034	17,265	1	,000	1,151
re_(2)	,135	,035	14,526	1	,000	1,145
re_(3)	,04	,039	1,025	1	0,311	1,04
re_(4)	,028	,036	0,614	1	0,433	1,028
re_(5)	,28	,035	64,616	1	,000	1,323
re_(6)	,317	,033	92,571	1	,000	1,373
Constant	-2,357	,066	1263,253	1	,000	,095

-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
66810,46	,05	,073

M3.3. tábla: A toborzási nehézségeket jelző vállalatokat leíró regressziós modell

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Export tevékenység			5,284	2	,071	
xho_(1)	-,161	,091	3,147	1	,076	,851
xho_(2)	,063	,104	,364	1	,546	1,065
Létszám kategória			111,137	3	,000	
lo_(1)	,236	,120	3,868	1	,049	1,266
lo_(2)	,434	,108	16,201	1	,000	1,544
lo_(3)	1,023	,114	80,142	1	,000	2,780
Gazdasági ág			187,762	7	,000	
s8_(1)	1,007	,193	27,144	1	,000	2,736
s8_(2)	1,116	,221	25,515	1	,000	3,053
s8_(3)	,252	,199	1,600	1	,206	1,287
s8_(4)	1,037	,204	25,782	1	,000	2,820
s8_(5)	1,012	,241	17,635	1	,000	2,750
s8_(6)	-,283	,271	1,091	1	,296	,753
s8_(7)	,031	,199	,024	1	,877	1,031
Tulajdonosi háttér			1,058	2	,589	
fo2_(1)	,047	,144	,105	1	,745	1,048
fo2_(2)	-,086	,096	,790	1	,374	,918
Constant	-1,807	,202	79,710	1	,000	,164

-2 Log likelihood
6212,022

Cox & Snell R Square
0,079

Nagelkerke R Square
0,109

4. Melléklet: A minta alapvető eloszlásai

2017. szeptember 7-e és október 26-a között ismét sor került a Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) és az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) együttműködésében a versenyszektor rövid távú gazdasági kilátásait előrejelző, és munkaerő-piaci döntéseit felmérő vállalati empirikus vizsgálatra. Ennek keretében 6832 vállalatot kerestünk meg kérdőívünkkel.

A mintában a tisztán hazai tulajdonú vállalatok vannak jelen a legnagyobb arányban, súlyozatlan arányuk 89%. Majd őket követik a tisztán külföldi, illetve a vegyes tulajdonú cégek 8,6 és 2,4%-kal.

M4.1 tábla: A súlyozatlan minta eloszlása tulajdoni háttér szerint, 2017

	n	%
Tisztán hazai	5610	89
Vegyes	156	2,4
Tisztán külföldi	540	8,6
Minta összesen	6306	

Gazdasági ág szerinti megoszlás szerint a legjelentősebb szerepet az ipar kapja a gazdasági ágak közül 2017-ben, 33,2%-kal.

M4.2. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása gazdasági ág szerint, 2017

	n	%
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	461	6,9
Ipar összesen	2229	33,2
Építőipar	805	12,0
Kereskedelem, gépjárműjavítás	1595	23,7
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	444	6,6
Szállítás, raktározás	333	5,0
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	39	0,6
Egyéb gazd.	815	12,1
Minta összesen	6721	

A súlyozatlan mintában szereplő vállalatok jelentős részének (66,1%) nem volt export tevékenysége 2017-ben.

M4.3. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása az export aránya szerint, 2017

	n	%
Nincs export tevékenység	4435	66,1
Árbevétel 50 százalékánál kisebb	1089	16,2
Árbevétel 50 százalékánál nagyobb	1186	17,7
Minta összesen	6710	

Vállalatméret szempontjából a 10 főnél kevesebb alkalmazottat foglalkoztató cégek dominálnak a mintában 35,5%-kal.

M4.4. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása vállalatméret szerint, 2017

	n	%
10 fő alatt	2428	35,5
10-19 fő között	1060	15,5
20-49 fő között	1350	19,8
50-249 fő között	1481	21,7
250 fő felett	512	7,5
Minta összesen	6831	

Az alapsokaságnak megfelelően a legnagyobb arányban a Közép-magyarországi vállalatok vannak jelen a mintában, 24,4%-kal.

M4.5. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása régió szerint, 2017

	n	%
Közép-Magyarország	1670	24,4
Közép-Dunántúl	935	13,7
Nyugat-Dunántúl	903	13,2
Dél-Dunántúl	717	10,5
Dél-Alföld	831	12,2
Észak-Alföld	893	13,1
Észak-Magyarország	883	12,9
Minta összesen	6832	

5. Melléklet: A kutatás kérdőíve

NEMZETGAZDASÁGI MINISZTERIUM

GAZDASÁG- ÉS VÁLLALKOZÁSKUTATÓ INTÉZET

KÉRDŐÍV

(9 FŐNÉL TÖBBET FOGLALKOZTATÓ VÁLLALKOZÁSOK RÉSZÉRE)

Rövidtávú munkaerő-piaci előrejelzés és konjunktúrakutatás

2017. SZEPTEMBER - OKTÓBER

A válaszadás önkéntes. Az adatszolgáltatás kizárólag statisztikai célra történik. A kapott információkat a statisztikáról szóló 1993. évi XLVI. törvény, valamint az információszabadságról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény értelmében bizalmasan kezeljük.

KORMÁNYHIVATAL ÁLTAL HASZNÁLT AZONOSÍTÓK

A1. Melyik településen keletkezett a kérdőív?

A2. A kormányhivatal által adott sorszám (külső azonosító):

A3. A kérdező azonosítója:

A4. A kérdező neve:

A5. A kérdező telefonszáma:

AZ ADATRÖGZÍTŐ TÖLTI KI!

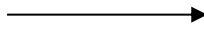
Az adatrögzítő felület által adott sorszám:

CÉGINFORMÁCIÓ

1. A felkeresett szervezeti egység melyik alábbi kategóriába sorolható?

1 - telephely nélküli cég/szervezet

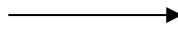
A CÉGRE VONATKOZÓAN VÁLASZOLJON!

2 - telephellyel rendelkező cég/szervezet központja (székhelye)

A CÉGKÖZPONTRA ÉS MUNKAERŐ-PIACI KÖRZETÉBEN TALÁLHATÓ TELEPHELYEIRE VONATKOZÓAN ADJON VÁLASZOKAT A KÉRDŐÍVBEN!

3 - cég/szervezet telephelye

CSAK A TELEPHELYRE VONATKOZÓAN ADJON VÁLASZOKAT A KÉRDŐÍVBEN!

CSAK HA EGY TELEPHELYRE VONATKOZIK A KÉRDEZÉS!

2. Mi ennek a telephelynek a fő tevékenysége?

ÍRJA LE!

.....

2.1. Mi ennek a fő tevékenységnek a négy számjegyű (azaz nem betűjeles) 2008-as ágazati kódja?

A TEÁOR szám:

2.2. Van-e a telephelynek lehetősége, illetve jogköre arra, hogy a cégközponttól függetlenül létszámfelvétellel, elbocsátással kapcsolatos személyzeti döntéseket hozzon?

1 – nincs 2 – van 9- nem tudja

MINDENKITŐL!

3. A vállalkozás (telephely) teljes értékesítéséből kb. hány százalékot tett ki az export részaránya 2016-ban?⁵⁰

% 999 – nem tudja

4. Mekkora a külföldi tőke aránya hozzávetőlegesen a cég jegyzett tőkéjén belül?

% 999 – nem tudja

50 - Az építőiparban exportnak számít a külföldi munkavégzés, az idegenforgalomban pedig a külföldi vendég fogadása.

ÜZLETI VÁRAKOZÁSOK

A VÁLASZT A MEGFELELŐ CELLÁBA ÍRT X-SZEL RÖGZÍTSE!

5. Milyen beruházásokat helyeztek üzembe 2017 első félévében?
6. Milyen beruházások üzembe helyezését tervezik 2018 első félévében?

	5. kérdés	6. kérdés
	2017 első félévében	2018 első félévében
1 – Csak korszerűsítő, innovatív beruházás		
2 – Csak kapacitásbővítő beruházás		
3 – Mindkettőt		
4 – Egyiket sem		
9 – Nem tudja		

7. Várhatóan hogyan alakul a vállalkozásnál (telephelynél) a beruházások volumene 2018 első félévében 2017 első félévéhez viszonyítva?

- 1 – növekszik
2 – változatlan marad
3 – csökken
4 – nem volt és nem is lesz beruházás
9 – nem tudja

A VÁLASZT A MEGFELELŐ CELLÁBA ÍRT X-SZEL RÖGZÍTSE!

8. Ön szerint milyen a vállalkozás (telephely) jelenlegi üzleti helyzete?
9. Várhatóan milyen lesz a vállalkozás (telephely) üzleti helyzete 2018 első félévében?

	8. kérdés	9. kérdés
	Jelenlegi	2018 első félévében
1 – Jó		
2 – Kielégítő		
3 – Rossz		
9 – Nem tudja		

10. Várhatóan hogyan változik a vállalkozásnál (telephelynél) a termelés (szolgáltatás) volumene 2018 első félévében 2017 első félévéhez viszonyítva?

- 1 – Növekszik
2 – Változatlan marad
3 – Csökken
9 – Nem tudja

11. Milyennek ítéli a vállalkozás (telephely) rendelésállományát, vagy termékeinek keresletét jelenleg?

- 1 – magas
- 2 – közepes
- 3 – alacsony
- 9 – nem tudja

12. Várhatóan hogyan fog változni 2018-ban a vállalkozásnál (telephelynél) az átlagkereset (nominálértéken) az előző évhez képest?

- 1 – növekszik, —————> 12.1. Hány százalékos növekedés várható? % 999 – nem tudja
- 2 – változatlan marad
- 3 – csökken? —————> 12.2. Hány százalékos csökkenés várható? % 999 – nem tudja
- 9 – nem tudja

KAPACITÁSKIHASZNÁLTSÁG

13. Megítélése szerint jelenleg mekkora a vállalkozás (telephely) termelő/szolgáltató kapacitásainak kihasználtsága?⁵¹

% 999 – Nem tudja

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA A KAPACITÁS KIHASZNÁLTSÁGA NEM TELJES! (13. kérdés)

14. Véleménye szerint mi az oka annak, hogy a kapacitás kihasználtsága nem teljes? Kérem, próbálja megbecsülni, hogy a megjelölt okok hány százalékban felelősek a 100% alatti kapacitáskihasználtságért? Ha nem tudja a választ, akkor a „nem tudja az okát” sorba írjon 100 %-ot!

a – belföldi megrendelések, vevők hiánya	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	%
b – export megrendelések, vevők hiánya	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	%
c – alapanyaghiány	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	%
d – tőkehiány	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	%
e – szakképzetlen munkaerő hiánya	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	%
f – szakképzett munkaerő hiánya	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	%
g – munkavégzés szezonális jellege	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	%
h – egyéb ok	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	%
i – nem tudja az okát	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	%

Összesen: 100 %

51 - Csak azokban az esetekben kell kitölteni, ahol a kérdés értelmezhető.

LÉTSZÁMGAZDÁLKODÁS

15. Adja meg a statisztikai állományi létszámok alakulását az alábbi időpontokban (2018-ra vonatkozóan kérem, hogy becsülje meg azokat)! Kérem, hogy ahol nulla a létszám oda is regisztrálja az értéket.

		2016. december 31. (fő)	2017. szeptember 1. (fő)	2018. szeptember 1. (fő)
Statisztikai állományi létszám				
a.	Statisztikai állományi létszám	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
b.	ebből: szakképzetlen fizikai foglalkozású	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
c.	szakképzett fizikai foglalkozású érettségivel	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
d.	szakképzett fizikai foglalkozású érettségi nélkül	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
e.	szellemi foglalkozású érettségivel	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
f.	szellemi foglalkozású érettségi nélkül	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
g.	diplomás szellemi foglalkozású	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
h.	Bedolgozói jogviszonyban dolgozók (munkaszerződéssel)	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
i.	Teljes munkaidőben foglalkoztatott:	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
j.	ebből: határozott időre szóló munkaviszonnyal	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
k.	Gyes, Gyed mellett dolgozók	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
l.	Nem teljes munkaidőben és részmunkaidőben foglalkoztatott:	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
m.	ebből: legfeljebb havi 60 órában foglalkoztatott részmunkaidős	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
n.	Gyes, Gyed mellett dolgozó	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
o.	Közfoglalkoztatási jogviszony keretében foglalkoztatottak	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
p.	Külföldi állampolgárságú munkavállalók	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
q.	Pályakezdők⁵² összesen	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
r.	ebből: diplomás pályakezdő	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
s.	Megváltozott munkaképességű dolgozók	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
t.	55 év feletti dolgozók	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
u.	Foglalkoztatott nyugdíjasok	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

A TÁBÁZAT A KÖVETKEZŐ OLDALON FOLYTATÓDIK!

⁵² - Pályakezdőnek tekintjük a legfeljebb két éve végzett munkavállalókat.

AZ ELŐZŐ TÁBLÁZAT FOLYTATÁSA:

		2016. december 31. (fő)	2017. szeptember 1. (fő)	2018. szeptember 1. (fő)
Statistikai állományi létszámba nem tartozó munkaeőr				
v.	Statistikai állományi létszámba nem tartozó munkaeőr létszáma	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
w.	ebből: kölcsönvett munkaeőr	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
x.	ebből: iskolaszövetkezeten keresztül foglalkoztatott munkaeőr	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
y.	Iskolarendszerű gyakorlati képzésben résztvevők: tanulószervezővel (duális képzésben)	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
z.	Iskolarendszerű gyakorlati képzésben résztvevők: együttműködési megállapodással	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
aa.	Ösztöndíjas foglalkoztatottak	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
bb.	Megbízási szerződéssel foglalkoztatottak	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
cc.	Egyszerűsített foglalkoztatás keretében foglalkoztatottak	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

FONTOS, HOGY NE A LÉTSZÁMMOZGÁS EGYENLEGÉT, HANEM A TÉNYLEGES LÉTSZÁMKIÁRAMLÁSBAN ÉS LÉTSZÁMFELVÉTELBE ÉRINTETT SZEMÉLYEK SZÁMÁT ADJA MEG!

16. Várhatóan milyen volt/lesz a munkaviszony megszűnésben, ill. a létszámfelvételben érintettek összetétele 2017-ben a következő kategóriákban?

0 – nem volt/nem várható munkaviszony megszűnése
 felvétel
 9999 – nem tudja

0 – nem volt/nem várható munkaeőr-
 felvétel
 9999 – nem tudja

1. Munkaviszony megszűnt/megszűnik	
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
e. ÖSSZESEN	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
f. külföldi állampolgár	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
g. pályakezdő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
h. diplomás pályakezdő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
i. 65 év feletti	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő

2. Felvételre került/kerül	
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
e. ÖSSZESEN	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
f. külföldi állampolgár	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
g. pályakezdő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
h. diplomás pályakezdő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
i. 65 év feletti	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA BÁRMELY OKBÓL VOLT/LESZ MUNKAVISZONY MEGSZÜNTETÉS 2017-BEN!

17. Sorolja fel azt a maximum 3 munkakört – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt –, amelyben 2017-ben a legnagyobb volt / lesz a munkaviszony megszüntetés!

	Munkakörök megnevezése	Érintettek száma	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA 2017-BEN LÉTSZÁMFEVÉTEL VOLT/ LESZ!

18. Sorolja fel azt a maximum 3 munkakört – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt –, amelyben 2017-ben a legnagyobb volt / lesz a létszámfelvétel!

	Munkakörök megnevezése	Érintettek száma	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

FONTOS, HOGY NE A LÉTSZÁMMOZGÁS EGYENLEGÉT, HANEM A TÉNYLEGES LÉTSZÁMKIÁRAMLÁSBAN ÉS LÉTSZÁMFELVÉTELBE ÉRINTETT SZEMÉLYEK SZÁMÁT ADJA MEG!

19. Várhatóan milyen lesz a munkaviszony megszűnésben, ill. a létszámfelvételben érintettek összetétele 2018-ban a következő kategóriákban?

0 – nem várható munkaviszony megszűnése
9999 – nem tudja

0 – nem várható munkaerő-felvétel
9999 – nem tudja

1. Munkaviszony megszűnik	
a. szakképzetlen fizikai	□ □ □ □ fő
b.1. szakképzett fizikai érettségi nélkül	□ □ □ □ fő
b.2. szakképzett fizikai érettségivel	□ □ □ □ fő
c.1. szellemi foglalkozású érettségi nélkül	□ □ □ □ fő
c.2. szellemi foglalkozású érettségivel	□ □ □ □ fő
d. diplomás szellemi	□ □ □ □ fő
e. ÖSSZESEN	□ □ □ □ fő
f. külföldi állampolgár	□ □ □ □ fő
g. pályakezdő	□ □ □ □ fő
h. diplomás pályakezdő	□ □ □ □ fő
i. 65 év felettek	□ □ □ □ fő

2. Felvételre fog kerülni	
a. szakképzetlen fizikai	□ □ □ □ fő
b.1. szakképzett fizikai érettségi nélkül	□ □ □ □ fő
b.2. szakképzett fizikai érettségivel	□ □ □ □ fő
c.1. szellemi foglalkozású érettségi nélkül	□ □ □ □ fő
c.2. szellemi foglalkozású érettségivel	□ □ □ □ fő
d. diplomás szellemi	□ □ □ □ fő
e. ÖSSZESEN	□ □ □ □ fő
f. külföldi állampolgár	□ □ □ □ fő
g. pályakezdő	□ □ □ □ fő
h. diplomás pályakezdő	□ □ □ □ fő
i. 65 év felettek	□ □ □ □ fő

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA 2018-BAN MUNKAVISZONY MEGSZÜNTETÉS LESZ!

20. Sorolja fel azt a maximum 3 munkakört – a FEOR szám és létszámadatak megjelölésével együtt –, amelyben várhatóan 2018-ban a legnagyobb lesz a munkaviszony megszüntetés!

Munkakörök megnevezése	Érintettek száma	FEOR'08 száma	A munkakör milyen szintű végzettséget igényel?			
			szakképzettség érettségi nélkül	szakképzettség érettségivel	diploma	minden egyéb végzettség
a.	□ □ □ □ fő	□ □ □ □	1	2	3	4
b.	□ □ □ □ fő	□ □ □ □	1	2	3	4
c.	□ □ □ □ fő	□ □ □ □	1	2	3	4

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA 2018-BAN LÉTSZÁMFELVÉTEL LESZ!

21. Sorolja fel azt a maximum **3 munkakört** – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt –, amelyben **2018-ban** várhatóan a legnagyobb lesz a **létszámfelvétel!**

Munkakörök megnevezése	Érintettek száma	FEOR'08 száma	A munkakör milyen szintű végzettséget igényel?			
			szakképzettség érettségi nélkül	szakképzettség érettségivel	diploma	minden egyéb végzettség
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	1	2	3	4
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	1	2	3	4
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	1	2	3	4

PÁLYAKEZDŐK

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA 2017-ben ALKALMAZTAK / ALKALMAZNAK / TERVEZNEK ALKALMAZNI PÁLYAKEZDŐT!

FONTOS, HOGY AZ ALÁBBI KÉRDÉSNÉL AZ ALKALMAZOTT VAGY ALKALMAZNI TERVEZETT SZEMÉLYEK SZÁMÁT ADJA MEG!

22. Sorolja fel a **3 legjellemzőbb munkakört** – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt –, amelyekben **2017-ben pályakezdőt alkalmaztak / alkalmaznak / terveznek alkalmazni!**

Munkakör megnevezése	A munkakör milyen szintű végzettséget igényel?				A munkakör 4 jegyű FEOR kódja	Pályakezdők száma:
	szakképzettség érettségi nélkül	szakképzettség érettségivel	diploma	minden egyéb végzettség		
a.	1	2	3	4	<input type="text"/>	<input type="text"/> fő 999 NT
b.	1	2	3	4	<input type="text"/>	<input type="text"/> fő 999 NT
c.	1	2	3	4	<input type="text"/>	<input type="text"/> fő 999 NT

CSAK AKKOR KÉRDEZZE, HA 2018-BAN PÁLYAKEZDŐT ÉRINTŐ LÉTSZÁMFELVÉTEL LESZ!

23. Sorolja fel a **3 legjellemzőbb** munkakört – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt –, amelyekben **2018-ban pályakezdőt** terveznek felvenni!

Munkakör megnevezése	A munkakör milyen szintű végzettséget igényel?				A munkakör 4 jegyű FEOR kódja	Pályakezdő felvétel:
	szakképzettség érettségi nélkül	szakképzettség érettségivel	diploma	minden egyéb végzettség		
a.	1	2	3	4		fő 999 NT
b.	1	2	3	4		fő 999 NT
c.	1	2	3	4		fő 999 NT

SZAKKÉPZETT MUNKAERŐ IRÁNTI KERESLET

MINDENKITŐL!

24. A FEOR kódjegyzék-füzet segítségével mondja meg kérem, hogy mely középfokú szakképzettséget igénylő munkakörök esetében várható Önöknél szakképzett munkaerő-felvétel illetve elbocsátás **3 éven túl, de 4 éven belül?**

Munkakör megnevezése	A munkakör milyen szintű végzettséget igényel?		A munkakör 4 jegyű FEOR kódja	3 éven túl de 4 éven belül várható	
	érettségi nélkül	érettségivel		munkaerő felvétel	munkaerő elbocsátás
a.	1	2		fő 999 NT	fő 999 NT
b.	1	2		fő 999 NT	fő 999 NT
c.	1	2		fő 999 NT	fő 999 NT
d.	1	2		fő 999 NT	fő 999 NT
e.	1	2		fő 999 NT	fő 999 NT
f.	1	2		fő 999 NT	fő 999 NT
g.	1	2		fő 999 NT	fő 999 NT

25. Összességében várhatóan hogyan fog változni az érettségivel nem rendelkező szakmunkás végzettséggel rendelkező munkaerő létszáma (ezen a településen/telephelyen) **3 év múlva** a jelenlegihez képest?

- 1 – Nőni fog → a. **Hány fővel?** Körülbelül..... fővel 999 – NEM TUDJA
 2 – nem változik, vagy
 3 – csökkenni fog? → b. **Hány fővel?** Körülbelülfővel 999 – NEM TUDJA
 9 – NEM TUDJA

KÉPZÉS

26. **Folyt-e / folyik-e / fog-e folyni a cégnél (telephelyen) 2017-ben, belső vagy külső képzés keretében saját munkavállalók képzése, átképzése?**

1 – nem **UGRÁS A 28-ES KÉRDÉSRE**

2 – igen **26.1. Részletezze, hogy összesen hány főt érint/érintett ez?**

Ebből:	Érintett létszám
a. Külső képzés keretében, OKJ-szerinti képzésben részt vett / vevő létszám	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
b. Külső képzés keretében, <u>nem</u> OKJ-szerinti képzésben részt vett / vevő létszám	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
c. Belső képzés keretében, OKJ-szerinti képzésben részt vett / vevő létszám	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
d. Belső képzés keretében, <u>nem</u> OKJ-szerinti képzésben részt vett / vevő létszám	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
e. Összesen	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő

26.2. **A munkavállalók képzettségi szintje szerint mekkora az érintett létszám?**

Ebből:	Érintett létszám
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
e. Összesen	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő

27. **Jellemzően milyen munkakörben foglalkoztatott saját dolgozókat részesítettek / részesítenek / fognak részesíteni képzésben, átképzésben 2017-ben? Azt a 3 szakmát írja be, ahol a legmagasabb a létszám, illetve adja meg a munkakör FEOR számát, az érintett létszámot és ha van, akkor a képzési azonosítót!**

Munkakörök megnevezése	FEOR'08 száma	Létszám	Képzés megnevezése (ha van, akkor azonosítója)
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> FEOR	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	Képzés megnevezése: OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> FEOR	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	Képzés megnevezése: OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> FEOR	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	Képzés megnevezése: OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA BELSŐ VAGY KÜLSŐ KÉPZÉS KERETÉBEN NEM FOLYT/FOLYIK/FOG FOLYNI SAJÁT MUNKAVÁLLALÓK KÉPZÉSE, ÁTKÉPZÉSE!

28. Mi az oka, hogy nem folyt/folyik/fog folyni a cégnél (telephelyen) 2017-ben, belső vagy külső képzés keretében saját munkavállaló képzése, átképzése? Több válasz is lehetséges!

1. forrás hiánya
2. igény hiánya a munkavállalók részéről
3. eltérő fejlesztési politika
4. nincsen rá szükség
5. egyéb ok

29. Folyt-e / folyik-e /fog-e folyni a cégnél 2017-ben gyakorlati képzés?

1 – nem —→ **UGRÁS A 31. KÉRDÉSRE**

2 – igen —→ **29.4. Hány főnek és milyen megoszlásban tartottak/tartanak gyakorlati képzést?**

9 – nem tudja fő saját dolgozónak 9999 – nem tudja

fő tanulószereződéssel rendelkezőnek

fő egyéb résztvevőnek

30. A saját dolgozó vagy szakképzésben résztvevő számára folyó gyakorlati képzés jellemzően milyen szakmákra irányult / irányul / fog irányulni 2017-ben? Azt a 3 szakmát írja be, ahol a legmagasabb a létszám, illetve adja meg az érintett létszámot, és ha van, akkor a képzési azonosítót!

A képzés megnevezése	Érintett létszám	Képzés megnevezése (ha van, akkor azonosítója)
a.....	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.....	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.....	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA 2017-BEN NEM FOLYT/FOLYIK/FOG FOLYNI GYAKORLATI KÉPZÉS!

31. Mi az oka, hogy nem folyt/folyik/fog folyni a cégnél (telephelyen) 2017-ben, gyakorlati képzés? TÖBB VÁLASZT IS MEGJELÖLHET!

1. személyi feltételek hiánya
2. tárgyi feltételek hiánya
3. megfelelő forrás hiánya
4. termelési folyamatok túlzottan veszélyes jellege
5. tényleges érdekltség hiánya
6. nincsen rá szükség
7. egyéb ok

MUNKAERŐHIÁNY

32. Van-e jelenleg tartósan betöltetlen álláshely a cégnél (telephelyen)?

1 – nincs **UGRÁS A 35. KÉRDÉSRE**

2 – van **32.1. Milyen képzettségi szintű álláshelyek ezek? Átlagosan**

9 – nem tudja **hány hónapja keresnek munkaerőt az egyes képzettségi szintű állásokra?**

képzettségi szint:	Ebből hány fő hiányzik?	Átlagosan hány hónapja keresnek ilyen munkakörökbe?
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja
c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja
d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja

33. Melyek a legfontosabb tartósan betöltetlen munkakörök? Maximum 5 munkakört írjon be, azokat, amik a legtöbb személyt érintik és válaszoljon a többi kérdésre is!

Munkakörök megnevezése	A hiányzó létszám	Átlagosan hány hónapja keres ebbe a munkakörbe?	Jelenleg kínált havi bruttó bér nagysága	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
d.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
e.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

34. Kérjük, adja meg, hogy az alábbiak közül mely okok játszanak szerepet abban, hogy tartósan betöltetlen álláshellyel rendelkezik? **TÖBB VÁLASZT IS MEGJELÖLHET!**

1. megfelelő mennyiségű munkaerő hiánya
2. megfelelő szakképzettségű munkaerő hiánya
3. megfelelő minőségű munkaerő hiánya
4. felkínált bér nagysága
5. munkakörülmények jellege
6. közlekedési nehézségek
7. a megfelelő munkaerő külföldi célú munkavállalása
8. a megfelelő munkaerő közfoglalkoztatásban való részvétele
9. egyéb, éspedig:

KÖZFOGLALKOZTATOTTAK

35. Volt 2017 során példa arra, hogy olyan munkavállalót alkalmazott az Önök cége, aki korábban közfoglalkoztatottként dolgozott?

- 1 – igen
 2 – nem
 9 – nem tudja

36. Alkalmaznának volt közfoglalkoztatottat, amennyiben munkaerő-felvételre kerülne sor?

- 1 – igen
 2 – igen, ha kedvezményrel foglalkoztathatnám
 3 – nem
 9 – nem tudja

UGRÁS A 38. KÉRDÉSRE!

UGRÁS A 38. KÉRDÉSRE!

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA ALKALMAZNÁNAK VOLT KÖZFOGLALKOZTATOTTAT, AMENNYIBEN MUNKAERŐ-FELVÉTELRE KERÜLNE SOR!

37. Nevezzen meg maximum 3 munkakört – a FEOR szám megjelölésével együtt – amelyben a legtöbb volt közfoglalkoztatott munkavállalót foglalkoztatnák. Kérem, azt is mondja meg, hogy az adott munkakörben a volt közfoglalkoztatott dolgozókat milyen feltételekkel foglalkoztatnák!

Munkakörök megnevezése	FEOR'08 száma	Milyen szerződéssel foglalkoztatnák? 1 - egyszerűsített foglalkoztatás 2 - határozott idejű 3 - határozatlan idejű 9 - nem tudja	Csak bértámogatással alkalmaznák? 1 - igen 2 - nem 9.- nem tudja	Hány főt foglalkoztatnának? (fő)
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>			
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>			
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>			

NŐI FOGLALKOZTATÁS ELŐSEGÍTÉSE

38. Az Ön cége alkalmazza-e az alábbi lépések valamelyikét azért, hogy elősegítse a női munkavállalók foglalkoztatását?

	igen	nem	NT
a. rugalmas munkaidő	1	2	9
b. otthoni munkavégzés (távmunka) lehetősége	1	2	9
c. részmunkaidős munkavégzés lehetősége	1	2	9
d. havi néhány órás munkaidő-kedvezmény	1	2	9
e. munkakör megosztás (job-sharing)	1	2	9
f. bedolgozás	1	2	9
g. munkahelyi bölcsőde fenntartása	1	2	9
h. anyagi támogatás a gyermek bölcsődében, családi napköziben való elhelyezéséhez	1	2	9
i. időszakos gyermekfelügyelet működtetése (pl. játszószoza, gyermekmegőrző)	1	2	9
j. egyéb, éspedig:	1	2	9

39. HA NINCS MUNKAHELYI BÖLCSŐDE (38.h 2-es kód): Figyelembe véve a dolgozók igényeit, szükség lenne a cégnél munkahelyi bölcsődére?

1 – igen 2 – nem 9 – NT

40. Hallott-e már Ön a 2017. január 1-jétől hatályos, a munkahelyi bölcsődék létrehozási és üzemeltetési feltételeit jelentősen megkönnyítő jogszabályi változásokról⁵³?

1 – igen

2 – nem

9 – nem tudja

→ **40.1. Az Ön cége tervezi munkahelyi bölcsőde nyitását vagy a meglévő férőhelyek bővítését a közeljövőben?**

1 – igen 2 – nem 9 – nem tudja

⁵³ - 6/2016. (III. 24.) EMMI rendelet

41. HA HALLOTT MÁR RÓLA: A jogszabályi változás hatására változtatott-e az Ön cége a munkahelyi bölcsőde nyitására vonatkozó terveken?

- 1 – igen, tervbe vettük a bölcsőde megnyitását vagy bővítését
- 2 – igen, lépéseket tettünk a bölcsőde megnyitása vagy bővítése érdekében
- 3 – nem, mert már van bölcsődénk
- 4 – nem, továbbra sem tervezzük a bölcsődenyitást
- 9 – nem tudja

MINDENKITŐL!

42. A következő állami eszközök mennyire segítenék elő azt, hogy a cég munkahelyi bölcsődét nyisson, vagy a meglévőt bővítse? Osztályozzon 1-estől 5-ösig, az 1-es jelentse azt, hogy a bölcsődenyitást vagy bővítést egyáltalán nem segítené elő az adott tényező, az 5-ös pedig azt, hogy nagy mértékben.

	egyáltalán nem ←→ nagy mértékben					NT
a. adó-, vagy járulékkedvezmény (pl. a bölcsődét igénybe vevő foglalkoztatottak után)	1	2	3	4	5	9
b. állami támogatás a bölcsőde finanszírozásához	1	2	3	4	5	9
c. jogszabályban meghatározott személyi feltételek enyhítése	1	2	3	4	5	9
d. jogszabályban meghatározott tárgyi feltételek enyhítése	1	2	3	4	5	9
e. egyéb, éspedig:	1	2	3	4	5	9

43. Az Ön cégét a következő tényezők közül melyek korlátozzák abban, hogy a női munkavállalókat atipikus foglalkoztatási formákban (pl. részmunkaidő, rugalmas munkaidő, távmunka) alkalmazzák?

	igen	nem	NT
a. kevés foglalkozási csoport esetében lehetséges	1	2	9
b. nagy adminisztrációs terhet jelent	1	2	9
c. magasak az állandó költségei	1	2	9
d. a dolgozók nem szívesen fogadják el, mert így alacsonyabb a jövedelmük	1	2	9
e. a dolgozók nem szívesen fogadják el, mert a helyzetüket bizonytalanabbnak érzik	1	2	9
f. zavart okoz a munkaszervezetben, az ellenőrzésben	1	2	9
g. egyéb, éspedig:	1	2	9

44. Mely alábbi állami eszköz segítené elő a leginkább, hogy egyes atipikus foglalkoztatási módokat elérhetővé tegyen a cégénél?

- 1 – adó-, vagy járulékkedvezmény (pl. a részmunkaidős foglalkoztatottak után)
- 2 – állami támogatás
- 3 – államilag támogatott mentor programok (szenior munkatárs tapasztalatátadása fiatal kollégának)
- 4 – egyéb, éspedig:
- 5 – egyik sem
- 9 – nem tudja

KUTATÁS ÖSSZEFOGLALÓJÁNAK IGÉNYLÉSE

45. Köszönjük válaszait! Segítségét azzal is szeretnénk megköszönni, hogy ingyenesen megküldjük Önnek a felmérés értékelésének rövid összefoglalóját. Igényli ezt?

- 1 – igen 2 – nem

46. Végezetül érdeklődnénk, hogy igényt tart-e a Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet más vállalati kutatási eredményeinek összefoglalójára?

- 1 – igen 2 – nem